

בעזה"י

שער ההלכות

טו

קובץ לתורה הלכה והשכפה

מצרפת

ליידיד מוסדותנו הנכבד
ممיסיבת "מלוחה-מלכה" השנתית
מושצח"ק פרשת ויחי תשמ"ט

יעצא לאור בהשתתפות
ראשי הישיבה, חברי הכלול ובני הישיבה
דישיבת בית שערם – אונגנוואר, קריית אונגנוואר ירושת"ו

תשנ"ה תשמ"ט
עיה"ק ירושת"ו

Published by

Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of

Rabbi Menashe Klein

of Ungvar

Dean of Yeshiva Beth Shearim

1578 53rd Street

Brooklyn, NY 11219

לרכיש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש וtabבנית צילום, להתקשרות:

To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב Toll Free (888) 498-8642
ניו יורק New York (718) 851-0806
ארץ ישראל Israel (02) 587-0613
MishnaHalachos@mail.com

תרומותכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל

Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשולח תרומותכם החשובה:

Please send your generous donations to:

Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד

Copyright © 2004

בעזה"

שער הלוות

טו

זה השער לד' צדיקים יבאו בו (תהלים קיח, ב)
אהוב ד' שערים המצוינים בהלכה (ברכות ח, א)
אחר דברי לבית שערים (סנהדרין לב, ב)

קובץ לתורה הלכה והשכפה

יוצא לאור בהשתתפות
ראשי הישיבה, חברי הccoliול ובני הישיבה
דישיבת בית שערים בעיה"ק ירושת"ו

בעריכת
הר"ר חיים אלעזר פרידמן **הר"ד אברהם ישע"י ריבLIN**
מחברי הcoliול

תשנ"ט
עה"ק ירושת"ו

כל הזכויות שמורות
מכון "משנה הלוות" בארץ"ק
קריית אונגרוואר 93/13
רמות – ירושלים
טל: 02-869097

נדפס בארץ ישראל
PRINTED IN ISRAEL

עדת המצבה הזאת

חוברת זו "שער הלוות" מוקדשת וויל' לעליי נשמה ידידנו הרב הaga"צ, שלשלת היוחסין פאר מקודושים, ז"ך הרעיוון, רב פעלים מקבצייאל.

מורנו הרב יהודה אריה אלתר זצ"ל

רב דשכונת רוממה וחסידי גור בירושלים
ראש כוללים דחסידי גור בירושלים ת"ו,

חתדב"ג כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בן הגאון האדיר המפורטם כקס"ת

רבי פנחס מנחם אלתר שליט"א

ראש ישיבת שפת אמת.

נסתלק מأتנו באופן טראגי בשנת ז"ך לחייו
יום ראשון דחג הסוכות תשמ"ח לפ"ק

תנצב"ה

תובן העניינים*)

ה	בשער בדין חוב לאחר שביעית אי חייב לשלם ובדברי הרא"ם ב"ק ממן שליט"א
ו	מדור זכרון לראשונים
טו	בעניין ערות אשה ובתה אי ע"י נשואין דוקא הגה"ק ממן בעל הבית שערים וצלה"ה
כג	בעניין מوردת מתי יש הברזה הג"מ אליהו קלעצקין וצ"ל
כה	בסוגיא דאין הזבח נפסק בהילוך שלא לצורך הג"מ יחזקאל אברמסקי וצ"ל
כו	בעניין הוספת מים בשבת למוכנת אדים הג"מ יהודה אריה אלתר וצ"ל
ל	גדרי החיוב בשבת ונזוקין הג"מ יהודה אריה אלתר וצ"ל
לו	בחשש המוחלים שלא לעשות מציצה בפה מחשש הידבקות ב"אייסט" רח"ל
מא	הangan רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א תשובה בעניין הנ"ל ב"ק ממן אדרמור שליט"א
מג	בעניין מוקצת בשוחט בשבת וו"כ ובגדרי בב"א הרב דוד שלמה קלין שליט"א בעניין דעת אחרת מקנה בעבד קטן שנשתחרר הרב עמרם קלין בדינוי שותפים שהפקיר אחד מהם חלקו הרב ירוחם פישל אדלר

*) חידור ת המשפטים בקובץ נערכו ע"פ סדר הא"ב, של שמות
המשתתפים בחוברת.

מו	בדין המקדש בפירות שביעת הר"ר ישעיה יצחק בירנבויג בעניין ברכת המצות לאחר עשייתן
מט	הר"ר יוסף חיים בלוי בעניין גו"ק אי מהני לפניו שיעור מאב"ד
ג	הר"ר אהרון זאב חזין בסוגיא דשותפי לא קפדי אהדרי
נה	הר' משה נתן הלוי יונגרינו בעניין יצירת רשות ע"י גוד אסיק
כח	הר"ר משה נימן בדיןא דפלגינן דיבורא
סא	הר"ר משה פוליאס כבוד שבת ועונג שבת הי מיניניו עדיף
סה	הר' אברהם חיים פרידמן בדברי תויו"ט אי ניתנן שבת לדוחות אצל מצות דרך
סח	הר' חיים אלעוז פרידמן בעניין צירוף וחילוק מלאכות בשבת
ע	הר' שמישון קלפלהן בסוגיא דבר מצרא בירושה
עב	הר' אברהם ישעיה ריבליין בחיוב נשים בקריאת מגילה
עד	הר"ץ חיים בונם שץ בעניין פק"נ דוחה שבת, ובעניין סומא אי פטור מכל המצות
עו	הבר' משה קלין דברי הסופר על הגאון מהרי"א אלהר זצ"ל
פ	כ"ק מרכן אדרמור'ר שליט"א הגאון רבינו פנחס מנחים אלהר שליט"א
פה	

בשער

עם הופעת קובץ זה, אתנו ההודאה והשבח ליוושם מרום שזיכנו במצוה רבה זו ונפל בגורלנו להגדיל תורה ולהאדירה בהפצת נועם מאור התורה. כהמשך וכ להשלה לקובצים הקודמים לו שי"ל מעית-עלית ע"י תלמידי ישיבת "בית שערם אונגווואר בארא"ב" זה כבר כמחצית יובל שנים, ונתקבלו באחדה מרובה בין כל שוחרי ועמיili תורה, השכלנו יהבנו ונ��וה כי עליה יתרעה ערף חשיבות חוברת זו על כלנה באשר יש בה מעשר מעילות שבקדושה שבנהן התורה ניקנית, כי אין תורה כתורת ארץ ישראל.

דבר שפתים אך למחרור, מיותר יהיה לפרט ולברר רב גדלות אכסייניטנו המפוארה בתורה וחסיד "ישיבת כול' בית שערם אונגווואר" העומדת תחת נשיאות רבניו הגadol מרן האדיר שר התורה, פוסק הדור, כ"ק אדמו"ר גאב"ד אונגווואר שליט"א, מראשית יסודתה בהר הקודש בירושלים ת"ז בשנת תשמ"ג, שבמסגרתה נמננו חשובי האברכים, אכן תקופה זו בחבלי לידה נחשה לנו עד שזכהינו והגענו בע"ה אל המנוחה ואל הנחלה, ועתה הרחיב ה' לנו בפלטרין של מלך, קריית מלך רב "קריית אונגווואר" המעניירה, שהוקמה ביוזמתו ובൺיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בקרתא קדישא דשופרא, בפאר צילה אנו חוסים ומימי בא רחמים אנו שותים. קרייה נאמנה שזכתה לכתרה בשמה הטוב העולה על גביהם, אשר רובה כוכלה מבני עלייה המה, העוסקים בתורת ה' באמונה, ואורחות חייהם במסילות התורה והמצאות מכוננים, אחדות ושלום מטרת שאיפתם.

מיוחד הוא מוסדות התורה שעיל ידינו בחן סגולותיה אשר כaben שואבת היא לכל דורש וэмבקש ללא הבדל חוג ועדת, כל אשר ידבנו לבו להקשיב על דבר תורה באמתו, הן בקנויות יסודות ההלכה הן בחידוש וסבירא, ולהקhot ביה על שרשוי היראה, מתאפסים תחת קורת גג אחד בה ימצא נפשו קורת רוח רוחני במידה גדושה, אשר חלkeno כי נעמה, וכן המוקם להביע עמקי התודות והערכתו לסגל ההנהלה, המשקיעים כל מרצם, ודואגים כמיטב יכולתם, בכל ה策רכיות ובכל הנדרש ברוח וגוף לטובתנו והצלחתנו, וכול' ה' נשמע ברמה.

חויבת זה כוללת בתוכה אמר שפר חידו"ת מגאונינו עולם מימות דור ודור זי"ע, וגם לדבות מגDOI זמננו שליט"א. עינדנו עטרה בראש, תשובות בהלכה למשה מאת כ"ק מרן שליט"א. ועת האסף קניון תורה, שנתרברו ונתלבנו ע"י חברי הכלול שליט"א ות"ח המתגוררים בקריית אונגווואר אשר השיגם ברכה בפרי عملם בסלסים ויגיעתם בתורת ה', להאייר לארץ ולדרים. וזאת למודיע, כי הכתנת ויעריכת הקובץ לדפוס נשלה כבר לפני אשתקד, בו בזמן עסקו בישיבתנו בשמעתתא ובחילقتא וบทא לשבת – אשר רוב הד"ת בקובץ על עניינים אלו מוסבים, אמנים מסיבות שונות, וביניהם טכניות, לא עלתה בידינו להוציאו לאור בפועל כי אם עתה – עת הרחמים והרצון, ואת כבוד המשתתפים בחוברת הסליחה.

אין אפשרות לנו לעبور בכך מבלתי להעלות על נס רב טבו ופעליו המרובים של האי גברא רבא ויקירא, שזכרנו לא ימוש מאתנו ה"ה הרב הגאון ה' החסיד המפורסם מורהנו הרבה יהודה אריה אלה זצ"ל, חתדב"ג יבלחט"א כ"ק מラン אדמור"ר שליט"א, בנו של הגאון הגדול המפורסם שלשהיו"ח קש"ת מהה"ר פנהס מנחם אלתר שליט"א ראש ישיבת שפת אמרת, ששימש ברבנות בשכונת מגוריו "משכונות רוממה" ודומ"ץ וראש כוללים דקהל חסידי גור בירושלים, הוא הגבר אשר כלו אומר בבוד, כלו מחמדים, כל רואי ומכיריו מר יכינו על כל חמדת ישראל, אורצ'r המדות ופאר התורה, עדין הנפש, שנסתלק מאתנו בחטא, מכמה האנושה ללא תחליף, כייעוד גдолוי הדור עליו, כי מזמן הוא שיושבו כסאו בין ראשי האומה, כאשר לבנון ישגה. יקצר המצע מהשתרע ולא יוכל גליונות רביים עצמות החלל שהותיר. אי לנן אותה נפשנו לעשות נח"ר לנשנתו בהקדישנו חוברת חידות זו אשר בימי האחראונים הכנין ד"ת – הנדפס בפנים – עברו הקובץ לעליוי זכרונו, ונפשו בטוב תלין להפיל תחינה על כל המשפחה שליט"א. וביתור על האלמנה הרבענית תחי' ובנו יחידו שיחי' לטוב להם כל הימים ושם ההצלחה בגבולם ישבון אמן.

ואליכם אלופי קהיל יידי' ישיבתנו שיחי' פוניים, לעמוד הלאה לעזותנו, ולהמשיך בפעליקם למעניינו, בתוספת עידוד כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך.

ביבוד התורה

העורכים

בדין חוב לאחר שביעית אי חיב עוד לשלם ובדברי הרא"ם*

מחלוקת מרן אדרמור גאב"ד אונגגוואר שליט"א

ולפי שרבורי מע"כ ערכבים עלי אשטעש ביהם כי מיסת הפנאי וראשונה נראה להעיר מה שכתב מעכ"ג שליט"א דלמירין אנו מדבריו שהובו של להוה אנו מופקע מALLY אלא שאשר יבא הלווה לשלם וכנראה שזה דיקט מדבריו ובאמת כי ביראים שלפני סיסים להדייא כן ז"ל דשמטה דקרו אינו מחייב אלא צוה הקב"ה שישמש פירוש ולא יתבענו עד שיתן לו מעצמו וכחטיב שמות ולא ימוש שכל שמיטה רכתיב בקרא הנחה ולא מחייב רכתיב והשביעית תשמנת ונשתה פ"י תניה, אלא דגם בסוף דברי מעכ"ג שישים אבל כל זמן שלא השמיתו המלאה בהדייא החוב במקומו עומדת והוא מmono של מלאה עכ"ל מעכ"ג, משמע דעתכ"פ לאחר שאמר המלה ממשט אני שוב מופקע הלואתו של להוה והחוב לגמרי נפקע ואני חיב לשלם דرك בהא נחلكו אי שביעית הו"ל אפקעתה דמלכא והחוב מופקע מALLY או שצורך לומד ממשט אני וכופין אותו למלוה ע"ז שיאמר ממשט אני אבל לאחר שאמר ממשט אני אז נפטר הלווה משלשם ולא הווה עוד מmono של מלאה כלל אמן הרוי כתיב להדייא היראים דשמטה דקרו אינו מחייב וההלואה מוטלת על הלווה לשלם וחובו במקומו עומדת ועל הלווה לשלם וחובו דעתשטיtin אינו מחייב כלל במקומו עומדת והוא מmono של מלאה ישלם דהא דצotta התורה לשמט הוא רק שלא יתבענו עד שיתן לו מעצמו ועל הנגיעה הקפידה התורה ועל המזווה שלא יגע אבל על הלווה לשלם כמו קודם, ואין חלק בו.

עש"ק לסודר גם ברוך יהיה החشم"ה בן"י יצו"א.

מע"כ ידי"ג מה' הרוב הגאון המפורסם מגוז תרשישים פרעה ג"א קולע אל השורה כו' כו' כ"ת מוח"ר... שליט"א אב"ד...

אחרשכ"ג בידירות נאמנה, מה שפלפל בדברי חד מקמי רביינו הר"א ממי"ץ בספר יריאים סי' רע"ח שכח ז"ל וחוכ שuber לעיז שביעית אינו רשאי להעכבו אלא ע"פ המלאה של זמן שלא השמיטו המלאה חיב לפועל אלא להוה יזמן למלוה לדין שישמש חובו אשר להוה וב"ז יחייב למלוה לומר ממשט אני כאשר לה בפי חכמים, סוף שביעית, ומתייה לה בה השולח (גיטין ל"ז) המחויר חוב שביעית צrisk שיאמר לו ממשט אני ואם אמר לו עפ"כ יקבל הימנו שנאמר וזה דבר השמייטה ואם אינו רוצה המלאה לומר יכופו אותו וכוי' וכחיב עליו מעכ"ת ולמדין אנו מדבריו ז"ל דבר חדש שהובו של הלווה אינו מופקע מALLY בשביית והרי הוא חיב בתשלומי הלוואתו כמקדם, אלא שאשר יבא הלווה לשלם את חובו אז מצוה על המלאה לומר ממשט אני, אבל כל זמן שלא השמיטו המלאה בהדייא, החוב במקומו עומדת והוא מmono של מלאה ע"כ.

*) כדרכנו בקובציים הקודמים, מעטרים אלו את ראש החוברה בתשובה – הילכה למעשה

הגיע זמן הפירעון וכיון שכבר הגיע
זמן הירעון עוד קודם השמיטה א"כ
וראי שחייב הוא לשלם הלואתו אלא
שהמלואה אסור לו לחתבו.

ולכאורה עלה בדעתו להביא ראייה
לדברי ריבינו הר"א ממי"ז ו"ל ממעשה
דאבא בר מرتא (גיטין ל"ז ע"ב) דהוה
מסיק ביה רבה וזוי איתיתנו ניחליה
שבשביעית אמר ליה משפט אני
שקלינחו ואזל אתה אבי אשכחיה
דהוה עלייך אמר ליה אני עלייך מר
א"ל היכי הוה מעשה AOL לגביה א"ל
אמתת ליה וזוי למרא א"ל אין א"ל ומאי
אמר לך א"ל משפט אני א"ל ואמרת
לייה עפ"כ א"ל לא א"ל וא"י אמרת
לייה עפ"כ הוה שקלינחו מינך השטא
מיתת אמתיתנו ניחליה ואני לא ליה
עפ"כ AOL אמתיתנו ניחליה וא"ל
עפ"כ שקלינחו מיניה אמר לא הוה
ביה דעתך דהאי צורבא מרבן מעיקרא
ע"כ.

ויש לתמהה הרוכה בהא עובדא א.
אםאי איתיתנו ניחליה אבא בר מרתא
מחילה כיון שכבר עברה השמיטה
ושמשיטה מפקעת ההלואה מדין אפקעתה
דמלכא וא"כ מיד שנעשה הפקר
מאפקעתה דמלכא למל' להכiao לרוכה
כלל, ב. אםאי הוה רבה עצוב והרי הוא
מצוה ככל מצות התורה והרי לו לשמה
שבא לדורו לקיים מצוה בממנו מצות
شمיטה כספים יש לשמה במצוות
שקיים ולא להיות עצוב. ובתורה כתיב
תחת אשר לא עברת את ה' אלקיך
בשםחה ובטוב לבך וכחיב השמר לך
פzn יהיה עם לבך בליעל לאמר
קרובה שנת השבע וההתורה הקפירה על
מצואה זו וקראו בליעל והוסיף הכתוב
להזהיר ולצאות נתן תמן לו ולא ירע
לבך בתנתן לו וגוי והבטיח הקב"ה

וזיל רביינו היראים והא דתנן
cashoa נתן לו אל יאמר לו בחובי אני
נתן לך אלא במתנה אני נתן לך
דרשמע דין החוכ מוטל עליו שהרי
איינו רשאי לומר בחובי אני נתן דכי
אמר בחובי אני נתן ממשמע ע"י נגישה
נתן ותיקון לשון דברו הוא שתקנו
לומר במתנה שהיא הדבר ניכר ונראה
שלא ע"י נגישה נתן לו עכ"ל ע"ש.
הנה מבואר מדברי ריבינו היראים ו"ל
בדאמת שמשיטה אינה עשו שום פועל
בעצם החוכ והחוכ עם הלווה הוא לאחר
הshmיטה כמו קודם השמיטה אלא דין
רשempt דקרה הוא על המלווה שנייה
מליגוש את בעל חוכו אלא הלווה ישלים
מאליי לכשייה לו מועות או לכשירצתה
ואם יש לו ואינו משלט הרוי הוא בכלל
לו ורשע, וקצת ביארתי פעם לדעת
hiraim דלאחר שמשיטה הוא עצין הלואה
שלוחה אדם מהבירותו שישלים לו אימתי
שירותו ולא יתבענו המלווה לעולם Dao
אסור למלה לתבעו והכ"ג כן הוא ושוב
חשבתני דדרין עדיף דהלווה שהנתנה
לשלים כל זמן שירצתה אם לא שולם
ועכב הלואתו אפילו היה לו לשלים לא
מקרי לו רשות שהרוי יש לו זמן לפי
תנאו אימת שירצתה לשלים אבל לאחר
shmיטה הלווה חייב לשלים מיד שיש לו
מעות כמו קודם שמשיטה רק שהמלואה
איינו יכול לתבעו או יותר מדויק איינו
 רשאי לתבעו מגורת הכלוח אבל הלווה
חייב לשלים לו במקודם האפשר כיון
שכבר הגיע זמן הירעון עוד קודם
הshmיטה דאל"כ אין השמיטה משפט
כל שלא הגיע זמנו כמכואר בגם' מכות
א"ר יהודה אמר שמואל המלווה את
חבירו לעשר שנים אין שבשביעית
משפטתו וاع"ג דאיתו לידי לא יגוש
השתא מיהו לא קרין ביה לא יגוש
(ע"ש דף ג' ע"ב) וא"כ ע"כ מיריע שכבר

עד דאמר ליה אעפ"כ כלומר במתנה אני נותן לך ואני כאן משומן לא יגושך אלא בכדי דינא תבע ליה ולאו משומן חוב ע"כ ואחתה לפענ"ד צ"ע דודאי דגס שלא בכב"ד אסור לתבענו לאחר השםיטה ומה שפירש"ז ול דלאו משומן חוב א"כ אםאי תולח אותו על עץ ואטו מי שאינו רוצה ליתן לו מתנה מותר להלחו על עץ אם גברה ידו עלייה, גם מה שאמרו ז"ל רבשעה שאומר משפט מצות השםיטה שהוא אפקעתא דמלכא וחובו נפקע ובכ"ח פטור משעבוזו ואנן תלין אותו עני הלוח לשלם ורוח חכמים נוחה מזה.

אבל אי נימא דבאמת מדינא החוב לא נפקע אלא שהמלואה מצוה לו לומר משפט אני ואסור ליה לחבשו בדין משומן לא יגושך על הלוח נשאר החוב לשלם ואם לא ישלם נקרה לו רשות ולא ישלםathy שפיר מאדר כל הקושיות מה שהלך אבא בר מרותה מתחלה הוא לפי שידע שאין شبיעית משפטת בcli אמרה דלא זה אפקעתא דמלכא כלל אלא שלא ידע דלאחר שאמר משפט אני נמי לא נפקע השעבוד וההלואה מן הלוח וחובו נשאר עלייו דמשפט אני לאו מחייבת הלואה הוא אלא מצות השםיטה וועיבת התביעה הוא על המלווה ולא ידע זה אבא בר מרותה וכן אמר רבבה לבסוף לא הווה ביה דעתה בהאי צ"מ מעיקרא פי' שלא ידע שהדרין שה חוב לא נפקע והוא טעה בזה, ובזהathy שפיר נמי אםאי רבבה הוה עציב דבאמת האי צ"מ טעה וחשב שנפקע החוב ובאמת זה אינו כיון שהביא לו המעות היה לו לתלחו שיאמר אעפ"כ וליתן לו אלא שחייב

בשכר מצוה זו בעזה"ז שנאמר כי בגלן הדבר הזה יברך וגוי עיין ומכ"ס פ"ט הל' ל', ג. למה אזל אבי ואמר ליה השתה מיתה אמתינהו ניהלי' ואימא ליה אעפ' כן כיון שכבר אמר רבבה משפט אני והואיל הפרק לכ"ע לא מביא למד שביעית אפקעתא דמלכא דמליאו מופקע השיעבוד ונעשה המלווה הפרק ונפטר הלוח מתשולם אין אלא אפי' למ"ד דהמלואה צוריך להפרק או בל כיון דרבבה כבר אמר משפט אני א"כ כבר פקע שעבוזו של לוח ופטור ואפי' לא בא המלווה לעבור על דברי תורה ולתבעו החוב אחר شبיעית הלוח פטור שכבר נפקע שעבוזו לגמרי ומוציאים אלו השטר ממולה ומחייבין אותו ללוח כל שטר שנמחל שעבוזו דגופיהدنيיר של הוה והוא וכמ"ש בעל התורות שער מה ח"א אותן ה' בשם הרמב"ן ז"ל וצין עליו מעכ"ג שליט"א וא"כ האיך אזל אבי לגביה ואמר ליה אמת夷 ליה לרבה מה שלא שייך לו כלל, גם רבבה היאק קבל מה שאינו שלו, ד. מה שאמר רבבה לא הוה ביה דעתה בהאי צ"מ מעיקרא, אםאי לא הוה ביה דעתה הרוי התורה מחלוקת שעבוזו והוא פטור משללים אדרבה לא היה לו לכתילה להביא כל כיון דפקעתא דמלוא הוא וככ"ל, ה. מה דאמר לעיל בסמוך שם אה דתנן המחייב חוב לחבירוشبיעית צוריך שיאמר לו משפט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל הימנו שנאמר וזה דבר השםיטה ואמר רבבה ותלוי' ליה עד דאמר הци' והוא פלא כיון דמשפט ומיד אחר השמטה עכ"פ נמחל שעבוזו של הוה לגמרי אםאי מותר לתלחו ולכופו שישלם.

ועיין רשי' ותלוי ליה אם היה רוצה להזoor בו יתלנו על העז אם גברה ידו

ולרבינו היראים דשםיטה אינה ממשתת ולא הוה אפקעתה דמלכא כלל ואפילו לאחר משפט אני לא הוה אלא מצוה לומר משפט וחווב לא נפקע בשבייל זה.

ואין להקשوت דעתך מאי מהני כלל הא מילטא דשםיטה כיון דעתינו מפקיע החוב יול' דמהני היכא דלא היביא כלל אצל או היכא דין לו לשם לדעתה היראים דעתינו יכול לכופו והוא עצמו פטור שהוא אונס אין לו לשם ורחמנא פטרוי מטעם אונס אבל כל זמן שזמן לו השית' מתוות לאחר השםיטה נמי מחיב להחזיר לו חובו כיון דמעולם לא מחל לו המלה את חובו.

ומדבריו הרמב"ם לא משמע כדעת היראים והתוס' ר"ד שכח בפ"ט הכה"ח שם וז"ל כל המחייב חוב שעברעה עליו שכיעית רוח חכמים נוחה הימנו וציריך המלאה לומר למחייב משמשיט אני וכבר נפטרת מני אי"ל אעפ"כ כו' ואל יאמר לו בחובי אני נתן לו אלא יאמר לו שלוי הם ובמיתה אני נתן לך ע"ב, הנה שדייק שציריך לומר המלאה וכבר נפטרת מני שהוא לשון שאין לו עליו שעבור חוב כלל וגם הלווה ציריך שיאמר לו שלוי הם ובמיתה אני נתן לך וmdiיק לשון שלוי הם לומר שאינו חייב כיון שנפטר ולשון מנהנה דוקא קאמר שהוא מנהנה ולא כמו שפי' הרא"מ ז"ל דהאי לשון מנהנה הוא רק שיהא הדבר ניכר ונראה שלא ע"י נגיעה נתן לו אבל אין זה מנהנה אלא חובו פשוט.

אייבורא דנראה גם הר"ש משאנץ והרבע"ב פ"י דשביעית מ"ח ס"ל כהיראים ז"ל וכתוס' ר"ד ז"ל הר"ש ד"ה המחייב חוב בשביית ביום אחרון של שכיעית א"ג בשミニית דשעה

רבה שאין זה לפי כבודו או שגרסינן רבא בגי' העורך הביאו על הגליון שם וא"כ רבה לא ס"ל האי דין דלחלתו ועיין רמב"ם פ"ט מהל' שמייטה הכה"ח כ"ט. ואתה שפיר נמי שהליך אכבי לאכבה בר מתנה ואמר לי' השתה נמי אמרינו נihil לה וכוכ' דברמת הרי הוא חייב לשם והחוב אכתי מוטל עליו אשר לכאורה מעובדרא דאבא בר מתנהראי גודלה לשיטת היראים זו'ל.

שוב העיר ה' עני וראיתי קדוש אחד מדבר בתוס' ר"ד שם שכח וז"ל תנן חתום המחייב חוב לחבירו בשביית ואמר לו משפט אני אם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו שנאמר וזה דבר השמטה, פי' בדבר בעלמא שאמר משפט אני קיים המחייב ואח"כ מותר לאבות חובו, אמר רבא ותלי' ליה עד אמר הци פ"י כיון שקיים המחייב ואמר משפט אני אבל אם לא היבאים לו כלל אין יכול לכופו שיביאם אליו שהרי לא קיים שום מצוה וכוכ' ע"ש הנה כתוב מפושך לרביבינו היראים ומפרש כן דברי הגמ' דיין ומפרש דמה שאמרה תורה שאינו יכול לכופו ועובד משום לא יגש הינו שאינו יכול לכופו שיביאם אליו שהרי לא קיים שום מצוה אבל אם היבאים אליו ואמר משפט אני קיים מצות וזה דבר השמיטה ואח"כ מותר לגבות חובו, ואדרבה הרי כתוב ואח"כ מותר לגבות חובו נראה דס"ל ז"ל כיראים ועדיפא מיניה דליהרים אפילו לאחר שامر משפט אין נראה שיהא מותר לגבות חובו ממש אלא החוב נשאר על הלווה ואם הלווה אינו משלם הרי הוא בכלל לוה רשע כיון שלא מחל לו אבל להתוס' ר"ד כיון שהיביא לו לומר משפט אני ואמר משפט שוב מותר לו לגבות חובו ממש והוא פלא ודוק'ק. עכ"פ מצינו לו חבר

שער הלוות

יא

ולכן מיד פושט יד ימינו שישלם לו, שהרי לא מחל לו על חוכו וככ"ל. ר"ן גיטין הנ"ל ד"ה וגורסינן מה שפ"י ברבבי הר"ש ז"ל וד"ק.

ומה שישים התו"ת ז"ל דבגמ' בירושלמי (שם) דאומר לו משפט אני נונן לך אלא יאמר כן במתנה אני נתן ופסוקו הפסיק עיין בח"מ סוט"י ס"ז ע"ב. הנה מדברי הגמ' לכאורה אינו קשיא הרי היראים ז"ל ביאר דברי הגמ' ומה שצרכיך לומר מיתה הוא משום היכר ומה שכחוב דפסוקו הפסיק בש"ע חמ"ס סי' ס"ז אמר הוא אבל רכינו היב"י העתיק לשון הרמב"ם ז"ל שהבאתי לעיל והרמב"ם דיק בלשונו הזהב משפט אני וכבר נפטרת ממוני וכו' וכן ואל יאמר לו בחוכי אני נתן אלא יאמר לו שלו הם ובמתנה אני נתן לך ע"ב. עיין גם תפא"י משנה הנ"ל שכחוב באות מ"ד בדיבור אחד סגי מיהו אעפ"כ אינו רשאי לומר לו שורצה לפרוועך שצרכיך לומר אעפ"כ במתנה אני נתן חמ"ס סי' ס"ז ובאמת כי דעת הר"ש שיכול לומר לפרוועך וככ"ל.

עוד ראוי בפסקתא זו טרתה (מדרש ללח טוב) פ' ראה פס' זהה דבר השמייה מלמד שהמחזירין חוב בשיעיות יאמר להם משפט אני אם אמרו בע"ח אעפ' שאתה משפט מחזירין אנו לך מרצוניינו מקבל מהן עכ"ל ולשון מחזירין אנו לך משמע המשלה שלוה להם ולא מתנה וזה כדעת היראים והר"ש ז"ל. ומיהו בספרי פ' ראה (פנ"ט) וזה דבר השמייה מכאן אמרו (שביעית פ"י) המחזיר חוב בשיעיות יאמר להם משפט אני במתנה ע"כ. ולשון במתנה לא נמצא בגמ' דילין רק משפט אני ולשון משפט אני במתנה רק יגוש אבל לענין הפקר אינו משפט

אחרונה של שביעית משפט דכתיב (דברים טו) מקץ שבע שנים ואמר לו המולה משפט אני אם אמר לו הלווה אעפ"כ אני רוצה לפרוועך יקבל ואמר בהשולח דתלי ליה עד דאמר היכי בירושלמי (שם) דאומר לו משפט אני בשפה רפה והימין פשוטה לקבל ע"כ וכ"כ הרע"ב ז"ל אל הלווה אעפ"כ אני רוצה לפרוועך לך יקבל ממנו ולא עוד אלא שמותר לו שתהא פשוטה ידו לקלבל בשעה שאומר לו משפט אני ובדברו ראשון בעלמא שאמר משפט אני סני ותמה התו"ת כד"ה הא ז"ל פי' הר"ב אל כו' אני רוצה לפרוועך לך כ"כ הר"ש ודבר תימה הואadam יקבל בפרעון א"כ איןו משפט ומאי מהני מה שאמר משפט אני ואינו עושים כן ובגמ' בירושא שם כשהוא נונן לו אל יאמר במתנה אני נתן לך אלא יאמר לו כן עיין בח"מ סופ' סי' ס"ז עכ"ל.

ולפענ"ד לא קשה בדברמת דעת הר"ש ז"ל והרע"ב בשיטת היראים סגי באמרה בעלמא לקיים מצות דבר השמייה ואם אמר אעפ"כ אני רוצה לפרוועך יקבל ממנו בתור פרעון ממש דברמתה זו לא בטללה ההלואה ולא נפטר הלוה מהচוכו וכדעת היראים וזה לפענ"ד ברור וצ"ע אמרן כך"ז העבויות"ט דכל זה לא אניס ליה שלא הרגיש בזה.

ובזה מובן מה שאמר הר"ש ז"ל ובדברו ראשון בעלמא שאמר סגי ולכאורה מי ס"ד דלביעא יותר מדבר אחד, וגם לשון הירושלמי דאומר לו משפט אני בשפה רפה מי נפ"מ באיזו לשון אומר ולהנילathy שפיר שהוא בא להראות דאומר משפט רק לענין לא יגוש אבל לענין הפקר אינו משפט

הגוף הוא שעל החוב מוטל לשפטו ויל' דס"ל כרכינו אבגדור הכהן הובא במרדי גיטין (פ"ד סי' ש"פ) שהשביעית משפטת מלאיה אלא מצוה הוא דרמיה עליה באمرة דעתך וזה דבר השמיטה ולכן אם בא להחזיר במוצאי שביעית צריך לומר משפט אני ואם לא בא להחזיר אין צריך לומר כלום דשמות ועומד הוא מילא והדיבורינו ענו מעכבר בשמיטה זכר לדבר נולד לו בכור בעדרו מצוה להקדישו אע"פ שכבר קדוש מאליו משעת לידה וכמ"ש מע"כ שם בשם ושב"כ גם באור"ז (מס' ע"ז סי' ק"ח).

ולכואורה עליה בדעתך דהלהצה זו תלואה בפי לשון הגם' דאמר רבה ותלי לייה אדامر הци פרש"י אם היה רוצה לחזור בו יתלנו על עז אם גברה ידו עד דאמר לייה אע"כ ע"כ ומיהו הרמב"ם פ"ט ה"כ ט"פ"י כרב מסבב עימיו בדברים עד שייאמרו לו שלוי הן ובמתנה נתנים לך ועינן כסף משנה שם בHAL' כ"ט בדברי הרמב"ם הם דלא כפירוש"י אלא קרוב לפ"י העורך ע"כ. ובאמת כי בערך ערך תל שלפני אדרבה מפורש כפירוש רשי" שכתוב וז"ל אמר רבא (גריס רבא ולא רבה) ותלי לייה אדامر הци פ"י מכחו ותולחו המלווה ללה עד דאמר הци וכור' ע"ש זהה כפירוש"י ולא כהרבנן"ם וצ"ע.

והנה נראה דלמ"ד דתלי לייה על עז אם גברה ידו על כרחך ס"ל דאתני הוא חייב החוב ולא נמחל במאמר משפט ולכנ שפיר תלי לייה דכין שהוא אמר משפט שוב מותר לתולתו שהרי יש לו החוב והוא חייב לשפטו ואם איןו משפט הוא ליה לוה רשע ולא ישפט ושפיר תלי לייה אבל למ"ד דנמחל החוב ולא הו רק מתנה איןו יכול לתולתו

לכואורה ממשמע זה המשפט הו"ל במתנה שנותו לו במתנה וצ"ע.

ומדברי התוס' ר"ד לכואורה נראה אדם לא הביא כלל המלווה לשפט לו אין צrisk לומר משפט רק אם הביא לו המלווה לשפט אז מצוה עליו לומר משפט ואם לא הביא איינו יכול לכופו להבאים אליו שהרי לא קיים שם מצוה ונראה דס"ל דעתך כוונת המורה היא לשפט החוב לעני ולכן מי שהוא עני ואין לו מעות בסוף שנת השמיטה לשפט חובו ואינו מביא החוב אין המלווה יכול לכופו כלל להביא לו החוב ואין צורך לומר משפט וא"כ החוב חוב אלא שאין יכול לכופו שביבאנו אליו אבל מי שיש לו מעות ומביא למלה שרוצה לשפט או החוב והמצוה לומר משפט אני ומ"מ כיוון שיש לו המעות לשפט לא היה זה רצון הבורא שיקח מעות של חבירו אלא שלא יגosh אותן אם אין לו לשפט ולכן כה"ג שהביא לו מצוה לומר משפט אני ומהו כיוון דיש לו המעות ואמר לו משפט אני שוב יכול לגבות חובו או שיאמר אע"כ או שתלי"י עד שיאמר כן אע"כ דרצון הבורא הייתה כיוון שיש לו שילם חובו ולא היה לוה רשע כיוון שיש לו.

וראיתי למאכ"ג שכחוב דלרשות' שמיטת כספים הו"ל אפקעתה דמלכאי והאריך שם בCKERיות נפלאה גם מדברי הרשב"א גיטין ולפערנד לדיק Katz מרשי" גיטין לו ע"א ד"ה אי אתה משפט כספים, ואע"פ שהשמטה כספים חובת הגוף הוא ואני תוליה בארץ לפינן בהקיא דלא נהגה ע"כ. והנה מדקאמר השמיטה כספים חובת הגוף ולא חובת קרקע א"כ ע"כ דלא נשפט מאליו דבשלמה מה שהוא חובת קרקע י"ל דקרוע נפקעת מלכאי אבל חובת

לפ"ז בח"כ שבזמןינו שמדינה משועבד לכל דאות' מהמתה יהודאים וגויים וכמ"ש זה בתומים סי' ס"ט סק"ה גופו משועבד גם כל אוט' לא שיריך בו דין שמיטה ע"ש.

ולפ"ז יש לומר הדיראים נמי ס"ל בהרמב"ן ז"ל הדיראים מפרש יתומין שמעתין שאין צריכין פרוזבול אלא מה שירשו מאביהם אלא של היתומין עצמן והגם דלאו בני מצוה נהנו מ"מ גם להם אסור לאגדות החוב אם לא הביאו מעצמן הדמצוה לומר ממשט אני איינו אלא כשבבר הביאו לפני אבל קודם שהביאו ליכא חיק לומר ממשט וכמ"ש לעיל ולדעת הדיראים הלה זימין למולה לדין שישמש חובו כאשר צוחה והוא ב"ד ייחיבו המלה לומר ממשט אני כאשר צוחה חכמים ע"ש וא"כ אם לא הביאו מעצמו החוב לא יכול לחייב אפילו בלי לומר ממשט אני ואדרבה מצות ממשט שאומר הוא כבר לאחר שהביאה הכספי לחזור לו ولكن אמרו יתומין אין צריכין פרוזבול דב"ד אביהם של היתומין ומותרין לחייב נמי ב"ד.

עוד י"ל הגם דקטנים לאו בני עשווי מצוה נהנו מ"מ הלה שחייב הממון הררי א澤ל' יש דין שמיטה וכשלוחה מאביו אפילו לפירוש"ה הרי כבר חל עליו נבזת טמיתה לביטאה שצריך לשפט ואסור לחייב ממן זה וממלוא הה"ה מה שאבוי לא יכול לחייב גם היתומים לא יכולין לחבוע הדיתומים לא ירש יותר כה כמה שהיה לאביהם וש"ס דילן לא ס"ל כספרי דירוש אין צריך פרוזבול ומוקה לה ביתומים שלוחה אביהם ומ"מ יכולין לגבות חוב אביהם ממשום דבר"ד אביהם של היתומים הם ובלאו הכى לא היו יכולים לגבות.

ולכופו שיתן לו מתנה אלא לכל היותר מסבב עימיו בדברים עד שיאמר במתנה נתחים לך ואם לא ירצה אינו יכול לכופו בשותים ולפ"ז י"ל דרש"י נמי כיוון דפי תלי ליה על עז על כרחך ס"ל דהחוב לא נפקע ולא נמחל מעצמו ולא באמרית ממשט אני וכדעת היראים וכן צ"ל גם לדעת העורך הנ"ל ולפ"ז עלתה לנו עוד כמה הראשונים דס"ל דהחוב לא נמחל מalto ולא ע"י השמטה וכדעת היראים.

וראיתי עוקם למא"כ שהקשה לשיטת היראים מגם' מפורשת גיטין ל"ז ע"י יתומין אין צריכין פרוזבול דר"ג וב"ד אביהם של היתומים, ופרש"י דהוה שטרותיהם כמסורין לבית דין ע"ש. וקשה כיוון דלאו אפקעתה דמלכא הוא אלא שמצוה על המלה לומר ממשט אני א"כ יתמי דלאו בני מייעבד מצוה נינהו בלאה אין צריכין פרוזבול דהה אין חיבין להשמיט חוכותיהם ולמ"ל להש"ס לטעם דב"ד אביהם של היתומים הם עכ"ל. ולקמן הוסיף שנית ידו החזקה לפלפל בזה, ולפענ"ד לולי דברי מעכ"ג נראה לפמ"ש הרמב"ן בשם ספרי אהא דאמרו בגמ' דף ל"ז יתומין אין צריכין פרוזבול וכו' כתוב הרמב"ן בשם הספרי דהירוש אפילו גדול אין צריך פרוזבול דכתיב משה ידו ולא של אביו. וכותב והлокח שטר חוב של חבירו לא שיריך זה דשייעבוד בגוף לא רק שעבוד נכסיו ערבעאן וכיון דגוף הלה נפטר ע"י שmeta גם נכסיו פטורין משא"כ בירוש שגופו של לוה משועבד להירוש ושביעית אינו ממשט כיוון שאינה משה ידו של יורש ויתומים דהשעתין אינו מה שירשו מאביהם כפרש"י אלא של היתומים ע"ש ובר"ן ועיין ח"ס בח' דף ל"ה שיצא לדון

שהפרוזבול הקודם הו"ל כגבוי ואם לא עשה פרוזבול לא הו"ל כגבוי ואני יכול לחתבו וצריך לומר ממשת אני אבל מ"מ לאחר שאמור ממשת אני נשאר חוכ אבל למ"ד כפי היירושלמי א"כ י"ל ומהאוחר פסול משום דהלואה שנכתבה לאחר שכחוב פרוזבול לא התנו עליה ב"ד אבל קודם הפקרו בו"ד והו"ל הפקר א"כ ליכא כאן הלואה כלל ושפיר נפטר הלואה ויל"ל.

עוד דיקוק קטן מה שראיתי לדיקך הרמב"ם ז"ל כתוב בה' כ"ח שם ז"ל כל המחויר חוכ שעובר עליו שביעית רוח חכמים נווהה הימנו וצריך המלווה לומר למחויר ממשת אני וכבר נפטרת ממוני והנה כפי שראיתי ברמב"ם שלפני הגירסה ממני בי"ר בסופו אמרנו בש"ע ח"מ סי' ס"ז סל"ו כתוב וזה המחויר חוכ שעברה עליו שביעית ואמר לו המלווה ממשת אני וכבר נפטרת ממוני בי"ר והחילוק בלשון כפי גירושת הרמב"ם פירשוו וכבר נפטרת ממוני כלומר שאין בכחיו עוד לבקש מכך דבראם יבקש עוכר על לא יגוש ומיהו מ"מ לא נפטר מעצם החוכ כלומר דפרטת כן מני ולא שאין אתה מהוויב לשלם מדין להו דשע ולא ישלם ומיהו לגירושת המחבר בש"ע ממנו פירשוו שכבר נפטרת ממוני כלומר מן החוכ וא"כ ממשט הו"ל מחייב השיע"ז נפטר מחובו וייש להאריך בדבר זה ומ"מ רק באתי להעיר.

עוד רגע אדריכ מה שעלה במחשבתינו בחקירת הפסיקת מה לא נהוג עלמא פרוזבול והגמ בעכשו אכן שרוי והרכבה יותר כותבין פרוזבול ומיהו דכנראה דבראות הקודמים רוכbamnon לא עשו פרוזבול ועיין תומים

ורוגע נפל מילתא בלבד לפה מה שראיתי מחלוקת הראשונים ז"ל בפי המשנה (פ"י דשביעית מ"ה) פרוזבול המוקדם כשר והماוחר פסול ופי הרמב"ם בפיה"מ פרוזבול המוקדם שנכתב קודם קודם הלואות הוא כשר אבל שנכתב מאוחר להלואות פסול שמכיוון שהלואה חל עליו מצות שביעית ותו לא פקע ע"י פרוזבול ובתוספה ירושלמי מפרש המאוחר מה שמולה אחר כתיבת פרוזבול ואני מועיל אלא למה שלולה קודם כתיבת הפרוזבול עיין Tosf. גיטין ל"ז ע"ב ד"ה דאלמי ודוק. והרמב"ם בס' היד נראה דחויר בו מפני ובלחם שמים כתוב בדבריו תמהיהם אין יכתחזק ומסרו שטרותיו שאינם בעולם ועיין ח' ח"ס וצלע"ג דמי יימר שלולה אדם ממנו ושם יהוה שמא יפרע מוקדם שביעית והו"ל מסירות הנני שטרותיו שלב"ל ואסמכתא וכו' ע"ש,ولي אסקופה הנדרסת הי' אפשר לישב קושיתם דאית' יכתחזק ומסרו שטרותיו שאינם בעולם די"ל שיכתבו שטר פרוזבול בשעת הלואה וככetta אחת אלא שיקדים ליתן שטר פרוזבול בשעת הלואה וככetta אחת אלא שטר פרוזבול ותיכף ומיד שטר הלואה יהוה לו ונמצא הכל בעולם הלואה והשטר וליכא חשש שמא לא יהוה אלא דמ"מ הפרוזבול יקרים הלואה.

ולדיין מיהו אמרתי על דרך חיזוד ר"ל דבזה תלייא דלמ"ד פרוזבול המוקדם כפי הרמב"ם בפה"מ שציריך להיות נכתב קודם קודם הלואה ולאחר שחיל עלייו חוכת שביעית לא יכול להפקיע מעלייו מצות שביעית א"כ ע"כ דפרוזבול לא הו"י מדין הפקר ב"ד מדין הפקר ב"ד מ"ש קודם ומ"ש אחורי והלא הם יפקו או פלו סתם ממן בעולם אלא

ולכארה מהני זה بلا ב"ד כלל
ובלא שטר וכיווץ בהה שהקילו אבל אי
ニימא דהה לתקן לדרי' עלמא כלמור
שסומכין על תקנתו ומה שצירך בכ"ל
דור הווא רוק לוכרין דרכיו שסומכין עליו
א"כ כה"ג כיון דמעיקר דין תיקן עד
סוף הדורות סומכין עליו ולכן הקילו
בו ע"ה ולא מיחו בהם חכמים
כלפענ"ד למד זכות אמקלים וודאי
מי שיראתה ה' נוגע בלבבו לא יסmock על
זה.

והיות כי הארכו הדרבים קצת
מוכרח אני לקוצר וכ"ט מנו לא יבצר
מח' יד'ן דושכ"ג מכבדו ומוקירו מאד
בלב ונפש.

מנשה הקטן

מש"כ ובת' ח"ס ובתשוכה ועוד ולולי
דמסחפינא היה נלפנע"ד דתלי בפי'
האיבעיא להו (גיטין ל"ז ע"ב) כי התקין
הה פrhoזבול לדרי הוא דתקון או דלמא
לדרי עלמא נמי תקון למאי נפ"מ וכו'
ויל' עלמא תקון או לדרי'
הוא דתיקן ואם לא תיקן אלא לדרי'
וגם מה שאמר אי לדירה תיקן מבטلين
ליה הא ממש מאכוטל כיון שלא תיקן
רק לדרי' והי' אפשר לומר דלמ"ד
דדרי' עלמא תיקן פ"י שתיקן עד סוף
כל הדורות שמועלין דין פרוזבול שלו
מדין הפקר ב"ד שלו עד בית המשיח
וכל מי שסומך עליו סגי ליה בהכי
ומה"ט הקילו בו רבנן דבר רב אשיש
ומסורי מליליהו אהדי ר' יהונתן מסר
מילי לדרי' חייא בר אבא אמר ליה
צרכננא מידי אחרינא אל לא צריכת

עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברנהה (תהלים ק' ב). הנה, אמרו ז"ל
אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של "יראת שמיים", ולכאר' היא היפך
השמחה, אלא יש יראה ויש יראה, דיראת הרוממת באה ע"י שמחה של
מצוה, וזה עבדו את ה' בשמחה, ועל ידה יבא לפניו ברנהה, דהינו מדרגת
יראת הרוממת, כמש"ג יצחק ירנן, יצחק הוא בח' יראה עילאה, ועוד נאמר
ואזכורת ירנן (תהלים קמה. ז). דרנה בח' צדק מדרגת יראה,
(כ"ק מrown שליט"א — שמחת תשמ"ז בעת הקפות)

**בעניין איסור ערות אשה ובתה
גם ע"י קידושין או ע"י נישואין גרידא**

**מחייב סוגיות כתיה"ק איש האלוקים הגאון החסיד רשבכה"ג מרכז רביעי עמרם
בלום וצלחה בעל שוויות בית שעריהם עד"ח שירע**

והשואל דודוקא באשה ובתה ס"ל לתוס' לפि הבנת שעה"מ בדקינו שיש אם לא נאסרה הבת אבל בקידושי הבית נאסרה האם משום חמותו וכן בקידוש אחותה נאסורה אחותו ועי"ז סוכב והולך כל הפלפול שם אבל לא ממשען כן במהר"ש"א יבמות (שם) שכותב דרכא ודאי לא פליג אברייתא דרבכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיוחה לומר לך דרך ליקוחין אסורה תורה, אלא דacketsי איכא למימדר דמן"ל באונסין ולהכי איצטראיך דרכא דבאוונס"י שרי והוא פריך איפון אני היינו מנ"ל דראשונה בליקוחין ושנני אפי' באונס דילמא להיפך ראשונה אפי' באונס ושנני דוקא בליקוחין ומשמי ערotta שאר כתיב בהו ומשמע לא שאר בראשונות והא זקامر בבריתא נאמר קיוחה ולא קامر שאר כתיב דמשמע נישואין משום שלא נאמר שאר אלא באשה ובתה ולא באחרות, אלא כיוון דעתינו באשה ובתה דקיוחה רכתיב בהו היינו נישואין דהה כתיב בהו שאר אמרנן נמי ביכולתו רכתיב בהו קיוחה דברך ליקוחי"א אסורה תורה וכו' עי"ש, וא"כ ה"ג כמו דקיוחה דasha ובתה היינו נישואין, דכתיב בהו שאר ה"ג קיוחה רכתיב באחרני היינו נמי נישואין ולא אירוסין דהא גMRI קיוחה דידחו מקיוחה דasha ובתה ומה שיש לדركך הא בכל ערויות כתיב שאר בריש פ' ערויות (ויקרא י"ח) אל כל שאר ברשו וכוי י"ל דשם נאסורה הבת עלייו ע"ש, ועי"ז [שוויות] כת"ס (אה"ע סי' כ"ב) שהביא הוא

בשבעה"מ (פ"י מאישות) בחופת חתנים (סעיף ה') הוציא מדרכי תוס' יבמות (דף צ"ז ד"ה ערויות) דודוקא בנכנסה לחופה ונבעלעה הוא דאסורה מה"ת משום ערות אשה ובתה אבל בקידושין גרידא לא, וכותב גם לישנא דברירתיא שם hei ממשען ודלא כדעת הרמב"ם (פ"ב מא"ב ה"ז) ע"ש, וכן צידד בספר בית מאיר על אבהע"ז (ס"ט י"ז סכ"ג), ועי"ז תוס' יבמות (דף ק"ס ד"ה קניין) ובפסקו תוס' שם כתבו בת אשתו שנכנסה לחופה ולא נבעלעה חייב על בתה ואינו חייב על בת אrosisתו עי"ש. ובפתחוי תשובה אה"ע (ס"י ט"ז אות ה') תמה עלייו מקידושים (דף נ') דacketsי המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אין מקודשות ע"ש כל הסוגיא דמברואר גם בקידושין גרידא איכא איסור אשא ובתה, ותו מסוגיא דניזיר (דף י"ב) זקامر ומודה ר"י באשה שאין לה בת וכו' ולא אם וכ' והא התם אין חש רק בקרובות שהיא ערוה דאר' מכובואר באחרוניים אה"ע (ס"י ל"ה סי"א), ותו מהא דריש מס' ד"א רבה שהביא רשי' במנזר (שם) המקדש את האשה הרוי זה אוסר עליו שבע ערויות אלו הן אמה וכו' בתה וכו', ע"ש, ועי"ז נתייבות לשבת ולבעל הפלאה) (ס"י ט"ז אות ה'), והביא ג"כ משה קידושין הנ"ל דאפי' באחרוטי אמה כת"ס (אה"ע סי' כ"ב) שהביא הוא

מוחך דהאונס והمفטה על הנושא
חיב וב"ש.

אלא לפ"ז נ"ל לחדר דלא תפשי
קידושי שני' כל והוא עפמ"ש הר"ן
בנדרים (דף כ"ט ד"ה אמר) דמשו"ה
היום אשתי ולמחר אי את אשתי דלא
הוי קידושין כל משום דאי לא הוּי
אשרתו לנולט לא קני בה קניון הגנוּ
וקניון דמים באשה לא אשכחת וכל קניון
לזמן הוּי רק קניון פירות ואינו כקניון
הגנוּ, ע"י"ש, ולפ"ז כיוֹן דאם יכנס
ראשונה לחופה ותמייסר השניה עליו
משום ערוה יפקעו קידושי השני' אפיַ
אם חלו מAMILא אינם חלים כלל דהוּי
רק קידושין לזמן וקידושין לזמן אינם
קידושין כלל, ע"י בא"מ (ס"י ח"י)
הנ"ל.

ועוד נראה דאפיַ למאי דקיי"ל
כאבי בקידושין (דף נ"א ע"א) דקידושין
שאלמל"ב הוי קידושי מ"מ קידושי
שאין מסורי לחופה שא"א שתיעשה
נושאה לכ"ע לא הוּי קידושין וכאן כיוֹן
שם יכנס הראונה לחופה פקעי
קידושי שני' וא"א להכניתה לחופה
ואפיַ לדעת מ"ל (פ"י מהל' אישות)
רחופה קודם קידושין נמי מהני מ"מ
הינו דוקא ע"י קידושן מהני למפרע
אבל חופה بلا קידושין לא מהני כלל
וכיוֹן שאין הקידושי מסורין לחופה לא
תפסי כלל, אך הא דשפיר הוי קידושין
המסורתים לחופה וגם יכולת להיות
קידושין עולמית לא לזמן אם יכנס
השני' תחילת לחופה דאו פקעי קידושי
הראשונה דהא ע"י חופת השני' נעשה
הראשונה ערוה דלא הוּי תפסי בה
קידושין עכשו וAMILא פקעי ג"כ
קידושין וקידושי השניה קיימים.

אבל אחר העיון נראה דמ"מ
קידושי השני' אין תופסים מטעם הנ"ל

אפיַ באונסים משא"כ שארה הנה דכתבי
באשה ובתה משמע ל"י בראשנות
כמ"ש מהרש"א.

ואני תמה עוד הלא לפי דעת
שעה"מ בתוס' משכחת לה שיקדש אשה
ובתה וייהו קידושין תופסין בהם
شمקרש האחת וקורדים שיכניסה לחופה
עדין אין השניה אסורה עליו וכיול
לקדשה וקידושין תופסין בה ויכול
להכניס שניות לחופה וא"כ אין יפרנס
המשנה (יבמות צ"ז) האונס והمفטה
על הנושא חיב ובמא נימא דרך
ליקוחין אסורה תורה שאינו חיב על
השניה אלא בלקיחה ונושאיה השני'
וע"כ כדאמרין בירושלמי בכלוחן כתיב
שכיבה וכאן כתיב לكيחה ללמדך לעולם
אינה אסורה אלא בלקיחה קידושין
ונושאין.

מיهو כזה י"ל לפי מה רמשמע
מרש"י יבמות (דף מ"ט ע"ב ד"ה דהא
תפסי בה קידושין לאשה) דף לאחר
שזונתה לא פקוּו מינה קידושין
הראונים ע"ש וմבוואר דהיכי דלא
תפסי קידושי אפיַ נתקדשה בהיתר
ותפסי קידושין פקוּו אח"כ, ע"י באני
AMILאים (ס"י ח"י), ועי' נמי' (ביבמות
הנ"ל), וכן מבואר בחידושי רמב"ן
(שם), ע"ש, ולפ"ז שפיר לא משכחת
לה שלא תיאסר השני' רק בליקוחין אף
డקדושי שתיהן תופסוי מ"מ כיוֹן דאין
השני' אסורה אלא ע"י נושאיה הראשונה
ואו אין קידושין תופסין בשני' א"כ אפיַ
קידושה קודם דהוּי הקידושי' נתפסים
פקעי, ומAMILא אינה לקוחה לו ושפיר

לביאה ה' לקידושי ביהה גם קידושי כסף ושטר לא מהני דעתך השווות להדרי כדאמר'י בכתובות (דף ע"ד), ע"ש, ובזה ה' מושב קושי התוס' ד"ה קידושין מהיבר לאוין ע"ש.

אמנם אכתי אינו מעלה אורכה להא הנזיר דנהי לקידש השליח אמה או אחotta מ"מ אשה זו מותרת לו עדין יוכל לקדרה ולכונסה לחופה וממילא פקעי קידושי אמה ואחotta והיא מותרת לו עכ"פ וכן הא דמס' ד"א הנ"ל, لكن נ"ל לפ"מ שהבאתו לעיל דברי מהרש"א דלאו דוקא באשה ובתה צריכין דוקא נישואין אלא בכולחו עירות דכתיב בהו קיחה בעי' נישואין' דוקא ובלא נישואין אינו חייב ברת על האחורת וא"כ גם באחות אשה דכתיב קיחה הוא כך ואפיה אמר'י בקידושין (דף נ') אשא אל אחotta לא תחק לצורו, התורה אמרה בשעה שנעשו צרות זו לו לא יהא לו ליקוחין אפי' בא' מהן אלא דרכך עלה רباء ומוקי קרא בזאת' וא"כ עכ"פ בזאת' אם קידש האחת אסור לקידש האחורת או דאפי' קידושין לא תפסי וכיוון דהוקשו כל עירות לאחotta אשא' כדאמר'י בקידושין (דף ס"ז ע"ב) א"כ בכולה נמי אם קידש האחת אסור לקידש האחורת וגם לא תפסי בה קידושין אף שאין חייב ברת על ביאתה אלא בניישואין' ואל תחתמה שהרי שם בשם הרבה ראשונים דאפי' ברת ליכא רק איסורה בעלמא והג' בקידושין' בלי נישואין' אף דליקא ברת ומיתת בי"ד על ביתן הקרובים מ"מ יש לאו אם מקדשין וגם לא תפסי בהו קידושין ונינה שפיר הא דכל שאינו בזאת' כיוון דגם בקידושי ראשונות לא תפסי קידושין בשניות, וגם הא דנזר שאמ' השליח קידש אמה או אחotta אסור לקידש בתה

והוא עפ"י דברי הג"א (סוף גיטין) שהביא ב"ש (ס"י ל' סק"ט) דודוק בשני כתיה עדים המסתפקים אם היו הקידושים קרובי לו או קרוב לה היו ספק קידושין אבל אם ה' לעדרים ספק אם ה' קרוב לו או קרוב לה אין חשש קידושין כלל דהו كالו קידש بلا עדים, ע"ש, ולפ"ז כשמקדש החני' כיוון דיש ספק על הקידושים טמא יכנס הרשותה לחופה תחלה ואז לא היו קידושין של שני' קידושי' כלל כמ"ש דכיון דכאן יש ספק לעדרים היו קידושין כלל עדים ואין כאן קידושין כלל משא"כ בעדי קידושי הרשותה לא היה ספק כלל טמא יכנס החני' לחופה תחלה ויפקעו קידושי רשותה וממילא לא יתפסו כלל כמ"ש שהרי לא קידש עדין השני' ושפיר היו קידושין גמור'י' וקידושי' שני' אין תופסין כל ושפיר קאמר בקידושין כלל שאינו בזאת' אפי' בב"א איינו, אך כ"ז למ"ד דמיורי בקידש שתיהן ומשום כל שאינו בזאת' אפי' בב"א איינו לרבע דמוקי לה בקידש אחת משתיהן ומשום דהו קידושין שאמל'ב תקשה הא שפיר מסורים לביאה, דא"ג האחורת היא המקודשת אין זו אסורה עליו כיוון דהאחורת לא נכנסת לחופה.

ואולי ייל דס"ל למומ' יבמות הנ"ל כיוון דאייבע' לנ' בקידושין (דף י') אי ביאה נשואין עושה דרבא ס"ל דביאה נשואין עושה ודלא כמ"ש הרא"ש והר"ן שם דרכא ס"ל דairoסין עושה, וכיוון דניסיואין עושה הרי א"י שיבעל שתי אחיות או אשא ובתה ויאמר שאחת מהן תה' מקודשת לו בביאה דידילמא זו שבעל ואשותה היא מקודשת ונישואין עושה, וא"כ השני' אסורה עליו משום אשא ובתה, ובשתי אחיות משום אחות אשטו, וכיוון שקידושין כאלו אין מסורים

שער הלוות

יט

וודאי נישואין, ואם יכעול אותה מהן הרי היא נישואין ושם האחרת היא המקודשת וייש בקידושין אישור ממש אחות אשתו וא"כ אישור הביאה היא ע"י הקידושי כמ"ש תוס' ולכנן לא הוי קידושין כלל

ויתור נ"ל דהרי הארץ דלא תפשי קידושין בעיריות ילפי' בקידושין (דף ס"ז) מן והיתה לאיש אחר ולא לקורובים ואידי ואידי באחות אשtha לא כתחלתה דאסור לקידושה והוא דיעבד דין קידושין תופסין ושאר ערימות מדרהוקשו לאחות אששה ע"ש וכן הוא בירושלמי יבמות פ"י ה"ה) וממן שקידושין תופסם בכל העיריות כי תנחומה בשם ר'יה ויצאה מביתו ולהלה והיתה לאיש אחר ערוה עלייו שם לאו אחר הוא לגבה ועיי' ברמבי'ם (פ"ג עדות הי"ד) דאם העיד לקורבו ארוסתו אין פסול'ו' אולם עד שישנהו, וכותב כי' דמשמע בדבריו שלכתחלתה אין מקבלין עדות האروس לקורבו ארוסתו, ע"ש, ועיי' בחומרם (ס"י ל"ג ס"ט) וסמ"ע (סקיז'). וכיון דלאו אחר היא לגבה אין קידושין תופסין בה ומילא דאסור לקידושה כמו באחות אששה.

ולפי'ז א"ש הכל דרשפר קאמר כל שאינו בזאת'ז אפי' בכ"א אינו דהא בזאת'ז לא תפיס קידושין ולא קידש את נמי לא הו קידושין למ"ד קידושין שאין מל'ב לא הו קידושין דהא כלל קידושין שניהן אסור לעבלה שמא אחרת היא שנתקדשה ויש בה משום לאו דלא תה' קידשה ולקדשה נמי א"י דשמא האחרת נתקדשה והרי עובר בלאו אס מקדש את זו, ועוד דהא אין קידושין מופסין בה וא"כ ע"י הקידושין ניתוסף לו א"י שקדום הרי יכול לקידשה ולכעול אותה ולא הרי אישור קידשה, וכעשו

או אהותה וגם לא תפשי בה קידושין ושפיר אסור בכל הנשים שבועלם, וגם הא דמס' ד"א המקדש את האשה ה"ז אסור עליו שבע עריות היננו שעובר בלאו אם מקדשן או שאין קידושין טופסין בהן, וא"ש.

ואפי' נאמר דלמאי דמוקי קרא בקידושין (נ') בזאת'ז אין איסור לקדש השני אלא אחר נשואו ראשון ודוקא אחר נשואו ראשונה אין קידושי' תופסם בשני' מ"מ ניחא הא דנזיר דהרי אמרין בקידושין (ס"ב ע"ב) באחות אששה דעובר בלאו אם מקדשה וגם אין קידושין תופסין בה ולפ"ז לא מיביעיא אי' ס"ל קרשי' ורמב"ן הנ"ל דהיכי דלא תפשי קידושין פקעי ג'כ' א"כ אם קידש השליך אמה או בתה או אהותה נהי דמותר לקדשה כיוון דליך נישואין בראשונה מ"מ כשיוכניס השני' הרי הראשונה אסורה עליו ועובר בלאו אם קידשה עצשו מAMILא גם אם קידשה השליך קרובתה ועובר איסור דאוריתא בזו שקידש השליך אלא אפי' אי' נימא קרשי' ורמב"ן הנ"ל דפקעי קידושין הראשונים מ"מ כיוון דגם באחות אששה לא תפשי קידושין ואפי'ה עובר בלאו עבר אמירים דرحمנא ה"ע בראשונה כשוכנס השני' כיוון דמקודשת היא לו רק דפקעי מחמת כניסה העורה עובר בלאו זה ולהכי אסורה בכל הנשים שבועלם כן'ל, ובכחci ניחא גם הא דמס' ד"א, ה"ז אסור עליו שבע עריות, משום דכשכונס את העריות עובר איסור דאוריתא במא שהראשונה מקודשת לו ובזה נמי א"ש לרבעה דמיירי וא"ש, ובזה נמי א"ש לרבעה דמיירי בקידש את משתי אחיות ומשום קשאמל'ב דכאן וודאי ביה ונישואין כיון שהיא אחר קידושי' כמ"ש הרץ' (קידושין ד"ז) דביה שאחר קידושין

גם ניחא האי דמס' ד"א ה"ז אוסר עליו שבע עריות לא משום איסור ערוה אלא משום לאו דלא תה' קדשה כינן שאין קידושין תופסין בהם, זה הנלענון"ר בזה ודר' יראיינו מתותו נפלאות וניחנו בדרך אמרת לכוון הלכה לאמיתה וד' עמי להיות בכל דרכי משכיל ומצlich עדי יבא מלך המשיח אמן כי"ר.

אי"י לקדשה ונשאר אי' קדשה ושפיר בא איסור הביאה ע"י הקידושין והוי קידושין שאמל"ב ולא הו קידושין, ע"י טעם המלך בכבוד חופה (סוף סעיף ד'), וניחא נמי האי דנזר דאסור בכל הנשים שבועלם שמא קידש השיליח קרובתה ואין קידושין תופסין בה וגם אולי עבר בלאו כشمקדשה וא"כ אסורה עליו משום לאו דלא תה' קדשה

וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק (שמות כ. טו). הנה אי' בהקדמת הרמב"ן עה"ת, שהתורה שלמעלה הכתובה באש שחורה ע"ג אש לבנה היא כולה שמותיו של הקב"ה ובמتن תורה נתחברו אותן אל אותן וונשו תיבות אלו בראשית ברא, וכן כולם, ובזה י"ל וירא העם, וינעו (האותיות) ויעמדו מרחוק, אחר מחבירו. ונctrפו וונשו תיבות בראשית ברא וגוי וכ"ל.
(כ"ק מrown הגה"ק רבי עמרם חסידא זי"ע,
מובא בתורת משה — להחת"ס פ' יתרו)

הג"מ אליו קלאצקין זל"ה
גאב"ד לובלין

בעניין מوردת מתי יש הכרזה ומתי לא

במכתבו בכמה עניינים בביורו דברי הראשוני הנני להזכיר לענ"ד איזה העורות.

והנה מלשון הבית יעקב להגאון מליסא צצ"ל סי' ע"ז סעיף ב' וז"ל ונראה אם כבר פסקו עליה בז"ד שהפסידה כתובתה וכיול גורה בלא כתובה אף שחוורה בה פטור שכבר הפסידה כתובתה עפ"י הביז"ד שנמננו עלי"ד דין מوردת. מכור מרלוונו דתו אינה יכולה לחזור ולהתפייס שאז הלא מחייב לחתה לה כתובה חדש, ולכאורה לענין הא רק"מ"ל דכשמדירה ואומר הנאת תשמשי עלי"ך שלא מיתסורה דהא משועבד לה כמ"ש הב"ש סי' ע"ד סע"יק ד' גם קודם שנמננו הביז"ד הפס"ד כבר הפיקעה שעבודה بما שאמרה מאוש עלי' ואין היא יכולה להביע לו מדעתה ולא שירן לומר שבידיה לחזור בה לפמ"ש הבית יעקב שם שהיא אנוסה בדרכו ואין הדבר תלוי ברצונה (ושאנו מ"ש בב"ק דף צ"ד גבי צערא דגופא).

יע"ש בבית יעקב על הגמ' דף ס"ג ד"ה והרא"ש כתוב שהביא מה שכתב הפי"ד דודוקא לענין שישוי הגט הוא דיל' שאין חילוק בין אוממת מאיס עלי' ובין כshawormet בעינא לי' ומצטערנו לי' אבל לענין הכרזה כshawormet מאיס עלי' אין להכריז עלי' דכיון שהיא אנוסה אין להכלימה וכדמוכח ממה שהזכיר הרא"ש הכרזה כshawormet בעינא ומצטערנו לי' ולא כshawormet מאיס עלי' ולענ"ד צ"ע בהא כיוון דעתה בכל דהו ניחא לה דטכ למיתב טן דו מלמייתב

ב"ה יום ד' לסדר בא תרפ"ט פה עיה"ק ירושלים טובב"א

כבד הרוב הגאון המפורסם עמוס בתורה ויראתה ה' היא אוצרו רם היחס והעללה כשות כו"ה ר' ישראלי זאב מינצנשטיין"ו וויפיצ'.

אחד"ש מעבה"ר קבלתי מכתבו מיום ג' לסדר שמota, ע"ד איש שנשאasha זה כעשר שנים ותמיד היו במחלוות וקטטה וזה כשהנה וחזי שנפרדו ויש בידו פסקים מהרבנים שנודקו זהה והגם שחתמה עצמה על "קונפראטיס" שהסמנך על בז"ד, חוותה בה ואני צייתה לא להשלים אותו ולא להתרשם עד שיתן סכום ובשאן בכו"ז בשום אופן וענין למלאות את רצוננה, והאברך הנ"ל צעק מר נפשו להציגו מקבל העיגון ומיכירם אותו ליר"ש וכית' יותר הרבנים שלחו לה התראות והיא באחת שלא קיבל ג"פ עד שיתן לה הון רב שאין יכולתו ע"כ מסכים כת"ר להתרור לו לישא אשה אהורת בסכם של מהה רבנים ושיתן ג"כ בטוחות שאם תרצה אח"כ לקבל הג"פ שביד השlich של א' יהיה עיכוב מצדך.

הנה לפמי מה שהודיעינו בת"ר שהוא בסכם הרבנים הגאנונים בז"ע דפה אין הדבר צרייך חיזוק ואין שום צורך בסכםתי וرك' מפני שת"ר החעור

חו"ות הללו במסרו אלינו צ"י זדרמן מכובדנו הרה"ג המפורא וכו' מוה"ר שבתי ד הונטן שליט"א מתושבי קריית אונגוואר בירושלים עיה"ק ת"ז, ותשואות חן חן ל".
המערכת

יש חשש שאומרת כן מצד שנותנה עניינית באחר (וגם אפשר שאומרת בדרמי).

וכן בלשון התוס' ד"ה אבל אומרת מאיס עלי יש מקום לפרש שאמרה כן בדרך תשובה על תביעת הבעל, ומה שהקשה התוס' גבי גט מעושה ביד עכו"ם דמה הוועילו חכמים בתקנתן דהא יכול להפקייע את עצמה מבעלה בטענת מאיס עלי, אולי יש לפרש שבידה למزاد בעלה עד שהיא מוכרה לחובוע אותה בכיב"ד.

וגוף קושית התוס' צ"ע לפיענ"ד הדא ע"י טענת מאיס עלי יתברר לכיב"ד דעת"פ אינה עיליה בעלה, משא"כ אם הייתה יכולה לתולות א"ע בעכו"םascal נמשך שהרצין שתמצא טענות ותביעות על בעלה וא"א לתולות הדריך בשיקול הדעת שלה.

והנה ממש"כ התוס' בגיטין ד"ה פ"ד ד"ה הכא בדידה קיימת לאיגרושי משמע מדבריהם דלשיטת החולקים על ר"ת פועלות בטענת מאיס עלי בכיב"ד לכוף אותו לרשותה. והנה ממש"כ התוס' בכתבונות בההוא גדרדים דתיהםן כשהוא אומרת טמאה אני לך במגו דאי בעיא אמרה מאיס עלי צ"ע דהא כיון דמתעם שלא תהא תולעה ענייני באחר לא האמיןנו לה גם כשתניתהה עם נואה, אותו בשביל שהיתה יכולה לו אמר מאיס עלי נפקע שעבורה . וגם הא לא אמרין מגו להוציא וודוקא אלו היוו אומרים שאטורה לו הי שיקך סברות מגו לעניין שלא הפסיד כתובתה (אולי הוקשה להם למה לא טענה מאיס עלי).

ויש עוד להעיר לענ"ד ואקצר ואומר שלום וברכה למעכ"ת כנס מוקירו ומכבדו המצפה לרוחמי שמיים

אליהו קלאצקין

וכו, רק מצד שモוצאת איש אחר הטוב בעניין יותר מבעלה הראשון היא מואסת בו ובא האונס מחתמת הפשיעה עמש"כ התוס' בב"ק דף נ"ב, ומה שלא תיקנו הכרה ששאותה מאיס עלי אפשר דהוא לטובתו כדי שלא יתרפרס ויהי לשיחה בפי הבריות שאשתו מאסה בו וגם אם לא הכריזו בלשון מפורש שאומרת מאיס עלי בכלל זאת מילא יתרפרס הדבר ועי"ז יהי קשה לו למצוא אשה שתחפוץ בו, ודוקא כשאומרת בעינה לי ומצערנה לי מצד שהיא בעלת קטטה אין זה בזון לבעל ומכוירים.

והנה בלשון הר"ן אבל אמרה מאיס עלי אין קונסין אותה כלום שהרי אנוסה היא לפיכך אם רוצה להוציאיה ניתן כתובה יש לפרש דכוין שאין כופין אותו להוציאיה רק שרוצה בעצמו לגרשה ולפטור מכתחובתה קאמר הר"ן דכוין שלפי דברי היא אכן אנוסה אין מהראוי לקונסה.

והנה בלשון הרמב"ם פ"יד מאישות שהמורדות בעלה שואلين אותה מפני זה מרודה בעלה ואם אמרה מסתיחו ואיini יכולה להיבעל לו מדעתה כופין אותו לשעטו לגרשה לפי שאינה שכובוי" שתחבعل לשנאויה לה, משמע לכארה מלשון הרמב"ם ודוקא לפי שהאהה לא באתה לביב"ד לחובוע את בעלה והכבעל הוא שבא לחובע ממנה וכשרואים ביב"ד שאין תועלת בהדייחוי שתתבטל השנאה ומסתמא לא מהר הבעל לבא לביב"ד כל זמן שהושב שיש תקווה וכיון שאין תועלת בשחווי כופין על מרת סdom וכדי שלא יבא לבכועלה באופןם ויגרשנה כלל כתובה ולא מיריעי הרמב"ם היכא שהאהה תובעת גט מבעלת בטענת מאיס עלי וכחאי גוננא

הג"מ יחזקאל אברמסקי זל"ה
גאב"ד לונדון

בסוגיא דין הזבח נפסל בהילוק שלא לצורך*

בצאתו ולא בכל העזורה שהרי יכול להקטיר הבזיכין מיד בצאתו מן האולם.

אך אם קשיא האקשה בסוגיא זו, מודוע לא משכח לי כל "אם תמצץ לומר" בהולכת חטאות הפנימית, ומודוע לא אפשר גם למזבח הזבח בכל היכל כמו שהלchan עד סוף פתח האולם אם האולם וההיכל חדא קדושה ותוך הפתח כלפניהם, עי' בחידושי הרשב"א בראש עירובין, ומודוע שביק הולכת חטאota הפנימיות ושקליל וטרוי בהולכת בזיכין כאילו האי שקליל וטריא לא משכחת לה בחטאota הפנימיות, (דנהי שבענין שיבא כולו אל תוך היכל מבואר בזוכחים דף כ"ז ע"א ושם ברש"י ד"ה הכניס ראשו ורוכבו וכיו' ואפילו או נקטנן שגם בדיעבד מעכב ולא כדעת רשי' ותוספות, אבל ביתה כולו مثل ההזאה, אבל הולכת הדם יכול לעשות בהוושטה ידו לפנים להניה שם הדם ולהכנס אחר כולו כדי להזאות).

ויש לומר כי אמר ר' שמואן שהולכה שאפשר לבטלה אין מחשبة פולשת בה היינו דזקא אם עי' אופן העשיה עצמן הקרבן היה אפשר לו לעשותו באופן כזה שהולכה לא הייתה צריכה לו להקרבן. כגון לשוחתו בצד המזבח או לסדר מתחלה את הלחם והבזיכין על השלchan כשהוא מונח בסוף פתח האולם, וכן אם ר' שמואן ס"ל כבירה ועוד אמר בן האולם למזבח הצפון, אין מחשبة מועלת בהולכת חטאota הפנימיות אלא מפתח אולם ולפניהם

באותנו מכתב של יידי נצறף גם יידינו הג"י קלמס שליט"א וכו' ובין דבריו בדיק לן בקושיא בזוכחים דף י"ד וזה לשונו בדיק: אין מחשبة מועלת בהולכת סילוק בזיכין ופירש"י דבכל היכל לא מהני מחשبة שהרי כל היכל כשר להושיב שם שלחן, וא"כ אמר אומר הגمرا מקודם אין מחשبة מועלת בהולכות חטאota הפנימית אלא מפתח אולם ולפניהם, מודוע לא אפשר גם למזבח הזבח בכל היכל כמו שהלchan ואמ' נפשך לומר צריך להוליך בשלב הוצאות של הכפרות הא איתא ביוםא נ"ח א"ר נחמי לפי שמצוינו בפר הבא וכו' שכחן עומד חזן למזבח ומהזה, א"כ הלא עומד הוא חזן למזבח ואפשר שהמזבח יהא בסוף היכל עכ"ל בדיק.

קושיתו זו ככחה וכלשונה אינה מובנת כלל, הלא לפי דקיל' עתה שקדושת היכל ואולם לאו חדא קדושה היא, אז הלא דיניהו של המזבח והשלchan שווה. ופירוש "פתח האולם ולפניהם" היינו לפנים היכל מיד בכניסתו ולא בכל היכל כולו משום שכל היכל כשר למזבח, דומה דהאמור שם בסילוק בזיכין "פתח היכל ולחוץ" היינו לחוץ האולם מיד

* חודתינו העמוקות אמורות בזה למא"כ יידינו היקר הנכבד מאד הרה"ג איש האשכלהות מה"ה שבתי דוב ווונטל שליט"א מתשבקי קריית אונגוואר ומותו ירושת"יו, שמספר הכת"ו לידינו.

כמזהב החיצון שיש לו דין בגין מלבד דין kali שרת מכובאר בזבחים (דף כ"ז ע"ב) ויש לי אריכות בירושלמי שקלים (פ"ז ה"ג) ועתה נוסף לי ביאור חדש בתוספתא יומא (פ"ד הי"א) אף המגילא תקצר מהכללים.

ומה שכתבתי אינו אלא שלא להניח את דברי יידרנו מבלתי תשובה אך במכתבו כתוב שם יידרנו גם מיili דאגודתא ואצין פה דבר קוצר הנוגע אל האמור למעלה, שמזהב החיצון כיון שיש לו דין הרי הוא בכלל הציווי "וועשו לי מקדש" שבבית עולמים הוא בכלל "בכתוב הי עלי השיל", ולפיכך לא נכתב בפ' תרומה (כ"ז) גבי ציווי על המזבח בשבייל איזה צורך משום שהוא בכלל הציווי וועשו לי מקדש, אגב גבי מנורה שלחן ומזהב הזחוב בסוף פ' תצוה מהם kali שרת נכתב לאיזה צורך הם נעשים.

ברכה מロבה ובידידות נאמנה
שלו

יזקאל אברמסקי

שהרי יכול לעשות עצם הקרבן באופן כזה שאין הולכה צריכה לו להקרבן שהרי יכול לשוחטו על דפתח האולם. אבל אם הקרבן כמו שהוא מתחלה בעבדתו מלחמת עצמו בא היכל אלא זו אל המזבח הפנימי שהוא בא היכל אלא שהעובד היה יכול להביא עתה את מזבח הזהב עד סוף פתח האולם אין זה בכלל הולכה שאפשר לבטלה, כיון שהקרבן מלחמת עצמו צריך להולכה וזה אלא שהעובד היה יכול לעשות עתה מעשה צרכי שאינו בעצם הקרבן כדי לבטל הולכה אין זה בכלל עבורה שאין הקרבן צריך לה.

אבל באמת יש להעיר על לשון הש"ס בזבחים (דף נ"ט ע"א) "מזבח שנעקר מקטירים קטורת במקומו." לכארה הוויל למימר מקטירים קטורת על רצפת היכל דומיא דאמרין שם כל העוזרה יכולה מיקדשא, אותו מזבח הזחוב יש לו מקום מיוחד בהיכל שמקדשו בקדושת מזבח הלא מזבח הפנימי היא kali שרת בלבד, ולא הו

הג"מ יהודא אריה אלתר זל"ה
ראש כוללים ורב חסידי גור — ושכונת רומנה
בעיה"ק ירושלים טובב"א

בעין הוספת מים בשבת למכונה אדים

זורה, נראה הדוח דוקא על ידי הרות, אבל בינויו דין הפוך נעשה ע"ש שהמכונה דוחפת הטיפות מים בכח החשמל ייל דאן בו איסור זורה וכן יש להקל דאן בזה זורה וכנ"ל וכ"ש לצורך חוליה שצרכן זהה, ויבואר להלן עוד סברא דלא דמי כלל להורה.

והנה מה שיטופות הניטם נהפכו לאדם מכח המכונה אם יש בה חשש מוליד כמו הוא דאן מושךין השלוג משום מוליד וכמו כן כאן שטיפות נהפכו לאדים אם יש בה חשש מוליד. אלא גם משום זה ליכא חשש דלא מיבעה לשיטות הראשוניות דדוקא במדסק בידים אסור אבל כמנה השלג ונימוח מלאיו ליבא איסורה ג"כ לא נעשה מוליד בידים. וגם לשיטה דס"ל דמאליו ג"כ אסור כ"כ דוקא כשניכר הדבר ולא באופן שאין ניכר מבואר בסוף סי' ש"כ וג"כ כאן בניותה הנה אדים שהם דבר שלא ניכר ליבא בה מוליד וגם לנמה שביאר רשי בטעם איסור מוליד משום שדומה למלאכה שבורה מים אבל כאן שלהיפוך שעשה ממים אויר אין בה דמיון למלאכה, וכמוון שלכן אין בה חשש מוליד.

אלא דיש מכונה שבניתה שנין בהם מים פוסקין מלפעול. ובזה יש לעיין מושם גרים מבער אם מושך מים וע"כ מושך המכונה ליבודה. אלא דבר זה כבר ביארתי בפרק'א דאן בזד חיטין כלל וכןון שדונני ששאלתו לא היה

מעלת כבוד יידי הרב אפרים פרוינדנברג שליט"א בעיה"ק ערך. אהדרה"ט, על שאלתו אם מותר להוסיף מים בשכנת למכונה אדים שמאפרות את המים, הנה יש לעיין בהן מצד כמה הלוות, והן זורה, מבשל, מוליך, ומבעיר.

ויש שני סוגים במכונה הניל', יש שאין מחמס המים אלא מפוזר קרים, ויש שמחמס המים ואח"כ מפוזן והנה באופן שמחמס המים אם החום מגיע לזרקולדת בו אז אין שום יותר להוסיף מים למכונה כזו, ואם אין איסור מגיע לזרקולדת בו אז אין שום איסור דבשול וכןן כשמפוזר מים קרים. רק יש לעיין בהן משום זורה.

בירושלמי פרק כל גדור איתא רק והפריתו הרוח חייב נשום זורה, וכל דבר שהוא מחוסר לרוח חייב משוט זורה, ופסק כן הרמ"א בסוף סי' שי"ט וכ"כ ב מג"א סימן חמ"ז ס"ק ב', ולפי זה היה כאן חשש אב מלאכה דזורה, אלא דהגן רבי עקיבא אייגר בפסוקים סי' כ' האריך בה והעללה דזורה דוקא כשמפוזר פסולת מאוכל אבל כשהכל פסולת מותר לפזרו ברוח, וכןן הביא מהראשונים ועי"ש שהאריך שבעזר מים ליכא איסור זורה אפי' מדרבן, וכן דעת האנגלי טל מלאכת זורה ו' שווה רק חומרה, וכןן בביאור הלכה טוס"ז שי"ט מצדד להרל' שאין בה איסור זורה, ויש עוד יתרויף דאיסור

הפרחת הפסולת, ואף דין חיוב רק בפרט פסולת מאוכל כוון דבזורה נעשית מלאכה רק בפסולת דהפסולת נפרח ברוח لكن כטעף רק פסולת ג"כ דמי לזרה, (לאפוקי בורר ומרקם הפעולה נשית באוכל ובפסולת דלכן לכט ברור בפסולת לבדו וכמו שבארנו בעזה"ת ואכמ"ל) אבל כמשמעותו אוכל א"כ לא דמי כלל לזה וגם אסור דרבנן לכט, וגם יש להוסיף דכל זורה הוא שאינו רוצה דבר הנזרה וכן לא היפוך רצונו בדבר שנפרח ברוח, וא"כ לא דמי כל לזרה ומותר.

ומלבד הטעם שהוספנו לעיל יש להקל בזה וכ"ש לצורך חוליה בורר הדבר להיתר.

ידיך יהודא אריה אלהר

במכוונה צוז, לא חפטתי להאריך בזה, ונמצא פסקן של דברים שモثر להוסיף מים ואין בזה חששא.

אחרי כתבתי כל הנ"ל הראה לי אחד מחברי הכלול בשליט"א בספר מנ"ח מלאת זורה שהביא מכמה אחרים שכתבו דעת"פ מדרבנן יש לחוש לירושלמי ולרמ"א הנ"ל דברוק יש בזה איסור אם מתפזר ע"י הרוח. והנה בלבד מה שהבאתי מגזרי הפסקים דס"ל להתר מ"מ יש לומר גם לאוסרים מדרבנן, כאן יש להקל, כדיין להבין מה השתנה זורה מבורר ומרקם שמורתו כשהיו מפזר פסולת מאוכל ואם החמרנו כאן נחמיר ג"כ בבורר ומרקם, ולכן נראה דזוקא כשורה פסולת דמ"מ דמי למלאכת זורה שענינה

יברך דוד את הי' לעיני כל הקהלה ויאמר דוד, ייל"פ הכוונה דבעת צקון לחשו בינו לבין קונו הי' בכח' ויברך דוד את ד' עם התלהבות ודבקות אבל לעיני כל הקהלה הינו בעמדתו לפני ציבור הי' בכח' ויאמר דוד אמרה לשון רכה (עי' רשי' שמות י"ט ג' ובשפ"ח שם) והוא ע"ד חמור באגם' (ברכות ל"א) על ר"ע כשהחפפל עם הציבור הי' מקוצר ועולה עי"ש.
(הגה"ק מרן רבי אליעזר זאב זי"א הי"ד אבי כ"ק מרן שליט"א)

הרבי יהודה אריה אלתר
חדר'ג' כ"ק מון שליט"א
רב וראש הכהן דחסידי גור ים
ורוב שכונת רוממה ירושלים

גדרי החיוב בשבת ונזיקין

שהכל נחשב כבשעת זריית החץ שכונתו שם לומר רק שהחייב הוא רק על שעת הזריקה שאחר כך הוא אנו וain לחיבתו על אותה שעה אבל ככלפי החפץ וודאי שנחשב רק אחר כך כשהבר לו ולא זה אין הסבר לדברי הנמקו"י דמה שיריך לקרו להז אונס והלא הוא עצמו הביא האונס ודמאי למי ששוכר גויים שיאנסוهو לעשות עבריה שפשו שאן וזה אונס רק כוונת הנמקו"י שהגמ שאין זה אונס מ"מ אין לחיבתו על אותו שעה שאו אין בידו לעשות והחייב בא על שעת הדלקה. ובמקרים אחר בעזה"י בארנו שהוא דין דתיכילתו בפשיעתו וסופו באונס שקי"ל שחביב. גם כן צריך לומר כן דהחייב בא בשעת פשיעתו לאחר כך הוא אונס וain לחיבתו על אותה שעה. וייישנו בזה בס"ד כמה קושיות.

(ב) והנה הרשב"א ז"ל בדף כ"ב ע"ב בהא עבד קבוע וגדי סמוך פטור אפילו על הגדריש מושם קם ליה בדורבה מיניה ומקשה קושיא חזקה שהרי לא נשרף הגדריש והעבד ביחיד ומה שייך קמלב"מ שאם נשרף הגדריש קודם וודאי שלא שייך לפוטרו אפילו נשרף הגדריש אחר שריפת העבד מה שייך לפטור בקמלב"מ במה שעשה מקודם. וסוף דבריו כתוב ועודין צריך לי תלמיד.

ולדברי הנמקי יוסף יש לתירין כי שבאנו שיטתו שהחייב בא על שעת

א) בנמקי יוסף מסכת בכא קמא על מה שאמרו שם בדף כ"ב דלא בדרכו יוחנן אשו משום חציו והקשה הנמקו"י דאם כן האיך מותר להדליק הנר בערב שבת ודולק בשבת והוא אילו חציו וחшиб אילו הוא מדליק בשבת ומתרען שהוא אמרין אשו משום חציו היינו שהחшиб אילו עושה כל המעשה בעת ההדלקה גופא. ולכן שפיר מותר להדליק בע"ש שנחשב אילו נעשה הכל בע"ש והביא ראה להז דודאי אין לחיבתו על שעת השריפה עצמה שאו הוא אונס וכן אם מת עד שלא נשרף הגדריש גם כן מחייב הדחייב בא בשעת הדלקה.

ובספר קצotta החושן סימן ש"ז כתוב דדברי הנמקו"י מוכח שלא ס"ל מה שכתבו החוספות בדף י"ז ע"ב ד"ה זرك שגמ לרבה דס"ל בזורך כל' מראש הגג ובא אחר ושברו במקל שפטור השומר דמן תבリア תבר וכתבו התוס' שאם זرك חץ על הכליל ובא אחר ושברו אז חייב השומר ולא שייך אז לומר מנא תבリア תבר. וכתוב הקצotta דלשיטת הנמקו"י מוכח שגם בזורך חץ נחשב הכל כנעsha בשעת זריית החץ ואם כן הוי כבר כמנא תבリア וצריך לפטור את השומר אחר זריית החץ. ודברי הקצotta תמהווים שהרי הנמקו"י עצמו העתיק את דברי התוס' שבזורך חץ ובא אחר ושברו לא אמרין בתור מעירקה אולין ומנא תבリア תבר והרי מפורש בגמ הוא סובר כהתוס' ולא קשה כלל ממה שכתב

והנה הירושלמי ב McCabe קמא פרק שני הלכה ה' (וכפי באור של הפני משה) באמת מכיא סייעתא מהא דינה שמליך גדייש בשבת פטור על הגדייש וכן בעבר וגדי פטור על הגדי, ראייה לשיטת רבוי יוחנן וקוושיא על רישי ליקיש וכונתו כנ"ל דבשלמא לרבי יוחנן יש לומר שהחוויב חל בשעת הדלקה ולכן פטור אבל לריש לקיש לא שייך זה אלא החוויב בשעת הביריה ופשווט.

ג) ובהנ"ל נראה לבאר דברי המאירי בישוב קושית החוספות בבא קמא דף ע' ע"ב ד"ה לענין שבת שמקשין על הגמ' שבזוק גניבונויך לחזריו שפטור מתחולמין כיוון שחביב מיתה משום הוזאה בשבת ואמרו זהה רק לד"ע שס"ל קלוטה כהונחה דאלין לרבען חיזוב הגניבה hei כשמגע לעורו החזר ושבת אינו חייב עד שנח ומקשין התוספות שגם לרבען הו"ל למפרט משום קמלב"מ כמו שאמרו בכתובות דף ל' א' זורחן וקרע שיראן בהליכתו פטור שעקרורה צורך הנחה ומתירץ המאירי והשיטה דעקרורה צורך הנחה נאמר רק לענין נזיקין ולא לענין מכירה ואין להז הסבר דמאי שנא נזיקין מכיריה רק כוננו כנ"ל דבסברה דעתך עקרורה צורך הנחה היינו שהחוויב בא בשעת זריקה החזן ובאותו שעה מתחייב לענין שבת והן לענין הנזיקין וכל זה שייך בענין נזיקין שאפשר לחיביו רק על שעת זריקה אבל לענין מכירה לא שייך זה אלא בשעה שחל הקניין אז הוא מתחייב ולא שייך לומר עקרורה צורך הנחה שייתחייב ויקנה הגניבה מעת הזריקה.

ונראה אכן הדבר בכל מלאכת שבת שהזוב האדם הוא רק בשעה שעושה

הדלקה ואולי אם ימות אחר כך אם כן האמן שלא נשרפו העבר והגדייש ביחד אבל בשעת החזיב הוא באותו הזמן ממש דהינו בעת הדלקה ולכן שייך שפיר לפוטרו משום קמלב"מ, אלא דסכרא זו צריכה עיון מירושלמי פרק שלישי רכומות הלכה א' שמקשה מזור שורף גדרשו של חבירו בשבת פטור והרי על שיבולת הרושנה נתחייב מיתה مكان ואילך יחויב בתשלומיין ומתרין על כל שיבולת יש המרתאת מיתה ביאור תירצו שהgem' שי אפשר לחיבינו מיתה על השבשות השנייה לפי שכבר נתחייב בשיבולת הרושנה מ"מ עצם חיזוב המיתה יש גם על השיבולת השנייה, והנה לכארה למה שבארנו בישוב קושית הרשב"א כלל לא קשה שכיוון שהזוב כל השרה חל בעת שמציאת הגריש ונמצא שגם השיבולת השנייה החזיב שלה בצת הדלקה ואז מחויב מיתה משום הלול שבת והמ"ד מהירושלמי דלא כמו שנתקbaar אלא שיש לומר שככל הסכרא לומר להזוב בא בשעת הדלקה זה רק למ"ד אשו משום חיזיו וחיבומו בא על מעשייו ואני לחיביבו רק בשעת המעשה דהינו ההדלקה אבל למ"ד אשו משום ממונו אם כן אין חיזוב ההזק בא בשעת ההדלקה אלא בשעת השရיפה עצמה שאו ממונו מזיק (ולמ"ד אשו משום ממונו ג'כ' אם ימות עד שלא שرف דוא פטור ואני דברי הנמווקי' הנ"ל אלא למ"ד משום חיזיו), ולזה שפיר מקשה הירושלמי שהרי כיוון דקיים ל' למסקנא גם למ"ד משום חיזיו ס"ל דג"כ חיזיב משום ממונו אם כן שפיר יש לחיבבו על הגדייש משום ממונו שבזה ליבא לתגרין מה שבארנו למ"ד אשו משום חיזיו.

שער הלוות

כט

מתobar מזה דעל מה שאינו מסירו
עכשו מהאש לאחר שנוצר שוד שבת
אין זה שום חיוב ולא מקרי מזיד.

ועין עוד שבת דף ק"ב ע"א במא
ששיך לזה במשנה שם ובסוגרא, ויש
מקום לעיון בזה, עיין שם.

והנה הפרי מגדים בפתחה כוללה
מסתפק בהנich קדרה על האש ונגמר
ה��ול במווצאי שבת אם חיוב ולכארה
תמורה שייתחייב על מה שנעשה במווצאי
שבת אבל להמתברר לעיל שהחיוב הוא
על שעת עשיית האדם שהוא ההנחה
על האש ומה שאחר כך נעשית מלאיה
אינו רק תנאי בהחוב אבל אינו מעיקר
החיוב שפיר יש להסתפק אם נגמר
במווצאי שבת אם יחויב על זה.

המלוכה אבל מה שאחר כך נעשית
המלוכה מלאיה על זה אין לחיבו
ולמשל המניח קדרה על האש חיובו
על שעת הנחת הקדרה גם שלא שין
לחיבתו עד שעתה שיתהפך הקדרה ואם
יסיר הקדרה קודם שתהפך יהא פטור
כਮבוואר במסכת שבת דף ד' גבי רדיית
הפט מ"מ חיובו אינו אלא על שעת
הනחת הקדרה על האש וכך אם בעת
הනחת הקדרה היה שוגג או לא התירו
בו אז הגם שמתרים או נעשה מזיד
בעת שהקדירה מתקבשת והוא אינו
מסיר הקדרה מ"מ אין לחיבו ולא מקרי
התראה.

וכן מפורש בסוגרא שבת גנ"ל שם
נזכר אחרי שהפט מונחת על האש ובעת
הනחת היה שוגג לא התירו לזרותו

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א

בעניין חשש המוחלים מלבשות מציצה בפה, מחמת הידבקות ב"אייס" רח"ל

במלאת הקודש לבטל המציצה בפה ו록 הם ממשיכים בזה כפי שנהגו משנות דור, ומקיים מצוה זו בשמחה, אך מכיוון שכאן באורה"ק לכל יהודי עורכים ברית ובתוכם גם כאלת שיש מקום להניח שהם נגועים במחלה הממארת הנ"ל הרי רק לאנשים המופוקפים האלה עושים מציצה ע"י שפופרת.

ואמנם הפחד מהתדבקות במחלת הזו הוא גדולה עד מאר, הר奥 ל' מה שפורסם בעthon כי "רופאינו שינים בישראל רכשו מאות זוגות של משקפיים המיועדים להגנה על העינים והמנועים הידבקות באירוע מפני מגע אפשרי נתזוי דם ורוקן" גם מסרו ל' שאחד מן הרופאים המומחים בעולם בשטח זה אמר שההתזות דם מי שנגע במחלה הנ"ל — מהוה סכנה רצינית להידבק במחלת הנ"ל ואף אם האחזה של חולים בזה הוא נמוך אך יחד עם זאת מוחלט המוציא מדי יום ביום וכמה פעמים ביום אצל בני אנשי הרו האחוזים דר' גבוחים.

ואין-ילפ' זיהנדון דומה למה שהזוכיר הר"ג למה שקרה לפני כמה שנים שקרו אינשי ולא מעלי ובקשו לשלח יד לבטל המציצה מתוך קלות דעת ופרקיות עול, אשר לא כן במרקחה דנן, המדובר הוא במוחלים יראי ד' המשיכים לקיים מציצה בפה ללא כל شيء ו록 לאלה המופוקפים אינם

כ"ג סיון תשמ"ח

למע"כ ידינ"פ הגאון האדר' המפורסם כקש"ת מורה"ר מנשה קלין שליט"א אבר"ק אונגנוואר ור"מ דשיכת בית-שערים מחבר הספרים הנודעים "משנה הלכות".

יהי נעם ד' עליו ועכא"ל.

מכותב כ"ג מיום ד' בהר קבלתי תוכן מכתבו הוא בדבר המציצה אשר בغال המחלת "אייס" רח"ל המדבקת ומצדו מגדי מצוה זו מוקם לבטל מצות מציצה בטענת חשש המחלת שלא ידבק במוחל והואיל ולפי"ר הרופאים אין המחלת עוברת מוחלה ב涅געה בלבד אלא ע"י הדם וזה באופן שלחשני יש פצע בבשרו או חזרה המחלת לונז גוף הרו לפ"ז לא קיים שום חשש אם אין למוחל פצע בפיו זאת ועוד הלווא יש אפשרות לברר הדבר ע"י בדיקה במעברה אם הוא נגוע במחלת זו, וא"כ כל הטענה הזאת רק אמתלא איך לפרק מעלהם מצות מציצה שהיא חלק מצות מילה ומה"ט תקנו בהרחמן — אם שלש אלה לא יעשה לה עבדתו פטולה, לומר לך שהמציצה בכלל עבורה חלק מצות מילה, עוד נאמר במכותבו כי הוציאו שמועות שבארה"ק התירו פרושים את הדבר לבטל מצות מציצה, עכתי"ר.

והנה כאן בירושלים עיה"ק ח"ו לא עלה ע"ד המוחלים העוסקים

שער הלוות

לא

זהויל סילק ידו והמציצה מיקרי רפואה, והחת"ס בתשרי כ' מל ופרע ולא מצין כבר גמר המצודה והתינוק מותר בתרומה וכ"ד השו"ם מהדר"ת ח"ד סי' ז' וא"צ להאריך בזה כי הדברים ידועים הללו מהנה כתובים על ספרי השו"ת בדור שלפניינו.

בטה קבל הדר"ג את ברכתו ברכבת מול טוב לנואי בנו היקר נ"י ע"י המברך שלוחתי, יה"ר שירוה מהוזג החזיר ומכל זיה' רב נחת דקדושה ממשאלות לבבו לטובה.

והנני בזה יידושית באה"ר יוסף שלום אלישיב

לאחרונה כאשר נתעורר בארץ"ב שאלה חמורה זו פנו כמה מגדולי הרבניים וביניהם וועוד הרבני לוס-אנגליס – לשאול את פי"ק מrown שלייט"א חווידון, וכי"ק מrown שלייט"א הרבה להשבר בארכיות דברים להחמיר בכל הנוגע לדין מציצה בפה, וכבר נדפס מקרוב תשובה זו בכמה קופציים שייל בארץ"ב והעידו לפניו משמה הדגןן ריש"ש אלישיב שליט"א שהורה בזה להקל ולהתיר מציצה בכלל ושכן הונגה בעיה"ק ירושתיי, ובכדי להעמיד שמוועה זו על דיווקן שדר ליה – למון הגראש"א שליט"א – כי"ק מrown שלייט"א את דעתו בזה, ואת אשר נאמר בשינוי לכינוי דמילתא, ע"ז מוסכימים חילופי החשובות שלפניינו.

(המערכת)

ਮוכנים לעשות המציצה בפה להכנס א"ע לתוכ ספק ספיקא של סכנה וועשים המציצה בשופרת. ואינו יודע אם אחרים במקומות היו כן מוכנים לעשות המציצה בפה אצל אנשים הנ"ל.

ואכן כבר ישבו על מדוכה זו גдолין ישראל בדור שלפניו ה"ה הגראץ"א מקובנה הגרא"מ מנאווהרדק והגרוח"ע מילנא, ועוד זכר כולם לברכה ונמננו וגמורו "דבמקום דaicא שם שמן חשש ספק ספיקא לסכנה אין לדדק על קיום מהג אבותינו" לשונו של הגרא"ח קרלין זל. (מלבד החשובה הידועה של החת"ס לרabb מווני)

מ"ש הדר"ג נ"י שבזמן האחרון פורסם מד"ר א' שהרוק שבספה של אדם הוא משחית הווירוס של המחללה הנ"ל מלעכזר ולהתדרק באדם, דבר זה טעון בירור אם הרוק מגנא ומצלא רק אליכא דריינא או בכל גונא, ואם הדברים נאמרו רק לגבי נגיעה או נשיקה או אף גם לגבי מציצת דם וכמוובן אם דעתו מוסכמת אצל הרופאים המומחים בשיטה זה.

אך בונגע לבדיקהבודאי יש לחזור לקרה זה שייה' הסדר כלוי באופן שיודע תוצאות הבדיקה לפני הברית וזה הי' פותח כל הבני.

מ"ש הדר"ג להוכיח דהמציצה הויל חלק מן המצודה, הרי יידוע מ"ש הר"ן בחידושיו שבת קל"ג לאיסחפוקי אם אחרי שמיל ופרע סיים המצודה ושוב אינו חוזר על הצעין שאין מעכبن

תשובה בעניין הנ"ל

מנשה הקטן
 אבדק"ק אונגנוואר
 ור"מ דישיבת "בית שערום"
 ברוקלין, נ.י.

ר' לסדר כי ברוך הוא התשמ"ח
 בנ"י יצוא

אחד לעשות כרצון איש ואיש. ואם יש סכנה וצרכי לחשול לסכנה הוא נמי לאו מילטה חדתא הוא וכבר דנו בזה רבותינו בכל מקום ובכל זמן לפ"ז הצריך לאotta שעה. אבל צריך זהה כינוס גודלי ישראל ועכ"פ הוראה מגודלי ישראל ולא שכל אחד שאפילו לא נפתחו עיניו עשה מה שלבו חפן וירוה ומורה בכון سورו ומורה.

ובאמת כי לא ידעת מה נעשה בדור הזה שככל כך מזוללים למצות השם ובקיים ואפילה חרדים לדבר ה' כשהוא לשנות דבר או פרט מצות ה' אינם יראים לשנות דבריהם ולא מתראים מפני כל דבר ואין חוששן ומיד משנים אופן קיום המצויה בלי שום היסוס והרי אמרו ז"ל (יבמות ק"ב) אם יבא אליהם ויאמר חולץין במנעל שומעין לו אין חולץין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסandal, הרי אפילו אלהו הנהיא אם יבא לשנות מה שכבר נהגו אין שומעין לו ובפרט מנהג שהוא מעיקר דינה להרבה פוסקים ואפילה מהלכה למשה מסיני ועכ"פ לכ"ע נהגו כן בכלל העולם בלבד מה שהתחילה לפני כמה זמן בכמה מקומות מפני המתחדים. ובגמר ע"ז ל"ז ובו יהודה נשאה דאמר לי ר"ש שמעיה ביוםינו תתריר גם את הפת אל"א כקרוי לנו ב"ד

ישאו הרים וגבועות חיים ברכיה ושלום אל מע"כ ייד"ע ויד"ג מרביין תורה והוראה בישראל ה"ה רב הרכנים האי גאון וצדיק משירדי דור היישן נשיא אלקיטים בירושלים פושק הדור קש"ת מוח"ר יוסף שלום אלישיב שליט"א ירושלים עיה"ק תוו"א.

חדשונג"ק בידידות נאמנה.

יקרת מכתבו הגעני ושמחתיו לקראותו כאילו קיבלתי פניו וקרأتي בו بما שכתב זו"ל והנה כאן בירושלים עיה"ק ח"ז לא עולה עד המוחלים העוסקים במלאת הקודש לבטל המיציצה וכך הם ממשיכים בזה כפי שנהגו משנות דור ודור ומתקימים מצوها זו בשמחה. אך מכיוון שכן באלה"ק לכל יהודי עורכים ברית ובתוכם גם ככל שיש מקומם להניח שהם נגעלים במלחלה הממאורת הנ"ל הרי רק לאנשים המפוקפקים האלה עושים מציצה ע"י שפורת. ואtan שבח שב"ה ובכ"ש לא אלמן ישראל. ושמחתיו מאד כי קץ שם לחץ אשר הכסיל בו יהלך וכל אחד זה אומר בכיה וזה אומר בכיה והראתי לכמה אנשים חשובים כי אין אמת מה שהוציאו לעז ואומרם ממשו דמעכ"ג שהתיר לבטל מצות מציצה ולמול בלא מציצה ושח"ז כבר הורתה הרוצה להכל

רבmeshן הזמן מוצאיין אופן לבדיקה או אופן אחר לשומר מהמחלה וכי מהלה אחת מודבקת בעולם יש מ"מ במשך הזמן עשו מה שעשו ולא בטלו מצות מציצה בשביל זה. וכען וזה בגמ' סוטה ר'ב גזירתך קשה مثل פרעה פרעה הרשות ספק מתקיימת גזירותו ספק אינה מתקיימת אתה צדיק בודאי שגזרתך מתקיימת ע"ש hari שהי החש גדול של סכנה ואפ"ה אמרה גזירתך קשה של פרעה כי גזירתך ודאי מתקיימת והכ"ג בדין שבmeshן הזמן המלה יתרפא אבל הביטול ח"ז תקאים ויבטלו מצות מציצה מכל וכל.

ולעצם דין מציצה כתוב מעכ"ג וז"ל מה שכותב הור"ג להוכיח דהמציצה היא חלק מן המוצה הרוי ידווע מ"ש הר"ן בחידושים לשבט קל"ג לאיסתוףוקי אם אחורי שמיל ופרק סימן המוצה ושוב אינו חוזר על היצין שאין מעכביין דהו"ל סילוק ידיים דהמציצה מקרי רפואה ע"כ. הגם כי אין רצוני להכריע בזה מ"מ רק לפלפל בפילפולא דאווריתא בעצם דין מציצה אי הוא חלק מממצות מילה או לא.

ולפענ"ד במה שציין מעכ"ג מרבותי הר"ן בח' הנה מעכ"ג דיק מסיפה ואנן נדייך מרישא, שכותב הר"ן בחידושים שם וז"ל ומסתברא לכל זמן שהוא מתעסק בצריכי מילה כגון חתיכתה ופריעתה וממציצה לא מקרי פירש דכלולו צורך מילה נינחו אבל אם סילק ידיו אחר מיקן היינו פירוש ע"פ שעוזין יש לו ליתן אספלנית וכמוון וחלוק והני צרכי רפואה נינחו ע"כ. הנה כתוב מפורש ברישא לחلك בין אספלנית וכמוון וחלוק והני צרכי רפואה משא"כ מציצה דהוא חלק מן המוצה ומרקץ צורך מילה ממש.

שריא והרי אפילו בדבר שאין בו אישור מ"מ כיון שכן נהגו ואם ב"ד בדור אחד יתריר יותר משנה דבריהם נקרא ב"ד שריא.

ובשלחי יבמות דף קכ"א היה ע"כ כו' שמעה דעתה ואתאי לקמיה דאביי שהיתה תלתא ריגלי אמר לה רב אדא בר אהבה זיל לקמיה דרב יוסף וכו' ועין רשי' שהיו תלמידי חכמים נקבצים כו' והיתה שואלה מהם ע"ש והנה שאלה פשוטה שאללה אשה זו ועלתה ג' גיגלים לאביי והחכמים דשם ואפ"כ גג' שנים זה אחר זה לא העלו דבר ברור עד נשתלהה לר' יוסף והורה לה ובעונ"ה כהיום מיד מшиб מшиб כל דהו השאלות hei חמורות ואפ"לו על הטעופהן וambil לשום לב, וגדרולה מזו מצינו במס' תמורה ט"ז' בימי אכלו של משה נשתחחו שלש מאות הלכות ונולדו שבע מאות ספיקות ובמתניתן תנא אלף ושבע מאות ועמדו כל ישראל להרגו ולא הורה להם ואמאי לא חידש ופסק ובפרט במקומ סוכה (ואולי מכאן ראי' ליש"ש ב"ק ל"ח דעתות הלה ולומר אפילו לעכ"ם שלא הלחכה הוה בכלל הרג ואל יעבור והארכתה בזה במקום אחר) וכחיוון עונה כל מאן דהו מיד בלי עיון ויגיעה ובכל התיעוזות ופלא מאי גרם לזלזול כזה בתורה.

ולפענ"ד נידון דין הוא בכלל מה שאמרו ז"ל ריש כתובות (דף ג' ע"ב) דפרק וליעקירה (لتקננתה מפני הגזירה) ומשני גזירה עבידא בביטול ותקננתה דרבנן מymi גזירה לא עקרנן ע"ש והרי דאפיקו תקננתה דרבנן לא עקרנן מפני גזירה דעבידא בביטול וכ"ש מה שהוא לדעת כמה פוסקים מהל"מ ועכ"פ דרבנן ומהלה עבידא בביטול כידוע

חלק ממצות מילה ובסיפא מספקא ליה והניח בצע"ע לא שבקין הודי מפני הצע"ע, וא"כ לכאהר אדרבה מדברי הר"ן ראי' דס"ל דמציצה הוא חלק מצרכי המילה וגם יש לדיק מה שכתב וידילמא המציצה מיקריא רפואה ולא צורך מילה היא. ולשון דילמא המציצה מיקריא רפואה צ"ע דהיל"ל דכל שפיע הרי סיטים צרכיו מילה והמציצה צורך רפואה הוא ולא צורך מילה או משום רפואה ומדדייך בלשון דילמא המציצה מיקריא רפואה משמע מיקריא רפואה היא אבל מ"מ הוא גם חלק ממצות המילה ואולי הו"ל כדיין ציצין שאין מעכין את המילה עכ"פ שהוא ג"כ חלק מן המילה אלא דמ"מ אין מעכיב את המילה. וכמ"ש הר"ן שם דכל זמן שלא פריש חזר אפילו על ציצין שאין מעכין את המילה ובפרט רואו להחמיר שלא לחזור כיון דמיתוקמא בריתאת כרבנן.

ובזה יש לישב נמי מה שהביא מעכ"ג מח"ס בתשי' במל ופרע ולא מצץ כבר גמר המוצה והתינוק מותר לאכול בתירומה וכ"ד השו"מ מהדו"ת ח"ד סי' ז' לפען"ד ג"כ ה' נראת לפרש באופן כוה דהגם שמול ופרע גמר המוצה ומותר לאכול בתירומה אבל מ"מ המציצה הוא חלק מן המוצה כמו ציצין שאין מעכbin עכ"פ שחיבין לתקנו בשעת מילה ואין לבטל, או יאמר שהמציצה הוא בכלל שפיקת הדם בקרבן דקייל' לאחר זורקה דשיידי הדם ישפיך לאחר זורקה ואם לא שפיך לא נפל הקרבן בזה כיון שעשה העברודה הצריכה וזה לדעת הפוסקים שלאחר שעשה מילה ופרעה מותר לאכול בתירומה אבל מ"מ "צרכין מציצה ג"כ והוא חלק מחלקי המוצה.

וכאמת כי מלשון הרמב"ם באנגרת

וכבר ذكرתי בלשון הגמ' שבת הניל' שאמרו והאי מוהלא דלא מיין סכתנה הוא ומעבירין אותו ויש לדיק אםאי לא קאמר האי מוהלא דלא עשה אספלנית וכמן סכתנה הוא ומעבירין אותו דהא פשוט דאספלנית וכמן נמי משומס סכנה הוא ובשלמא אי לא קתני רק צרכיו מילה ולא צרכיו רפואה וממציצה צורך מילה הוא א"כ את שפיר דאספלנית לאו צרכיו מילה נינהו אלא צרכיו רפואה ולכון שפיר לא קאמר האי מוהלא דלא עבד אספלנית סכתנה הוא ומעבירין אותו ואיספלנית הגם שהוא ג"כ דוחה את השבת וצרכיו רפואה הוא מ"מ אין לו שיטיות עם המילה שהיא שיין למוהל מרני מילה אלא זה דין של סכנה ורפואה שהוא חיבור עצמי ולא דוקא על המוהל אלא על כל ישראל ולכון לא קאמר האי מוהלא דלא עבד איספלנית וכמן אבל אי נימא דמציצה נמי איינו אלא מרדין רפואה כמו איספלנית וכמן א"כ אמר שבק תנא איספלנית וכמן ונקט רק מציצה ועכ"ד דחילוק יש ביןיהם. וגם מודרך בזה האי מוהלא דלא מיין דאי מציצה משום סכתנה ורפואה הוא בלבד א"כ Mai שייטה דמו הולא דאמר האי מוהלא היל"ל דתינוק שלא מוצצין אותו סכתנה הוא ולסכתנה כל אחד מחויב לדאג ובכלל לא חעמוד על דם רען הוא.

איבורא דגט מסיפה דהר"ן שכתב ואפי' במציצה עצמה יש לעין דכל שפיע הרי סיטים צרכיו מילה ודילמא המציצה מיקריא רפואה ולא צורך מילה היא וצ"ע ע"כ. הנה נראה דהר"ן ז"ל מספקא ליה בזה וرك כתוב דיש לעין א"כ ידוע מכללי ההלכה דלא שבקין הودאי מכח חקירה והספק וכיוון דברישא כתוב בפשיותה שהמציצה הוא

שער הלוות

לה

להחליש כה התואה וא"כ עכ"פ לטעם הרמב"ם המציצה הוא לצרכי המילה שכל עיקר טעם המילה הוא להחליש כה התואה והמציצה בכלל החלשה ואדרבה עיקר החולשה בא ע"י נזילת הדם מהאדם. וכבר פירשתי במקום אחר מה שדרשו ז"ל כי עלייך הרגנו כל היום זו מצות מילה ומן הח"ס בקש ע"ז ממציאות כדיוע ולפי הנ"ל אמרתי כי באמצעות מוחלט המוצין סכנה הוא שמעורר הדם מכל גופו מקום רוחק לצתת ואפשר לבא לידי סכנה ח"ז אלא שאח"כ עושה לו איספלנית וזה הרגנו כל היום שעושים בפועל מעשה סכנה בולד. ומהיו לעצם הדבר אין רצוני כתעת להאריך כמ"ש מעכ"ג שהדברים מבוארים בשווית שבדור שלפניו.

שמחתוי מהברכות שבירך מעכ"ג את בניינו היקר מוה"ר עמרם שליטא ליום חתונתו ויר' שכורת צדיק יעשה פירות והمبرך יתברך מאת השית' בכפלי כפליים ממען השמים ויזכה מכל יו"ח לראות נחת דקדושה כאות נפשו וכעתירות ידיו דושכ"ק בלב ונפש

מנשה הקטן

קדה"ש שהבאתי במכחבי הצעיר שכח שבסמקרים היה משה מל ויושע פורע ואחרן מוץץ הנה זכר אני תלתא, מילה, ופרעה, וממציה, ולא זכר כלל מאיספלנית ותחבותת ואם לא היה למציצה מצוה בפני עצמה למה מוציא אהרן מוץץ בכלל בעניין מילה ואי משום רפואי א"כ היל"ל איספלנית נמי ועכ"פ הרמב"ס חושב שם מצות מילה והוא מההמדרשים ולא מזכיר ענייני רפואי ועכ"ב שלשתן זהה בכלל מצות מילה וכמ"ש בהרחמן עבדתו פסולה אם שלש אלה לא יעשה לה ובפרט לפי מה שכח בספר היד שהמציצה צריך להוציא הדם ממרחק ובמורה נוכחים בירור ומחייב שבשבעה שלל נחלש האבר ומחליש כה התואה שבו ולכן אם לאחר החיתוך ימצוץ את דמו מיד ונמצא דמו יוציא ממקומות רוחק שהדם מתעורר בכל גופו כדיוע לכל דבר לח אינו נפרד אלא מיד שהוא מוץץ נתעורין כל הדמים עצמת (וכעין זה כתוב הרא"ש לגביו שמן ביו"ט שהנותל מן השמן חייב משום מכבה והחינוך כתוב עיין זה לעניין מליחת בשרו) ועי"ז נחלש כה התואה וא"כ הוא חלק מחלקי המוצה כמו החיתוך והפריעה שהם תרויהו טעם להם

הרבי דוד שלמה קליאין
בן כ"ק מראן שליט"א
רב דקירת אונגווואר, ראש המכול

בענין מוקצת בשוחט בשבת ויו"כ ובגדרי בכ"א

ד' שפי' כן בדברי התוס' ובפשתות לא משמעו כן, ויוסבר ע"פ ד' הרמב"ם בפי' שם דבמזיד יהא מותר השחיטה דהרי מתחייב בחכורה ראשונה ונפסל דוקא בגין שחייבת, אלול הכהונה וכ"כ הפ"י באחרונים בו, דתליה בפלוגתאי ישנה לשחייבת מתחלת וע"ס עי' חולין כ"ט, וצריך טעם דלכאו' בשעת גמר המשעה יתברור למפרע בחכורה ראשונה שלא ע"מ לקלקל היהת, ולפ"ז מיד יתחייב יויפסל, ועי' לב אריה, ועי' שווית חת"ס יוז"ד סי' י"ד ובפלותי סי' י"א.

עי' טו"א ר"ה כ"ח אש"ס אבל מצה ונפתחה חייב לאכול בפקחותו ולא יצא חובתו מה שאכל בטפשותו, ולכאר' להמבהיר בסנהדרין נ"ז דעכו"ם לא מיפורקי אפו"ר, ובסוגיא דיבמות דיניין היו לו בנימ בגוינו וכו' והרי קיים בעידן פטור, עי' ש, אלא כדאי' בה' חוגינה ד' אריא דגוי רביע עלי', ובאמת בכל מצוה דרבנן רצוי לחדרש מדאוריתא מהז וכו' ורבנן הוא דגזרו, כסוכה כ"ג ועוד, והכהונה דמעשים ומהשנתו דשותה אינו מעשה, משא"כ גוי גברא חזוי זולת זאת דרביע עלי' גוינו וכו'.

ובזה יש ביאור בספק הב' דטו"א שם. עבד משוחרר ששמע תקיעה בעת שייעברו בו ביום אי יהני ליה, והביא ראי' מחזי עבד וחכ"ח דלאathi צד עבדות ומפיק וכו' עי' ר"ה כ"ח, ובאנ"ז א"ח סתמא"ב החין דהיאנו דוקא בהוא

בסוגיא דחולין י"ה, ומוקמן הדasoר ליום. עי' ש Matsעם מוקצת ועדו, ובתו' ביצה ל"א ע"ב אדרבי הר"ם (מפונטייז"א) דהיכא דהמקצת נעלמת בשבת לא אמרין מגו דאיתקצאי, והקשו מוסוגין ועל אף ההעדר במוקצת זו נמשך איסורה ליום, ומבראך כאשר להסיר המוקצת בבייה"מ יוכרכ לעשה פועלה שבשבת מעשה כזו חשוב מלאכה דאוריתא או לא פג המוקצת. אלול כשבועין זה נעשה בשבת יubar אדרבן גרידא, בנסתלק סיבת מוקצת בשבת בטל גם האיסור, עי' ש, וטעון הבנה דמל' דרבנן או דאוריתא, ועוד פלא מ"שلن אי בבייהם"ש בעי לעשות פועלה, לשנות מציאות החפץ דמווקצת. וגם צ"ב אמאי לא משני דעתל הוא איסור מפאת התערובת תרו"ם כן למדנו הראשונים ויש לדיק גם מרמב"ם כן, עי' בסה"נ ובהל' מאכלות אסורות ועוד, עי' ריש"י ותוס' יבמות פ"ז נמציא בסולוק ובירורו תרו"ם נפקע ממילא מוקצת, והיינו דאין זה איסור מודרך על طفل, ושאני בהמה בחימי דאייסורה מצד עצמה, ביחוד למ"ד מטעם אבמה"ח עי' ביצה כ"ה וחולין וכשוחט בשבת מורייד איסור ממש ואו יש סברא דאיתקצאי.

ואולי בהקדם דברי הר"ן ז"ל בח"ה הא היו שחייבת מומר בק' התו, ומשני דבעת עשיית האיסור א"א עדין לפוסלו מחמת מומר, עי' רשב"א בתו"ב שער

ובדה תלייא אריקות האחרונים
הירודים בסוגיא דאי עביד וכו', בתשי' מהר"ט ח"א סי' ס"ט ותוס' מהרש"ם
ורעך"א בתשי' סי' קכ"ט ועוד, וכזה אפשר להגן האגון בעל חמלה שלמה
באבה"ז סי' ט"זआ הא דיבמות ל"ב זר
שישמש בשבת איפלגו אי חייב משום
זרות שבת וכו' ועי"ש דל"ג לעניין
איסור כולל וכו', ולכאורה ממנחות כ"ז
וסוטה ט"ו דשתיי הקומץ נתרת
בmeshala behan ha'or, וכל הקרבנות לא
ירדו מזיקה וכו' עיין"ש ועי' ר' פ"א
ממעה"ק ה"ד ועי' רשי' מכות דף י"ז
ע"א דיש בזה עשה, עיין"ש, ולבר קפרא
בירבמות שם יתחיב גם אדשבת כי
אדзорות מתחיב עם הקטרה ראשונה
ושוב אדשבת יתחיב ואי"כ הומרה
הקרבה במקדש וכו' ובעיקר לעניין כולל
ל"צ להה כלל כי הזורת נגמר מיד
משמשלה, והשיג עליו באדר יצחק
או"ח סי' מדליק גדייש חביבו בשבת
עי' ב"ק ל"ד ועי' תוס' שם דכ"ב ד"ה
בגדי דג"ז נחשב מיתה וחשלמוני לאחד
ולכן קל"מ וצינו אחרוניים לתוי'
כתובות ל', ובירושלמי מוכא דחביב אלל
шибולת, וא"כ חיווב דשבת ותשלום
דיזוק הממן מתחדש בכל שיבולת
ונגען מחולקין הם, ועי' בפנ"י בפתחה
לכתובות בשם חתנו הגאון מוויה בעריש
וז"ל שביסוד דבריו היידי רצח ליישקב קרי
במכות י"ג אלמנה להכ"ג וכו' מתוי'
יבמות נ"ט דלפ"ז איכא חידוש דלקין
עי"ש באורך שי' הרашונים ומישב ע"פ
סבירת היירוש' ואתיא גם ע"פ הכללי
עי"ש, ולפ"ז גם באיכורין nim'a בכל
קימעה וכו' עי"ש, ויש להאריך בעצם
הענין, ועי' מל"מ פ"ב מעשה"ק הל'
י"ג מירושלמי רפ"ב דיומא וכן איפלגו
ביבלי דלמ"ד במנחות משתזית האור
ברוכו, ואסיקו שם ברוב כל פרידה עי"ש

עצמם תוקע מצור ח"ל שם דעת
העבדות שבו בר פטור היא, נפקא
דשותע מחייב בר חיוב וחצי פטור,
יע"ש, ואולי גם כאן יחולק דעתך
ונשתחרר אריה דעתך וביע עלי' וכו'
וח"ע וחב"ח גברא לא חזיא כלל, דעתך
ב"ח יש רק חייזי אדם וראי, ולגביה עבד
איןנו עבד שלם שע"כ נמא רביע עלי'
וכו', והכוונה לכאי' ברבייע הינו באדם
שלם יש עליו רביע בשלימות, וכבר
דכרו בראשונים הבדל בגדרי דאוריתא
ודרכנן כנ"ל, ופשוט דאוריתא אחפוץ
רמייא ודרכנן איסורו רביע אגרברא וכ"כ
מהר"מ בן חביב ביוםא ע"ג ופליג ע"ז
הר"ן נדרים י"ח ובשוו"ת הריב"ש סי' צ'ח דכל ל"ת הוイ אגברא ע"ש.
בש"ך חו"מ סי' ר"ח הרבה להאריך
בעשה קניין ע"י איסור ואפשר לאותה
מעשה ופעולה להיעשות בכך היה
מהני, לא כן כשעטם הקניין כרוך
באישור, פ"ז דאייכא ריעוחא במעשה
הקניין ממלא איסור כדוגמת זבן בנכסי
אחייו לא הווי זבינה עי' יבמות, ובט"ז
חו"מ שם, או בנשבע ונדר עי' סמ"ע
שם באורך ובתחשו מהר"מ מרוטנוכרג
אבע"ז סי' ט"ז, אז אי עביד לא מהני
כרבא תמורה ד' ע"ב, ונגע שם בסיסוד
ההבדל בין דאוריתא לדרכנן כנ"ל,
ובפשטות כנ"ל כאשר אדם חייז ורב
אריה דשבת וכדו' רבעה עליו או מהני
וכאשר האיסור וחסרונו מחמתו בא אז
לא יהני, ועי' חוי זבחים קיד"ר ע"ב ד"ה
היתר דמחוסר זמן שהקדישו מתקדש
אף דיש עליו איסור, הרי לנו דאך
כשאיסור על האדם כנון דאי מהני אפי'
לרכא, אלא דאי' כל ליל לתוי' שמה לתרץ
دلרכא יליף מקרה, ואפשר דמחוסר זמן
כתיב בי' יהיה תחת וכו' דאו גם בהמה
לא חזיא ולכך ק' למה מהני, ולפ"ז לא
אזילתו' כסברת הש"ך הנ"ל.

דנפסלים רק מעט הגביה עי"ש, והביא דברי הר"ן בח"ה הנ"ל, ובפשטות מזמן חתימה ואלך ייפסל דמה לנו איז גבי או לא כדוגמתו אוכל נבילות להכuis וככל הדומה לו, דמשעת עשית תחילת האיסור מהיבין ופסלנן לי, ואף' כשהתועלת יבא בב"א אז שיר לפסולו באותו מעשה אבל כלשה"ז לא, והנה תוס' שבת ק"ז מקלקל בחכורה לר"ש, מחקין אי התקון לכעת או לאחריו וא"כ היכא הדשגת מטרתו ה"ה רוקא אח"ז יופטר עד זמן התקון.

tabna לקידמייתא אדרבי הר"ן דלכן לא מייפסל במומר בשעת שחיטה, עי' ט"ז ואחרונים יוז"ד סרנו"א בהל' צדקה, דכי נסבין חכרייא כר"י דאסורו דשות שבת ליום, וא"כ כל תיקוננו הוילא"ז, וכעת חזיתו בס' ע"ס שהביא מהר"ם ברבי שכ"כ וציין לתש"ו מהאהבה ח"ר ק"כ וכן שכנ האמת, עי' תשב"ח ח"ג עניין מג ומ"ז דנקרא מחלל שבת אלא בעבודת קרקע, ותמונה, עי' ב"ח ופרק"ח דפליגי אי מומר אדרבען הווי מומר להה"ת.

ועי' רעק"א בהגנות יוז"ד סי' ב' ועי' נוביית יוז"ד סי' ה' ועי' ריטב"א סוכה, דאף דעתות האיסור דרבנן מחמת תקנה, מ"מ נחشب ביטול עשה דוריתא ואכ"מ, ומקלקל הויל דרבנן ובגמר שחיטה יחייב אדרורייתא להרמב"ם שם, ועוד יונח לנ"ל שדרבען הויא אריה דרביע כבסוכה שם, ולזה במקצת ביה"ש חזיא הדבר בעצמותו וא"כ כשסורה תיקון רק מדרבען וכשנטולקה המוקצת לגמרי מורתת, אבל כשהאיסור דוריתא היא או החפץ הוא דיסורא ומיגו דאיתקעאי ביה"ש איתקעאי וכו' וא"א להתייה בשבת.

ולכא"ס"ל כירושלמי הנ"ל ז"פ, ולכא"י החמד"ש הנ"ל פשוט דורות נארה כל משך הקטרה עי' יומא כ"ז ע"ב, ושבת לדבריהם הותרה כל עת השיך לעובדה דכהן, ולראיות הבא"י י"ל דכאשר התחלת המעשה נעשית בהיתר וכעת הפדרים באש נמצאים לא שייך לאסור דין חלות איסור שבת חל ביום השבת וכן זרות, אבל גדריש מניעת היק דעתיא מכוחו אדרידי רמייא כל הזמן, ולהנ"ל בשבת וגדריש במעשה זה גם כל שבת לא יופטר, אבל בהקטרה מאחר ושללה וכו' הותרה, או אהקרבה דורות לא מחייב עוד ולא איסורא דשבת גרידא רביע עלי' ולא מתחייב אדשbatch לבר קפרא דשבת הותר במקדש, ודיקוק הנוקירה כזה לנ"ל דין איסור דורות בעצם אלא מחתמת אדם, שאני גדריש דמזוק תדריך חייב ופשוט.

ובהנ"ל במש"כ הש"ך ישב הגאון בעל נובי" בצל"ח חולין י"ד דלכן לא יהני שחיתת שבת הן שוגג והן מזיד בהערת הרמב"ם בפיה"מ שם והסיר קוי הראשנים וכו', ולכא"ו יונח עפי"ד החוויד יוז"ד סי' א' וציין עליו בנתה"מ סי' ר"ח הנ"ל בביבאו יותר ועי' בשו"ת משנה הלכות ח"ד סי' ר"ט קילורין לעניין, (ובמשנ"ה שם בגדר היכא דבדה האיסור וכו' מצאתי סמכין בקצוה"ח שם וע"ג באחרונים שם) דפלוגת אכבי ורבא היינו באופן שע"י מעשי משתנים מהות האיסור, אבל היכא דisisור במקומה עומדות גם כאשר נפסול מעשי כגון שוחט בשבת שלא מיפטר מחייב נטילת נשמה או מהני עי"ש.

ובביאור أولי, דאין בקצוה"ח סי' נ"ב שטר החתום בעדרים לגבות ברבית גובה הקرون בו עי' תוס' ב"ק ל' ע"ב, ויפסלו עדים מלאו שלא תשימן, ומסיק

שער הלוות

לט

לענין שחיטה בשבת דנו האחרונים
בשליחות, ויש לדון.

ובס' בית האוצר הרבה בכירור
היסוד דבר אין כאחד בשאר סוגיות, ונגע
בדבריו תור' שבעות ט'ו אהא דרמי בר
חמא אין העזורה מתקדש אלא בשירי
מנחה ותמהו למ"ד בכתרא דובחים
קי"ב דאין מנהה בבמה אין מתקדשת,
ותוי' כיון שהכל בא בכת אחת, היינו
הקידוש והעשה לא חשבין מנהה
בבמה, ובקמיצה והקטרה היהת
מתקדשת וכל העבודה היהת מחנכה
ומתקדש מקומו עי"ש והי' אפ"ל הכוונה
דהתירה תורה הקרבה כו' לצורך
שמחנכתן מקומו, או מאחר ועי' קמיצה
זו בסוף העבודה יהיו גם המוקם ראוי
לכן לא חשיב فهو מעיקרה הקרבה
בבמה, ואין לתלותו בכ' תי' התו', ונ"מ
היכא דנדר להקריב מנהה בעוריה ולא
התנה שיגמור וגמר אחר ההקרבה אי
עבר בבל יהל, לדצער דהוי יותר הרי לא
קיים דהשתא מיהא עשה חצי עבודה
בבמה, ולסכרא דעתה התחלה העבודה
קיים כבר דייבור נדרו, ויתכן לתלותו
בכוונה עובדתן מהחנכתן היינו הגמר או
תחלתן וכן לענין כל שרת עי' יומא
י"ב, ואיכא למידך מלשוןתוס'
בשבועות, ורי בזה, ואפשר דעתה חינוך
הו"ל עוד גדר חולין ועצם עשית
העבודה מקדשתה עם הגמר, והיינו גדר
חינוך פ' ככלות עשרה דהקטורה שלימה
כעין שעושין אחורי הקידוש הוא הוא
החינוך ואחר חינוך בא גדר קדושה,
ובזה שאני כל' משה מכלי דורות,
כבוז"ל כלים שעשה משה משחיתן
מקדשתן מכאן ואילך עובדתן מהחנכתן
ריש חילוק ממשיכה דהוי קודש ועי'
עבודה הוי קודם חינוך ואח"כ קדושה,
וזהו כוונתתו ווי' וכל העבודה מהחנכה

מומר לפי אלו הש"י דפסולו
ואיסרו באין כאח' הוויא דומיא דסברה
דגיטו וידו באין כאח' בערב, ונסתפק
הגאון בעל קצוה"ח סי' ר' ס'ק ב' בנות
מתנה בהקנאה ע"י שטר קון זורק את
השטר בתוך החצר הנקוב בשטר
להיקנות ע"י, והעליה ארוכה, ורממו לדין
דגיטו וידו כאח' באין, ורחה דגיט
נתינה דוקא בעין ולכך הו' כסילוק
בעלותו מעבר ומKENHO גופו ורשותו
כאח', לא כן בקנין דבעין מעשה
הקנאה עי"ש, ולכוארה ידמה להנ"ל
דנהנה בעבר ושיחورو חלין שניהם
כב"א כי בשעת שחזרו יזדקק לרשות
עצמם ורשות עצמוניתו לא יהול בלעדיו
שטר השחרור, אולם שדה ושטר בה
ニימא דכאשר סילק בעלותו והקצתה קרע
וז לרשوت המקבל ובזה כבר קיים חלק
הקניית הדעת אחרת, וכע"י דאיתא בס'
קכ"ג בכירור הקצוה"ח בדברי הט"ז
שם בוצאי לנכרי עי' אחר, דלהכי מהני
כיבוקחת הסודו עי' העדים היינו סודו
של עצם גם בלי דין שליחות זוכי
נקנתה החפש ממקנה לקונה עי"ש, ולפי
הנ"ל יהול סברא בעין גיטו וידו באין
כאח' ועדין צ"ע,

ומ"מ יש לחלק מモר לנגיטו וידו
כדי' לעיל בעבר יש דעתה אחרת
שמKENHO רשות ועי"כ עם קבלתו לידו
את גיטו משורבב גם ידו להיות רשות
עצמה אבל במומר עם מעשה זו דניין
רצונו לכפור מעשה בראשית והרי הוא
כעכו"ם כלשון הרמב"ם פ"ד משחיטה
וגברא פסולא אילא הכא דאינו נחשב
בר זביחה ביחס להפרשם הכוונה
שאינו אוכל ומקפיד לזכות, וכחותזה
מק' שחיתתו פסולה, ונ"מ לענין
שליחות כדאיבעיא בפ"ק דקידושין וכן

ברמב"ם פ"א מבית הבחירה ה"כ ועי' בהל' בלאי המקדש פ"ז ה"ב, וגדר זה מצינו בכל מה שאינו מקדש וכן הגדר בקדושת בהמה"ד עי' או"ח סקנ"ג ס"ח עי"ש והוא הענין שהי' חלק מחינוך ואח"כ הקדושה ויש עוד ראיות וא"כ מקומו,

נפקא מהلين גם כשנעשה המכון רק לאח"ז הי' גדר בב"א, ודוגמת בב"א הנמשך. ויש להזכיר על עניינים הנ"ל.

ומתקדשת מקומו הינו לבתור הכי, וייש להמתיק כן בפ"ז מבית הבחירה הי"ג ווי"ד והעתיק דין דגמ' שבועות הנ"ל דמה ירושלים שיירוי תודעה שנאכלין אלא בה מקדשין אף שיירוי מנהה בעזרה כן, וזה עניין חינוך ושוב יחול הקדושה על העוזה, ולכן פסק כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר זהה אין קדוש גמור, בכבודו עזרא, עי"ש, כי לא היה עניין חינוך אבל גדר קדושה שע"י השתמשות הבדיקה איכא, וזה הר' ציריך בבי"דConcern הינה של כל הכלים כմבוואר

וכל קרני רשותים אגדע תרוממנה קרנות צדייק (תהלים עה, יא). ויל"ד דרשעים כי לשון רבים ומיטים צדייק לשון יחיד, ואפ"ל דאי בספרים דע"י אוור המצויה שעושה הצדיק היא הנותנת כח ברצין הרשעים לקיטים מצוות. וזה מצוה גוררת מצוה (אבות פ"ד מ"ב) כל שיעשה הצדיק מצוה יגורום בזה שgam הרשע יעשה מצוה, וזה ביאור המתני' (קידושין מ' ע"ב) עשה מצוה אחת הכריע כל העולם כולו — לכך זכות ובהיפוך, עי"ש. דע"י מעשה מצוה שלו ייריע את כולן למצוחה ממשפט מצוה גוררת מצוה, כן"ל, ובכן מוסבר העניין ייחיד ששב מוחליין לו ולכל העולם כולו (יום א' פ"ז ע"ב — ועי' גהש"ס שם) דבכח התשובה ומעש"ט שלו יגורום לכל העולם לעשות כן, וזה כפרתם, זו"ש וכל קרני רשותים אגדע שקרנות הרשות של כל העולם יתגדר ע"י שיתרוממו קרנות צדייק אפי' של צדייק ייחיד, ועי' קרני הוד שלו יזריח אוור טורה להכrichtה מעם ה' כל פעולי און,

(כ"ק אדמור' ר' שליט"א)

הרבי עמרם קלין
בן ר' מרדכי שליט"א

בעניין דעת אחרת מקנה בעבד קטן שנשתחרר

שהתור סותר עצמוו, ולישיב קושית המל"מ לענ"ד נ' לפמ"ש בס' בית שערם לזה"ק סי' קנ"א הטעם דדרעה אחרת מקנה גבי קטן משום דזוכה לאדם שלא בפניו (וכשיגידיל יוכל אף) לחזור בו ע"י קונה"ח סי' רלא"ה וע"ג דין אדם זוכה בשלו לחבירו אלא ע"י אחר אבל היכא דהמקבל עושה הקניין אלא שהוא מהחומר כוונה מהני לי דעת אחרת מקנה כיוון דין זכיי שלא בפניו ולפ"ז אפשר לומר דבעכו"ם לא מהני דעת אחרת מקנה כיוון דין זכיי לעכו"ם ומיזושב הטור דביז"ד בגוי שמדד היהות שאין לו זכיי אף שהגביבה אותה בשעת מדידה מ"מ לא קנוו דלא אמר"י דעתם ודוו"ק. שו"ר בענין דברינו באז"מ.

והנה עבד עברי בודאי דף דהוה קטן אם ישיחרו הוא קנוו לאביו או לעצמו ולא כל הקודם לזכות זכה בו ע"י קידושין דף כ"ב ואך דעתך נגעני בשעת שחזרו צריך לקבל עליו על מצואתו כי יהודי אמן אם לא קיבל עליו הוי"ל לנוינו יהודי וע"י יבמות ע"ח דין גירות בע"כ וע"י רשב"א, שם, וכפרט קטן שא"א לגייר את עצמו וממיילא א"א לומר שהשו"ע מיררי בעבד יהודי רק בעבד לנעני קטן וכאמור דין זכיי לעכו"ם ומשו"ה אף דעתך אחרת מקנה בהפקר לפיו סי' רשי' יודע אמנה בעבד לנעני לא אמר"י דזוכה ומיזושב קושיה הט"ז בס"ד.

בשו"ע חומ"ס סי' רע"ג ס"ז המפרק עבדיו הגדולים קנו עצם והקטנים כל הקודם והחיקם בהם זכה ובוניותם המ' דף כ"ג בגר שמת וק"ל דבשלמא בגר שמת שנעשה הפקר ממילא ולכך כללו יד לזכות מההפקר דממילא וכלו כל הקודם והחיקם בהן זכה אבל המפרק עברו ונראה דלפי סי' רשי' שפסק הש"ז כוותי בס' רס"ח דהפקר הוה דעת רמ"ג ס' ק ט"ז בהגנה א"כ מה"ת לא יהי הקטן יכול לזכות נפשי מההפקר הן אמרת דבגיטין דף ל"ט בהא דאמר החטם אף עבד אישורא ולא ממונא ועפרשי' שם מוכח דاتفاق הפקר מדעת איינו מועיל בעבד קטן אך שם גופא קשה כיוון דהפקר הוי דעתך אחרת מקנה אמר איינו מועיל בקטן וכיו' עיי"ש. ע"י בס' אמרי בינה על ח"מ וע"י המקנה כלל ל"ג פ"ז.

והנה בטור חומ"ס סי' ר' כתוב אף מדד הלוקח על החמורים לא קנה שלא נתכוון למשיכה ולKENOT במדידה זו ועלמא דלמדידה נתכוון ולא מסתבר עכ"ל וביז"ד סי' קל"ב כתוב הי' הגוי מודד תחלה לKENOT קנוו נמצאת כשמערה אח"כ שלו הוא לא הגביה תחללה לKENOT אסורה וכותב הבי' אע"פ שהגביה בשעה שהוא מודד לא קנה מפני שאומה הגביה לא هي לKENOT אלא למדידה עכ"ל והק' המל"מ הלי' מכירה

דעאמ"ק ויקנה הקטן את עצמו והנראה
גם להשית' הנ"ל בקטן יסבירו דאיינו
נכns מתחילה לדין ישרא' ורוק בשעת
שנעשה בין י"ג מקבלין אותו ומילא
מיושב.

ולפ"ז יש ליישב שי' הרמב"ן
עה"ת סוף פ' לך שסוכר דגבי עבד
עשה אברהם אבינו שליח למל עבדיו
יעור"ש ובשות' אבן"ז הוכח מכאן
מחלוקות האו"ז והרמב"ן אי שפיר דמי
לעשות שליח נבי מילה, דלשוי הרמב"ן
מותר לעשות שליח אמנים להנ"ל יש
לומר והיו עבדיו בקטנותם ולא הי
להם דין ישרא' ומשו"ז הי' יכול לעשות
שליח. וזה דוחק.

ב) והנה בעצם הדין של עבד יש
לבאר Ai בשעת כניסה לעבדות כבר
יש לו דין ישראל או דוקא בעת שחזרו
כשמקבל ע"ע או בעת שהותו תחת רבו.
ומצאת ב ספר ת פ א ר ת
צין סי' י"ד שהאריך לומר מחלוקת
בדבר לתלות זה ביב' מירוצים מוס'
יבמות מ"ז ע"ב ותלה שי' הנמק"
והרייבך"א שבעצם הוא העבד היהודי כבר
מתחלתו רק ששחרר לו שחזרו ולשיטת
הרמב"ס וח' א' כתוס' שאינו בכלל היהודי
ואכמ"ל בה ולפי השיטות דרואה היהודי
מתחליה לכאר' יש לעי' א"כ לדין
למה לא נימא דעתך קתן שנשתחרר
לשדי דנעשה היהודי מתחילה א"כ יחוור
קושית הט"ז למקומות למה לא יועיל

הרוב ירוחם פישל אדלר
דו"צ בפעה"ק ירושת"

בדיני שותפים, שהפקיר אחד מהם חלקו

חוור וזכה בשדו המופקרת והדרא
ארעה למרא קמא.

אמנם אכן לא הונח לנו לגמרי
משום שידועים דברי השער משפט²
שכתב דיש להסתפק בישראל וגר
שישתתפו בנכסיים, ומית גור ואין לו
ירושים, דשנוא יש לנו לומר שאותו
השותף זוכה בחלק הגור שמת, ובזיהה
מי"א ובלא שום קניין. ונשאר בזה
בצ"ע. וא"כ אף בנידון דין נמי נימא
הכי, רמאחר שהפקיר שדו המושחתת
עם אחרים הרי (שםא) זכו בחלקו שאר
בעל השדה (שותפיו לשעבר), ושוב
אין המפקיר יכול ללחוץ ולזקוח בקרקע
אחרים (שלא מדעתם והסכמתם).

اعפ"כ ישנים כמה וכמה צדי
וסניפי היית להקל בזה — על המפקיר,
להעמיד השדה בחזקתו ובבעלותו ויכול
לבנות בה מרפסות וכדומה. וכפי
шибואר לפניו.

ב

עיקר חידושו של השער משפט
עוד היא בפלוגתא, ומצאנו מגודלי
הஅחרוניים דלא שמייע להו ולא סבירא
להו לחידוש זה, וכמובא בהערות. וגם
המודיק בלשונו של השער משפט יבחן
שלא תקע עצמו לקבוע מסמורות בהלכה
— וב奇特ה זה, אלא שנסתפק בה
והניחה בצע"ע. ולכן נשאנו באים לדון
בהלכה זו, ונמצאו אומרים: דאותה זפיה
וקניין — דמAMILIA שומו ושםנו השותפים
של המפקיר עכ"פ אינה אלא זפיה וקניין

עובדא אתה לקדמנא באחד
מחשובי ת"ח דפעה"ק שבערך ראש
השנה של שנה זו — שנת השמיטה,
עד והפקיר חלקו מהגינה שבבנין
מגוררי השיכת לכל דידי הבני
בשותפות, מפני שהחשש שמא יעבור על
מצוות שביתת שדו [כידוע שישם
הסוברים' שקיים מזות עשה על
השרה עצמה שתשבות מלאכה בשנה
השביעית, וכל שנעבירה שדה של ישראל
בשביעית ואפילו שלא ברצו בעליה,
עובר בעל השדה במ"ע ד"ושבתה
הארץ". וכדי לצאת מהחשש זה כתבו
כמה מרבני זמנינו שככל החושש שמא
תעבד שדו בהפקיר גמור כד"ת זוכה ינצל
שיפקרונה בהפקיר גמור כד"ת זוכה ינצל
מחשש הנ"ל דמ"ע ד"ושבתה הארץ".]

ובעת בא לפניו וואמר שמתחרת
על הפיקרו ומפני שרוצה לבנות אותה
גינה מרפסות וכדומה, וחושש לגוזל
קרקע אחרים (וכדליך) ונפשו בשאלתו
למזויא לוفتح של היהר לבנות
המרפסת בשטח אותה גינה המופקרת.

ג

תשובה: מורייש נקדמים שעפ"י מה
שנתברר לנו, עדין לא עשה שום אדם
באותה גינה מופקרת, שום מעשה שום
המושיע לזכות בקרקע עפ"י ד"ת. וא"כ
לכארה יש עצה בידי המפקיר שילך
ויחזיק אותה קרקע בקניין חזקה —
באופן המועל עפ"י ד"ת. ובחזקה זו

בשו"ע רבעמוקום שמשפט המלך שאין זכיה בקרקע ולא שטר עוזין כפי משפטו, וא"כ בנד"ד כל שלא קנו שכיניו שותפיו ב"טאבו" וכיו"ב שמא יש מקום לומר שלא קנו כלל. וביתור מזה דשא עפ"י דיניהם מעולם לא נפיק מרשותם דמותה קמא. [והעירני אחד מהulosים בערכאותיהם שעפ"י דין מלכותם כל רכוש שאין לו בעלי הר' המלך מפקיע לטובת המלוכה, וא"כ שמא אף בנד"ד כן. ומ"מ אף לפ"י דיניהם כל שבנקוק הטאבו עזין רשום שם הבעלים אין המלך נוטל הרוכוש לאוצר המלך].

ה

עוד יש לדון מכיוון שבין בעלי הרירות שבבנין המגורים היה אחד מהם קטן, וכן ל"ל קטן לית' זכיה וכיהה דמיילא נמי לית' זכיה וכיהה דשו"ע חו"מ גר שמת והניח עבדים... קטנים לא זכו בעצם — ואף דהוי זכיה דמיילא. וא"כ שמא אף בנד"ד נמי הכא. ומכיון שהקטנים לא זכו שמא אף גדולים נמי לא זכו וכיהה דשו"ע חו"מ. קטן וגדול שהగיבתו יחדיו כל שקטן אינו קונה מעכבר גם על זכיות הנגדל.

ו

עוד יש לדון בהרבה בתים וחותמות (וכען נד"ד) בפאה"ק שהם בנסיבות "מיןיל המקרקעים" שמוכרחים מהם למוחזיקיהם ובתנאי מפורש שאין להמחזיק רשות להעביר שום זכות מזכיותו לשום אדם מבלי הסכמתם, וא"כ שמא אף הפקירו לע"מ כלל, וכמפרקיך דבר שאינו שלו.

ז

עוד הועלה לדון שישאל על הפקרי אצל חכם, וקיים לאן חכם עוקר הנדר

מספק. (ואף לשיטת השער משפט עצמו נמי לא עדיפה מספיקא). ולכך אם הילך המפרקיך וחזר וזכה בשדרה המופקרת בקניין ברור כד"ת, כל כה"ג — שדה הפקר; ובא אחר ועשה בה קניין המועל מספק, ואח"כ בא אחר ועשה בה קניין גמור ובורר. כבר נפסקה הלכה¹ דזבחה האחרזון, ומיעמידין חישדה בידיו. ונראה לה"ה שמותר לאחרן לעשות מעשה קניין וחזקת אפיקלו לכתהילה.

ג

ואפיקלו את"ל לדברי השער משפט הלכה קבועה היא, אכן יש מקום לחלק בין הפרק שהופקר בידי אדם, לבין הפרק דמיילא — כאשר שמת ואין לו יורשים דינה נצanno לגודלי האחرونינו² שכחטו לחילך בין הפרק — שהופקר בידי אדם, לבין הפרק דמיילא. דהפרק דמיילא הרי הוא בבחינת שותפות כל העולם — לכל הקודם שיזכה בו. ומושא"כ הפרק — שהופקר בידי אדם שהוא בבחינת סילוק והעדר מכל שמן של בעלות. וא"כ יתכן לומר דדווקא בגין שמת דהוי הפרק דמיילא שגדרו בבחינת שותפות כל העולם ושותפו של גור נמי מישך שייכי בחילך המופקר שפיר מציין אמרין שזוכה בחילך השותף ממיילא — בלבד קניין. ומושא"כ בהפרק שהופקר בידי אדם, שהפרק זה והוא שלילת והעדר כל בעלות ואין שום שמן של בעלות לשותף בחילך ההפרק, או איינו זוכה בחלוקת — ממיילא, אלא בקניין גמור כד"ת. ומ"מ דברי השער משפט חידוש הוא ואין לך אלא חידושו דדווקא בהפרק דמיילא ולא בהפרק שהופקר בידי אדם.

ה

עוד יש לדון הדכא לא זכו שכיניו שותפי בשדה כלל. ועפ"י המבואר

שער הלוות

מה

המוחזק ושכינוי שותפיו לא ידעו מהפקירו ולא קא תעבו ליה ומכל הלין מוקמינן ארעה בידי ובחזקתו דמരיה קמא. ויכול לילך ולבנות המרפא לכל דיני שכנים ושופטים שעפ"י דתוה"ק.

ט

ומעתה נהדר אגפן לדון בחידשו של השער משפט. הנה אמרין בגمرا¹⁵ משכונו של גור ביד ישראל, ומית הגר ובא ישראל אחר והחזקיק בו; זה (בעל המשכון) קנה כנגד מעותינו, וזה (שותפה והחזקיק במסচון) קנה את האשאר. ומזה מוכח לאורה דלא אמרין פשטה בעלות השותף בחלוקת ההפקר, ומאחר שמצוינו דרוזחה שביק בעל המשכון להתופס לזכות בשאר, ודלא כהשער משפט. וצע"ג. (ושמא יש לחלק בין קרקע למטללים ומ"מ בעניין לא מצאת שום סברא לחלק בין השווים).

עוד הקשה חכ"א דינה אמרין בערובין¹⁶ ישראל גור שרוני במוגרה אחת, (ופרש"י שם מגורה: גורן הוא וחולוק בחדרים והוא לכל אחדفتحו בחזר ואוסרין זה על זה) ומית גור, ע"פ שהחזקיק ישראל אחר בנכסיו וכו'. ואי נימא כסברת השער משפט היכיז מהני חזקת ישראל אחר, ולהלא מיד כשמת הגור זוכה השותף לשעבר בכל החזר המשותפת. וצ"ע. ושמא יש לדוחוק ולומר דכיוון רחazar עשו לחמשיש החדר פתוח לו וזריסת הרוגל של החדר עבר בחזר המשותפת, הרי החזר והחדר כחדא חשיבה ואין שייך וכייה בחזר גרידא, ודוחק. ומ"מ אף בנד"ד נמי דמי להאי סוגיא דעתרבין, ולא קנה שותף בקנין דמילא ואכתי צ"ע.

(1) עין מנתה חינוך מצווה קיב. וכזה שכו שחותה שביתה הארץ בשביעית לשביטה בחינה בשבטה.

למפרע ונמצא כאילו לא הפקיר מעולם. הדינה מצאנו לאחד מגדולי האחוריים" שחדיש דמנהני שאלת בהפרק כמו בנדרים. וביתר מזה מצאנו להנתייה"¹⁷ דהפרק בטעות אינו מועל כמו קניין שנעשה בטעות. (אכן אף בקנין בטעות כי הוא גברא דבעי למסיק לאדרוא דישראל¹⁸ אכן בפלוגתא דרכובותא תליא אי בעין שיפורש בפיו בשעת הקניין שדעתו לעלות לארץ ישראל או שמא סגי במא שיזען לבי מה שבבי, ומסתמא דהפרק נידון כמתנה להאי דין)¹⁹. וא"כ מן הראו שילך וישראל על הפקירו ולדעת מקצת פוסקים מהני שאלה בהפקר וככ"ל.

ח

מכל הלין נראה שילך המפקיר אצל חכם וישאל על הפקירו כד"ת, והחכם יתר ויעקו לו הפקירו²⁰, ואחר ילך ויחזק באויה קרקע בקנין המועל כד"ת (— בזוכה מן ההפקר) ותעמודה הקרקע בחזקת מרא קמא.

ומתעם למצאנו שני ספיקות עיקרי חולות ההפרק כהנ"ל אותן ו-ז. וכל כה"ג מצאנו בשרו²¹ דמוקמין ארעה בחזקת מרא קמא. ועוד שאך עיקרי זכית שכינור-שותפיו — מילא, מצאנו ארבעה ספיקות א. דהשער משפט עצמו הניה חיזשו בספק ומצינו מרבותינו שחולקים עלייו. ב. אף לדבריו שמא יש חלק בין הפרק שהופק בידי אדם. וכמש"כ באות ג. ג. שמא לא זכו בה שכינור-שותפיו מכח דין דמלכותא וכמש"כ באות ד. ד. שמא זכית השותף הקטן מעככ גם על זכית הגודל וכמש"כ באות ה. והלא כל שיש אפילו ספק אחד בזכיותם והליך המפקיר ועשה וכייה גמורה תעמוד בחזקת זוכה אחרון וככ"ל אותן ב. וכ"ש בנד"ד שהמקיר הוא

שער הלוות

- (5) עיין צפנת פענח נדרים פ"ב הי"ד ומת"ע פ"ב ופ"ד ועוד.
- (6) ס"י קוצר סע' ב.
- (7) סוס"י ער"ה.
- (8) רס"ט סע' ג', ובנו"כ שם. ובשווית עוגג הנהה מן, מ"מ אינו מןן — אלא בחלק מהמתנות, וכפי ערך טובת הנהה שיש לבעלים במתנות אלו, החולק הנשאר ניזון כהפקר. ולפ"ז הקשה בקצווה"ח גבי עובדא דרבנן גמליאל זוקנים, נהרי דобра בערך טובת הנהה בקנין חזר אבל גוף המתנות היכי מצי זכי, כיון שאין להם לבעלים כלום בגין המתנות וליאו דעת אחרת מקנה בגין המתנות והכיצד זכו לה בקנין חזר (דבקניין חזר בכחה"ג אינו עומד בצדיו בעין דעת אחרת מקנה לדעת מקצת פוסקים וכן שבירא בקצווה"ח לעיל מיניה) ועיין שם במה שתירוץ. ונחזור לנ"ד וא"י בדברי השער משפט מא קושא והלא כיון שזכה המכבל בחלק טהה"ג והשאר ייזון כהפקר. או מיילא מתפשטה בעליתו בכל המתנות, יע"כ שמע מינה שלא כהשער משפט, ועיין עור בשווית בית שלמה י"ד ח"כ סימן קפר שהעללה לדון בשותפות הפקר לפטור מן הבכורה, ולא חשש לסברות השער משפט דברכה"ג מתפשטה בעליות השורף בכל הכהמה.
- (10) רמ"א ח"מ ס"י רלה סע' כא. מי שהוא עת שוטה עת שפוי וכרי אמרו שניים כשהוא מכיד ושנים אמרו טעם כשהוא שפוי קרע בחזקת מוכה. מטללים וככ".
- (11) ב"ק מט. ב.
- (12) דף ע. ב.
- (13) מוכן ופשט באופן שאין כלל חשש לביטול מ"ע דשכיתות שדהו, וכען נ"ד שנתרבר שלא נעבדה אותה גינה בשבעית באיסור.
- (14) רמ"א ח"מ ס"י רלה סע' כא. מי שהוא עת שוטה עת שפוי וכרי אמרו שניים כשהוא מכיד ושנים אמרו טעם כשהוא שפוי קרע בחזקת מוכה. מטללים וככ".
- (15) ב"ק מט. ב.
- (16) דף ע. ב.
- (2) שער משפט סימן ע"ה סק"ב.
- (3) עיין קצווה"ח ס"י ער"ה סק"א כד"ה אמן מתנות כהונה אליבא דמאן דאמר טובת הנהה מן, מ"מ אינו מןן — אלא בחלק מהמתנות, וכפי ערך טובת הנהה שיש לבעלים במתנות אלו, החולק הנשאר ניזון כהפקר. ולפ"ז הקשה בקצווה"ח גבי עובדא דרבנן גמליאל זוקנים, נהרי דобра בערך טובת הנהה בקנין חזר אבל גוף המתנות היכי מצי זכי, כיון שאין להם לבעלים כלום בגין המתנות וליאו דעת אחרת מקנה בגין המתנות והכיצד זכו לה בקנין חזר (דבקניין חזר בכחה"ג אינו עומד בצדיו בעין דעת אחרת מקנה לדעת מקצת פוסקים וכן שבירא בקצווה"ח לעיל מיניה) ועיין שם במה שתירוץ. ונחזור לנ"ד וא"י בדברי השער משפט מא קושא והלא כיון שזכה המכבל בחלק טהה"ג והשאר ייזון כהפקר. או מיילא מתפשטה בעליתו בכל המתנות, יע"כ שמע מינה שלא כהשער משפט, ועיין עור בשווית בית שלמה י"ד ח"כ סימן קפר שהעללה לדון בשותפות הפקר לפטור מן הבכורה, ולא חשש לסברות השער משפט דברכה"ג מתפשטה בעליות השורף בכל הכהמה.
- (4) טושו"ע ח"מ ס"י ער"ה סע' ט בשם המ"מ פ"א מהלוות זכיה ה"ז. (וע"ע במה שציין רקע"א בಗליון השוע"ש ודוח"ק).

הר"ר ישעיה יצחק בירנצזיג
קרית אונגוואר

בדין המקדש בפירות שביעית

והנה בתוס' ר"י הוקן (קידושין שם) כתוב ואע"פ שאמרו לאכלה ולא לסתורה, לא אמרין שקידושי אשה הו כסתורה, וביאור דבריו מכין שכסף הקידושין לאו מותרת דמי שווי המקח כבשאר קניינים, אלא היא עצמה כסף הקרןין ולכן אפשר לקרש ולקנות אשה בפירות שביעית אפילו בכתħallha.

וז"ע אבל מל"מ מדברי הרמב"ם בפיה"מ, (קידושין שם) זו"ל, ולמדנו מזאת המשנה שלשה עיקרים א. שמקדשין בפירות שביעית וכור. הרי כתוב בפירוש וכן הוא משמעות הלשון דמקדשין אף לכתחילה ולפי ביאור משל"מ בלשונו בהל' אישות לכאורה דבריו סותרים.

ועוד צ"ע מירושלמי מס' שביעית (פ"ח ה"ח), אין לוחין עבדים וקרוקוטי מדמי שביעית, ודיק מזה היירושלמי בפשיטות, זאת אומרת אסור ליקח אשה בדמי שביעית דמה בגין קונה אשה לקונה שפהה, הרי מפורש בירושלמי דאסרו לכתחילה לסתור בדמי שביעית, וsegם אשה נחשבת סחרה לענין זה ודלא כמו"ש בתר ר"י הוקן.

ודאייתי בשם הגרא"ב זולטי זצ"ל ליישב הסתירה, ע"פ הרמב"ם בהלכי מע"ש פ"ז ה"ד זו"ל הלוקח מים וממלח או פירות מחובריין במעטה מע"ש לא קנה המעשר והמעטה יצאו לחולין, והראב"ד השיג שם זו"ל איך אמר שגט המעשר **אָ קְנָה**, וגם **יִצְאֵו** מעתה

בגמר קידושין נ' ע"ב מתני' מעשה בחמש נשים ובhem שני אחיות וליקט אדם אחד כלכלת של תאנים, ושלhem היהת, ושל שביעית היהת, וקידש את כולם בכלכלת זו ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות, ובגמרה שם, ש"מ המקדש בפירות שביעית מקודשת, והוא דראינו שאמרו חכמים אינה מקודשת, כל הסיבה הוא מכין שאין אחיות מקודשות והחסרון תלי' במתקדשות, אבל מצד כלכלת תאנים של שביעית אפשר לקדש בו לכאהורה.

וביארו רשי' ותוס' שם. זו"ל אע"פ שאמרו לאכלה ולא לסתורה, ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד אם סחר בפירות שביעית או קידש בהן אשה המקח קיים, ומשמע לכאהורה דדין שהשמיינו דמותר לקדש בפירות שביעית אין היא היתר גםו אלא דיעבד דוקא ועי' ברמב"ם בפ"ה מהלכות אישות ה"ג זו"ל המקדש אשה בפירות שביעית מקודשת, ע"כ, ודיק מינה המשל"מ שם דמלשון הרמב"ם ממש רק דיעבד אבל לכתחילה אין לקדש בפירות שביעית, דרמי למתק ומכור ובשביעית יש דין דלאכלה ולא לסתורה.

ויש להעיר DAM כל החידוש בדין זה מוסבת על דיני שביעית וקמ"ל דלאכלה ולא לסתורה הוא דין של לכתחילה ולא דיעבד, הי"ל לשנות דין זה במקומו בהל' שביעית ומדוע נשנית הלהקה זו שלא בענינה ומוקומה בהל' אישות.

שער הלוות

והנה א"כ יתישב סתרת הרמב"ם ממש"כ ביד ובפיה"מ, דמקדרין בפיורות שביעית לכתלה וזה אינו מתחלן ואי דאין יקדש לכתלה, אפשר לומר דס"ל כשי' תוס' ר"י הוזן דלענין קידושין לא מיקרי שחורה, ואין כאן לא אישור שחורה ולא הפסד.

ויש להביא ראייה דהמשנה מירי בפיורות השביעית עצמן ולא בדמיהן, כדאי' שם מעשה בכלכלה של תאנים משמע שם היו קדושים, אבל הרמב"ם בהלי' אישות כפי שדייך המל"מ דמיירי ריעבר אפשר לומר דקיים אפרורות שנויות או דמי שביעית וא"כ זה רק כדייעבר דשפייר יש כאן לאכלה ולא להפסד דהרי דמי השביעית מתחללים עיי"ז, וכן נמי המذוכר בירושלמי הנ"ל בדמי שביעית. ולענין עדין קשה כוונת המל"מ לפshoot מלשון זה דמיירי כדייעבר דזוקא בעוד שכך היא לשון הרמב"ם בכ"מ, ועוד יפלא הרמב"ם נקט לשון פshoot המקדש בפיורות שביעית, וiperesh דקיי אפרורות המחולין או בדמי שביעית.

ובעיקר מחלוקת רשי' ותוס' עם שיטת ר"י הוזן, צ"ל שישיטם היא מכיוון שקדושי אשה היא גם כעין מקה, והתורה אסורתה כל דבר שדומה אפי' למוקח כלשון לאכלה ולא לსchorה, וזה גם בלי טעם מיוחד, ולכן כדייעבר כן מועיל, אבל ר"י הוזן סובר שהתורה אסורתה רק שחורה ממש הינו שמרוייה על ידן משחוא, אבל אשה אינה דומה בענין זה בכלל לackson, ולפיכך מותר גם לכתחילה לקדש בפיורות שביעית.

לחולין, אלא יחורו דמים למקומן, ועיקר דברי הרמב"ם הם המתני' במשמעות והטעם היא דדרשין כלל ופרט וכלל ובמשמעות המעשר יקנה רק דברים הדומים לבקר וצאן או יין וכו', ובכלל פנים תמיית הראב"ד על הרמב"ם לכוארה חזקה היה, שלא מצינו בשום מקום שיתחלל דבר ולא יכנס אחר למקוםו.

וביאור ר' חיים הלוי בפ"ח ה"ז ממע"ש, דיש דין שמקח מוציא מידיעשר, ולא נשני באיזה אופן ואי נכס תחתינו שהוא או לא, אבל שעצם החילול כשעושהו בדרך מקח נפקע ממנו מילא קדושת המשער. ורנה מבואר במשנה שביעית וכן ברמב"ם פ"ו מהלכות שמיטה ה"ז וז"ל דמי שביעית אין לוקחים מהם עבדים וקרקעות ואם לך דין ממע"ש, ולכארה הטעם מחמת ב' איסורים שבשביעית א. לאכלה ולא לשchorה, ב. לאכלה ולא להפסד, שכשavanaugh עבדים וקרקעות נפקי הדמים לחולין בצד, דעבדים וקרקעות אין נתפסן בקדושת שביעית.

אבל כ"ז ניחא רק בדמי שביעית, אבל בפיורות שביעית עצמן שהם עצם קדושה של עליהם שביעית, אין מתחלל לעולם, וכਮבוואר בפיורוש במשנה פ"ח דשביעית מ"ז וא"כ בקנה עבדים וקרקעות בפיורות שביעית אין קדושתן מתחילה, והאיסור הוא מצד ר"א ל"סchorה, ואין כאן עניין לאכלה ולא להפסד כדעליל, daher פירות ראוים הנ'.

בעניין ברכת המצאות לאחר עשייתן

הכיא מ"מ שהכיא דברי הג"א בשם או"ז דאפי' בכשרה ולא בירך אחר השחיטה, והכיא שם דעת הרמב"ם דלא בירך, ומסיק להלכה בהרמב"ם, ובש"ך שם סק"ד הסכים לפסק הרמ"א דבസפק טריפה יכול לברך אחר השחיטה כשמצאת כשרה ע"ש.

ובחידושי הרע"א שם תמה על הש"ך זכין דפסק כהורמב"ם דאפי' בדיעבד אינו מביך אחר השחיטה א"כ היאך פסק כהרמ"א בספק טריפה, ואין לדמותו לטבילה גרא, דשם מעיקרא לא חזי בכל אמרנן לא אידייחי כיוון דלא הרי זמנו כלל להתחייב, אבל בהך דבר בין דרך מלחמת ספק היא, נימא כיוון אידייחי אידייחי, ומסייעים שם רע"א דמקור דין זה מאו"ז ולשיטתו אויל דכי הג"א בשמו לכל המצאות שלא בירך עובר לעשייתן מביך א"כ אבל לheidון דקי"ל כרמב"ם י"ל דגם בהזאה אינו מביך א"כ וצ"ע לדינה עכ"ל.

מכואר דדין זה דספק טריפה קאי רק לשיטת אור זרוע דאפשר בדיעבד לביך גם אחר המצואה וכן נקט השאג"א בסוף סי' כי"ז דהקשה שם דהרמ"א סותר בדבריו דבאו"ח סי' תל"ב פסק הרמ"א סע"י א' זוז"ל ואמ התחליל לבדו שלא ברכה יברך כל זמן שלא טים בדיקתו עכ"ל ומשמע דאחר שישים בדיקתו לא יברך והיינו قضיתת הרמב"ם וע"ש בשאג"א שהניהם קוטיא זו בע"ע, וחוזנן הדשאג"א הולך בש"י רע"א בפירוש

הרמב"ם פ"י"א מהלכות ברכות ה"ה כי זיל העולה מצוה ולא בירך אם מצחה שעדיין עשייתה קיימת מביך אחר עשייה ואם דבר שעובר הוא איינו מביך וכור' ובה"ז אבל אם שחת ללא ברכה איינו חוזר אחר שחיטה ומברך אקב"ז על השחיטה וכן בכתה הדם ללא ברכה או הפריש תרו"ם וכור' איינו חוזר ומברך, ובה"ז כי אין לך מצוחה שمبرיכין אחר השחיטה אלא טבילה גרא בלבד שאיןו יכול לומר אקב"ז שעדיין לא נתقدس ולא נצווה עד שיטבול לפיכך אחר שיטבול מביך על הטבילה מפני שהיא דחויה מעיקרא ולא היה ראוי לביך עכ"ל.

ומבוואר מדברי הרמב"ם דבמצווה שאין עשייתה נמשכת איינו יכול לביך אחר העשייה אפי' דיעבד, אmons האו"ז חולק ע"ז וס"ל דיכול לביך, זיל הגהה אשרי בפ"ק דחולין בשם האו"ז והשוחט צעריך לביך קודם קודם השחיטה ברוי ולא חיישין שם את הנובל השחיטה יכול לביך אחר השחיטה ויזיא י"ח, שכל המצאות שלא בירך עובר לעשייתן מביך אחר עשייתן כדפי' בברכות עכ"ל, מבוואר מדבריו דפליג על הרמב"ם הנ"ל, והנה הרמ"א ביווה דעה סי' י"ט סעיף א' כתוב זיל שחת דבר דאיתיליד בו ריעותא וצעריך בדיקה ישחטו ללא ברכה וכשימצא כשר יברך על השחיטה וב└בד שיהא סמוך לשחיטה (באו"ז הל' כתוי הדם דלא כריש"י בתשובה) ע"כ. ובש"ך שם סק"ג

אפי' הסicha דעתו מלישן וכוי אין צורך לברך ע"כ, והיינו דיש כאן מחלוקת יסודית בין ר"י ור"ת אי תיקנו ברכה אשינה בסוכה דלדעת ר"י לא תיקנו כלל דשם לא יוכל להירדם, ולא יודע קודם לכן, אבל לר"ת מעיקר הדין הי' צrisk לברך אלא דהברכה שעל האכילה פוטרת, והטעם אדם לא הרי פוטר הרי מברך על השינה ולא היינו חוששין לברכה לבטלה, מכיוון שבdutoתו לישן א"כ בשעת הברכה לא היו לבטלה, ואע"פ שלא נרדט אח"כ כיוון שכן חשב מוקדם, וזהו כשייטת הכל בו דל"צ להניח פתיתין רבברכוו כיוון ע"ז והי' אז בדעתו לקיים מצוה דבריור אם ימצא, אבל להר"י לא ינקוט בשיטת הכל בו אלא כיוון שלא ירדט יהי' ברכה זו לבטלה, למפרע, והביא לה הגר"א ראי' מס' תלא"ה דיבדק בתוך הפסח, ויבדק היינו עם ברכה מדכתב הרמב"ם והטoor שם דלאחר פסח יבדוק שלא ברכה משמע דתוך יוז"ט יברוק עם ברכה, וע"כ מיירי בתוך הפסח ואיז אין לו פתיתץ חמץ שלא יכנס חמץ לבתו, ועוד ראי' מברכת המupil דשם לא ירדט אלא ע"כ לדעתו בשעת הברכה לישוןתו לא היו ברכה לבטלה.

ולכוארה בדברי הגר"א צריכין ביאור דהיאך תלה זב"ז דהרי בפשטות נרא לומר דאף לדעת ר"י דיש חשש ברכה לבטלה, על השינה בסוכה מ"מ אויל' עיקר המצוה בבדיקה היא החיפוש והבדיקה ולא שימצא דזק ופשוט דלא יהיה ברכה לבטלה, אבל בשינה בסוכה עיקר הברכה על השינה היא שלא קבעו חז"ל ברכה אסוכה סתם, ואיל' דעתם שהייתו בסוכה הוי מצוה. דא"כ אין זה תולה וזומה לפתיתץ חמץ, דא"כ יוצא דמחלוקת ר"י ור"ת אי עצם היהתו

פסק הרמ"א לעניין ברכה בספק, כא"ז דמותר לו לברך. וויצא דיש לנו מחלוקת בין גROLI האחرونים רהש"ץ מפרש דהروم"א פסק כהרמב"ם דא"א לברך אף' דיעבר וכשנולד ריעוטה הו"ל נגר ולא מטעמו שאין זה חזקה שהשחיטה תהיה כשרה, ואילו רע"א והשאג"א נקטו דהREM"A פוסק כהאו"ז, ולפ"ז יקשה לנו קושיות השאג"א בסתרת הREM"A.

ואשר נראה לומר בזה על פי מש"כ הרמ"א בא"ח שם ס"ב וז"ל ונוגנים להניח פתוחי חמץ במקום שימצאם הבודק שלא יהיה ברכתו ברכה לבטלה (מהר"י ברין) ומיהו אם לא נתן אין ברכתו בטלה דעתך כ"א עם הברכה לבער אם נמצא (כל בו) עכ"ל, ובכיוור הגר"א שם כתוב וז"ל עיי' ד"מ ומחלוקת תלוי בפלוגת ר"י ור"ת שכח הרא"ש פ"א דברכות בברכת הטוכה על השינה ועי' תוספות שם ובפ"ד דסוכה ורואי דא"צ מדאמרין בפ"ק דפסחים יבדוק בתוך המועדר ועיין ל�מן סי' תלא"ה דיבדק בברכה ועי' פר"ח ועוד יש ראייה דא"צ מברכת המupil עכ"ל ביאור הגר"א, ובכיוור דבריו דתולח מה' זו בין מהר"י ברין והכל בו במחלוקת המוכא ברא"ש פ"ק דברכות סי' י"ג כת' וז"ל שאל ר"י את ר"ת אם צrisk לברך על השינה בסוכה דיזומר חמירהrina שינה מאכילה דמותר לאכול אכילת עראי מחוץ לסוכה ושינה עראי אסורה והיה ר"י רוצה לומר דהא דין מברכךן על השינה דשם לא יוכל לישן וכשנודם בשינה אינו יכול לברך, אבל ר"ת השיב לו שככל מצות סוכה שחביב אדם מסעודה לסעודה כגון שינה טויל ישן בברכת לישב בסוכה שבירוק על הסעודה וпотרתו מלברך עליהן ולדבריו

שער הלוות

נא

אנפי, א' כיוון דתוקע שוחט ומוהל מי
משמעותה לכך אולין בתור חזקה שלא
יקלקל, אבל באמת אם יתקלקל יהיה
ברכה לבטלה למפרע, ב' דעתן דמברך
על המצווה ואז ברעתו לתוקע וכדומה
תו לא הרוי ברכה לבטלה, אף' אם
יתקלקל מכיוון שהשכבה לקיים המצווה,
ונראה דבזה פליגי ר'ת ור' לפ' ביאור
הגרא"א דר"ת סובר אכן לא חישין
לברכה לבטלה כיוון ברעתו בשעת
הברכה היהתה לקיים המצווה, ור' סובר
דבאמת אם לא יעשה המצווה כתיקונה
יהיה הברכה לבטלה, אבל סומכין
בשעת הברכה על החזקה שיעשה
מצווה כתיקונה, וא"כ יש לחלק בין
שנייה, ומילה ושחיטה, והיכא דבידו
לקיים קרואו או סמכין אבל בשינה
שאין בידו לישון אז חישין לרוכה
בטלה, וכן בבייעור חמץ כיוון דאיין
בידו לבער אם לא ימצא חמץ לכן
חישין לרוכה לבטלה. ולזה הביא
הגרא"א ראייה מברכת המפליל, דלר"ת כיוון
שהיה ברעתו בשעת ברכה זה מספיק,
אבל לר"י בעין שהיה בידו דזוקא.

ונראה לישב לדעת הר' קושית
הגרא"א מברכת המפליל, דשאנו התם
שתיקנו ברכבת השבח על השינה וחוזל
קבעו אותו לפניה השינה, ואין זו מברכת
המצות, וראי' לזה מר"ן בפ"ק בפסחים
דרין מברכין ברכבת נשואין אחר הכנסתה
לחופה דהוי ברכבת השבח, וכ"כ
הריטב"א, ובמהרש"א פסחים ז. בשם
הרא"ש ברכבת השבח יכול לברך אחרי
העשה עי"ש, ולפ"ז כמו דאפשר ברכבת
השבח לברך אחר העשייה כן אפשר גם
לברך המפליל אף שלא יורד דהוי שבח,
אבל הגרא"א לא ס"ל כן אלא גם ברכבת
השבח אם לא יעשה המעשה יודה
בטלה, ע"כ צrisk לטעם דהיה

ב讼כה הרוי מצוה או לא וכאן בבדיקה
רק החיפוש היא המצוה לכל הדעות,
ועוד מה הביא ראי' מהמפליל דחתם הרוי
תיקנו הברכה על השכiba ולא על
השינה, אלא דהגר"א למד בדעת הכל
בו דאן המצוה היא מיצאת החמצז, רק כיוון
רכשעת ברכה כיוון לבער אין זה כבר
ברכה לבטלה, וא"כ דומה זה להמפליל.

ועיין במורה"ם חלאוה פסחים ז.
דכתוב זוז"ל ומאי דمبرיך לשון ביעור
ולא לשון שריפה דביבור מלשון בינו
הקודש מן הבית והינו מעשה הבדיקה,
והלך יצא לו מזה למנגה הנשים
שמומינות חמץ בשעת ברכה שלא היי
ברכה לבטלה לאו למנגה היא, דהברכה
על הביעור והחיפוש, ובדיקה בתוך
המועד הוא תיבתיהם עכ"ל, וכ"כ
המאיר פסחים ז. ד"ה הבודק, מיבור
מדבריהם דעיקר המצווה היא החיפוש
והביבור ולא איכפת לי אם מצא חמץ,
ומוכחה מדברי הגרא"א שלא למד כן
בדעת הכל בו מכיוון שתלה דין
במחלוקת ר' ר'ת אלא המצוה כן
למצוא חמץ ולכברו ואם לא מצא
סובר הכל בו כמו בהמפליל שם מברך
מכיוון שבදעתו לקיים המצוהתו לא
הרוי ברכה לבטלה.

ונראה להוסיף ביאור לזה דנהנה
בגמ' פסחים ז: איתא אמר רב יהודה
אמר שמואל כל המצאות מבריך עליהן
עובד לשיתנן וכוי כי רב אמרו חזין מן
הטבילה ושופר, ופרק בשלמא טבילה
דאכתי גברא לא חזי אלא שופר מ"ט,
וכ"ת דילמא מקלקלת תקיעה א"כ אפי'
שחיטה ומילה נמי אלא אמר רב חסדא
חוין מן הטבילה. ע"כ, ולבאר למה
באמת אין חושין שיקלקל המצוה
ויהיה ברכה לבטלה אפשר לומר בתמי

הניגוב מביך אח"כ עכ"ל, ובט"ז שם תמה ע"ז דגם למי"ד מביך אח"כ הינו במצבה שג עכשו הוא באמצעות קיומה אבל שכבר גמר כל המזווה בודאי אין צורך לבוך וואי' מدلא כתוב הטור שיברך גם לאחריו עכ"ל, והנה לפי דעת השאג"א ורעד"א לא'ק כלל, הדורי הרמ"א פסק מהו"ז דיכול גם לאח"כ לבך, אבל לדעת הש"ך והגר"א דפרישו דהרמ"א פוסק כהרמ"ס קשה, וכבר ישבו קושיא זו המג"א והגר"א דנטילה היו כמו טבילה דתיקון חז"ל היהת דוקא אחרי עשיית המזווה, אלא דlatent לה פסק כתמי' א' בתוי' פסחים ז. שלא דומה לטבילה אבל לעניין דיעבד פסק כתיזוין היב' דגם הניגוב חלק מהמזווה ותיקנו חז"ל ברכתו רך אחרי עשייתן כמו בטבילה, (ועי' בהג"א פ"ב דברות שהביא בשם האו"ז דlatent לה יברך דוקא אחר הניגוב, וכן אין בכית הלוי הח'ב נת"י סימן ע"ט ועיין במאיר שיטת האו"ז).

ועדיין צריך ביאור דלפי הסברנו בדברי ר"ת והכ"ב מכין דכוונתו למזווה אין זה ברכה לנכטלה, א"כ בספק טריפה למה לא יברך מיד ונימא דוודאי כוונתו לקיים המזווה אם ימצא כשרה ואין זה ברכה לבטלה, ואפשר לחקל דבספק טריפה אם ימצא טריפה אין כאן שום רצון לשחיתה מעיקרא, אבל בבדיקה חמץ דעמו ורצונו למצא החמן ולבערו כמו בשינה דברור רצונו שרוצה לקיום המזווה או המעשה ולכך צריך לברכ.

במחשבתנו בשעת ברכה לקיים המזווה, (ונראה דכל הדעות בברכת הנהנין אינם אלא נהנה הרוי ברכה לבטלה).

ועתה נבא ליישב סתירת הרמ"א לרבר רעד"א והשאג"א, וההרמ"א הכריע כדעת הכל בו וא"כ אחרי הבדיקה ילכאylimיר שיברךadam לא מצא על מה יברך דכל הטעם היא שברעתו בשעת ברכה לקרים וכן אין "א"א לקרים, ואם נפרש כמהר"ס חלאוה והמאיר היה אפשר לפריש שכן יברך שהמזווה היא החיפוש, ולפיה האו"ז יכול לבך גם אחרי עשייתן, אבל לפי הגר"א יהיה דברנו וא"כ הרמ"א פוסק באו"ז דאפשר לבך אחר המזווה, אלא הוא הרי לא מצא חמץ וא"כ לא קיים המזווה וכן לו על מה לברכ דכל הטעם הוא שלא הוא ברכה לבטלה דכוונתו לקרים וכן נחרר שלא קרים.

וכ"ז כתבנו ליישב דעת הרמ"א לפי השאג"א ורעד"א אבל הגר"א יפרש הרמ"א יסביר כהרמ"ס דאי"א לבך אחר המזווה רק בנולד ריעותא הווי כגר כמ"ש הש"ך, ולכ"כ הגר"א בכאורי לאו"ח סי' קנ"ח ותל"ב דהרמ"א סובר שלא או"ז ולכן מובן למה במזוא חמץ ולא בירך שום לא יברך דין עובר לעשייתן.

ועי' רמ"א או"ח סי' קנ"ח סי"א והיל גם יכול לברכ ענ"י קודם הניגוב שם הניגוב מן המזווה ומיקרי עובר לעשייתן ואם שכח לברכ עד אחר

הר"ר אהרון זאב חשיין

בדין גו"ק אי מהני לפניו שיעור מאב"ד

בפרק כירה על דברי בעה"מ, אבל כשהלא הגיע לכורע' אסורה לשאות.

ואפשר לומר שלא יקשה על המחבר, דכלאורה יש סתירה על הרוי"ף שפסק כרבנן דבעינן מצטמק ורע לו דוקא וא"כ איך פסק הוא עצמו המשנה דאן צולין בשער בצל וביצה אלא בכדי שיצולו מבועו' דמשמע מינה כחנניה בפשטות דאן צrisk גروفה וקטומה, ודבר זה היה קשה להרא"ש זיל' בפרק כירה, וכותב ע"ז בשם רבנו יונה רהמשנה אתיא גם כמו רבנן וрок דיצירכו גם בזה גרו"ק ולפי חנניה גם לצלות בשער לא צrisk גרו"ק אם התחל בשיעור שיצולו מבועו', אבל הרין זיל' מתרין דמתני' דרכ' י"ט אין צולין וכור' מדורבר בצליה על האש ממש ואם כבר הגיע למאלל בן דרושאין אין לנו חשש החיטוי שאם יחתה יחתון אותו ולכן יהר לא לחותו, וא"כ אף לרובנן א"צ גרו"ק אבל בצללה ולפנינו שעוד מאלל בן דרושאין יועל גروفה וקטומה.

הווצה מדברנו לדפי שיטת הרא"ש יש לצלילה כל הדינים של השהי' וכירה, ולפי הרין יש לה יתרון על דיני כירה שאין צrisk גרו"ק אם הגיע למאלל בן דרושאין, והנה המחבר פסק כמו הרין לסתורת הרוי"ף. וכן נמי סתם להדיא המחבר בס"י רנ"ד סע"י ב' דלא חישין טמא יחתה טמאך והוא ראוי לאכילה לממה יחתה להפסידו עי"ש.

בשו"ע או"ח סי' רנ"ג סעיף א' כירה שאינה גروفה וקטומה אסור ליתן עליה חבל מבעוזי שתתבשל אלא א"כ נתבשל כל צרכו והוא מצטמק ורע לו לדילא למייחש שם יחתה, או שהוא חי שלא נתבשל כלל שהוא מסיח דעתו ממנו עד למחר וכור', ו"יא של נתבשל כמאכל בן דרושאין או שנתבשל כל צרכו וממצטמק ויפה לו מותר להשתותו על גבי כירה אף' אינה גروفה וקטומה וכו', והנה ב' הדרות האלו הם פלוגות חנניה ורובנן תחילת פרק כירה עי"ש.

והנה הגאון רעך"א בהגחות על השו"ע כתוב וז"ל משמע דבנתבשל כמאכ"ד והתבשל מצטמק ויפה לו אסור וכור' גם בעיקר הדין שכחוב השו"ע בפשיטות דבלא הגיע למאכ"ד מהני גروفה וקטומה אינו ברור דזה ממ"ש הרא"ש בשם רבינו יונה דקתני אין צולין וכמה כדי שיצילין כמאכ"ד אתיא בין לחנניה בין לרובנן ובגרוף הרי דמ"מ אף שהיא גروف וקטום בעינן שיצולו כמאכ"ד והא דקתני במתחני לא ניתן עד שיגורף לחנניה אירי רק לחורה כדאי בסוגין.

וכוונתו הוא דחנה בגם' ברכ' י"ט ע"ב אין צולין בשער בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבועוד יומם, ומפרש בgam' דאתיא בין לחנניה בין לרובנן ולפי מסקנת הגמ' משמע דכל זה רק בהגיע כבר למאלל בן דרושאין וכן משמע ברביבינו יונה שהזוכה, הביאו הרא"ש

שער הלוות

אמר שגם מתני דאין צולין אתיא כרבנן דגס או יודו דמותר בגו"ק, אבל הרא"ש יפסוק בחנינה ומירי بلا גו"ק, וא"כ שי' רוב הראשונים וביניהם הרא"ש דגס بلا נחבות כ"צ לחנינה יועל גו"ק, וגם א"ש שהרמ"א ז"ל לא הגה על דברי המחבר את שי' הרא"ש דהרא"ש בעצמו אינו סובר כן אלא לתרץ את הרוי"ף לשיטתו כתוב כן.

וגם הרא"ש ז"ל יסביר מהר"ן דעתו ובישול לפני מאכבר"ד יכול להשתהותו ע"ג קרו"ג ואח"כ גם בלי זה והיינו בחנינה.

ומה שכתב בשם רבינו יונה רבענן שי' צליי מבעו"ז והוא רק לתרץ את הרוי"ף שלא יקשה מדיידי אידידיה ולבן

זרעה חיים וקיימת זרעה די לא יפסיק ודי לא יבטול מפתחמא אוריתא,
 ע"ד המובא (יוםא ע"ב ע"ב) זכה נעשה לו תורה סט חיים לא זכה נעשה
 לו סט מות, ועי' (חגיגה י"ב) א"ר לוי כל הפסיק מוד"ת וועסוק בדברי שיחה
 מאכליין אותו גחליל רתמים שנאמר וגוי, א"כ אף' הלומד תורה ח"ו נעשה
 לו סט המות ע"י שפסיק ממשנתו, ולזה אמר זרעה חיים וקיימת, מתי יזכה
 לזה שתורתם יהיה אותם, כשיתקיים זרעה די לא יבטול ולא יפסיק מפתחמי
 אוריתא שלא תהי משנתם קרעים קרעים ח"ז.
 (כ"ק אדמו"ר שליט"א)

הרבי משה נתן הלוויין יונגריין

נכד כ"ק מון הגה"ק מאונגווואר ז"ע הי"ד

קרית אונגווואר

בסוגיא דשותפי לא קפדי אהידי

המוחזק לומר דהחפץ הוא שלו מטעם דשותפי לא קפדי אהידי וזה רק בגיןא דליך מאיגו אבל במקום דאייכא מאיגו נאמן לומר לקוח הוא ביידיש במאיגו דלהדר"מ עי"ש, וכן מבואר להדריא בשו"ע ח"מ סי' קע"ט וול' דבר הידוע שהוא משפט השותפות אין לאחד חזקה בו על חבריו ואפי' נשתחה בידו ומין רב איינו יכול לומר שלחקחו ממנו או שנתנו לו במתנה אלא בראי' וכו' והוא דלא מצי למיטען להדר"מ או החזרתו לך כגון דחזי לי' סחרדי מתחת יידיש וידיעי דהוא עיסקא זובני תרויזה עכ"ל, מבואר דהיכי דאייכא מאיגו נאמן בטענות לך, ועי' בנתיבות המשפט שם הקשה אמא נאמן במאיגו הא מכיוון ששוחטין לא קפדי אהידי והו כיomo שניהם מוחזקים בו ואמאי לא הו מאיגו להוזיא ועי'ש.

ובכיאור הדבר נראה להקרים דינה המרש"א ריש ב"ב הקשה אקו' התו' וז"ל בפשיטתו הו"מ להקשות דלא יוועל בנפל לרשותה דחד דשותfine לא קפדי אהידי כדמסיק בריש הבית והעלוי, ויל' דלא אמרין שותפי לא קפדי אהידי אלא במלתא דידיע דהו לתרויינו עכ"ל, וכונתו דהכא הוי ספק שותfine ואז לא אמרין לא קפדו אהידי ולכן הקשו התווע' רק מטעם דהו תפיסה לאחר שנולד הספק, ודברוי מהרש"א לכאר' סברות מוכרתת מכיוון דכאן הו ספק שותfine, אך במהר"ס הקשה ותמה דהא בסוף דברי התווע' ביארו וاع"ג דשותפי לא קפדי ממש דגם בספק

במשנה ריש ב"ב השותfine שרצו לעשות מחיצה בונין את הכותל באמצעות וכוי לפיך אם נפל הכותל המכוס והאבנים של שנייהם, ובתוד"ה לפיך הקשו וא"ת מאי אריא משום לבונין את הכותל בע"כ בלבד הנמי הוי של שנייהםafi נפל לרשותה דחר מייניהו וכוי והוא דאמרין בהשואל וליחסיו ברשותה דמאן קיימא ולהו אייך המוציא מהביבו עליו הראי' היינו משום דה הם מתחלה מבורר הי' הדבר וברשותה אחד מהם נולד הספק אבל הכא מעירא נולד הספק וכוי וווע' וווע' דהו יינו הך אם דפרק בגמ' פשיטה ומשני ל"צ דנפל לרשות דחר מייניהו ושחו ברשותו הרבה מהו דתימא יהא נאמן במאיגו דלקוח וاع"ג דשותפי לא קפדי אהידי ז"א שבו הרבה קמ"ל דהו מאיגו נגד אנן סהדי את"ה.

ובב"מ ריש הבית והעלוי משני הגמ' שותפי לא קפדי אהידי ופריש"י בסוף דבריו לא קפדי מלואשל"י דוכתי', דהינו מכיוון דהחפץ הוי של שנייהם מיקרי כמו שניהם מוחזקים בו מכיוון שאחד משאל מקום החפץ גם לחברי, ועי' ברמב"ן שהסביר את ההסביר של משאל דוכתי' אלא פי' דאפקורי מפרק כל חד דוכתי' לגבי חברה וצ"ב אמא לא המשיך להסביר מטעם שמשאל לו המוקם ומה הכריחו לפреш מטעם הפרק וצ"ב.

ואשר יראה בזה דיעי"ש ברמב"ן שכותב דכל הא דין דאייכא נאמן

שער הלוּכוֹת

יחולקו הוי היחולקו דין וודאי ואפי' אם כלפי שמי גליה דהכל דחד הוא, ומעתה כל אחד המחזק הוי מוחזק מודאי ולא מספק ומשו"ה לא מהני תפיסה אף בטוען ברי משא"כ מספק של המע"ה ודוק.

ומעתה אם נאמר כדבורי רנאה דארך בספק שות芬 שיק לומר האי כלל לא דשותפי לא קפדי אהדרי אאפי' בלא טעמא דהלהpicך ג"כ הוי פס"ד של יחולקו והו לכ"א פלגה וודאי והוא שות芬 ושיך לומר שות芬 לא קפדי וא"כ הדרא ק"ו המרש"א לדוכתי רתיפה"ל מדינה שלא קפדי אהדרי מכיוון רהוי וודאי שות芬 בדורא דטמונה ז"ב.

והנראה בזה לישב ק"ו המרש"א דהנה הבאנו לעיל שיטת רשי"י דעתם דשותפי לא קפדי היינו שכל אחד משאיל לחבירו המקום, ולכאורה צ"בadam כל המוחזקות של השני הוי בזה rheuni משאיל לו המקום עכשו כשבאי לדין יאמר המחזק אין ברצוני להשאיל לי המקום וממילא هو מוחזק בהכל רצ"ל דאה"נ יכול לטען לו אני רוצה אבל גם לגבי דידיה לא היה דין מוחזקות בהחפץ מכיוון שלפני שבאי לדין הוי אומדן שהשאיל לו המקום ואה"נ שעכשו אין רוצה להשאיל אבל הוי תפיסה לאחר שנולד הספק מכח האומדן ולכן לא מהני תפיסה לאחר שנולד הספק, נמצא בכלל יסוד דשותפי לא קפדי אהדרי הוא מכח הדין דתפיסה לאחר שנולד הספק לא מהני.

ולפ"ז מושב ק"ו המרש"א דכל יסוד דין דשותפי לא קפדי אהדרי הוא מכח דהוי תפיסה לאחר שנולד הספק ולכן הקשו התוס' מצד דהוי תפיסה לאחר שנולד הספק, ומעתה מושב ק"ו

שות芬 שיק האי כלל, ותי' דמתני' מייר בנפל הכותל שהיתה בידוע מוקדם שהיא של שנייהם ולכן שיק בזה שפיר דשות芬 לא קפדי עי"ש.

וזכרו המהרב"ב תכווים טובא הדא חוס' פירשו דהינו הרך דפרק בגמ' פשיטה ובלא הלפיק סגי מושום תפיסה לאחר שנולד הספק ועי' הקשו דשותפי לא קפדי ואח"כ תי' קמ"ל הלפיק וכוי' אבל כשהקשו שיחי' דין דשותפי לא קפדי היינו בכו' הגמ' ובלאו הלפיק וא"כ הדרא קושית המהרב"ב לדוכתי וצ"ב.

ואשר יראה בזה דהנה התוס' הקשו אמר צרכיס להלפיק ללא הלפיק Tip"ל דהוי תפיסה לאחר שנולד הספק ובكونטרס הספיקות כלל ב' אותן ז' מה לפि מה שהעלו חוס' בכתובות דברטען ברי מהני תפיסה אף לאחר שנולד הספק א"כ איצטריך הלפיק במקומות שטוען ברי דאו מועל תפיסה אף לאחר שנולד הספק אבל אחריו דאיقا טעם דלפיקך יחולקו אף בטוען ברי, וכי' לישב בשם אחזו הר"ר חיים דמה דהעלו חוס' דבטו"ב מהני תפיסה זהו רק מפס"ד של המוציא מחבירו עליו הראיה אבל מפס"ד של יחולקו לא מהני תפיסה אף בטו"ב, דעתינו משתפס ונעשה השני המוציא ועליו הראיה ולא נשנה עי"ז הדין אבל מפס"ד של יחולקו כשתופס נשנה עי"ז הדין ולכן לא מהני אף בטו"ב, ובשערו יושר להגר"ש ש Kapoor שער ה' פ"י כתוב לתרעין ק"ו הקונטרס הספיקות הנ"ל דיש חילוק בין מהות פסק יחולקו לבין פסק של המע"ה, דברפסק של המע"ה אין אלא מכיוון שאין ראי' ואו מספק נשאר ביד המחזק אבל בפס"ד דיחולקו מכיוון דיש דורא לממונה וב"ד יש להם ספק ופסקים

שער הלוות

נ

המע"ה אבל מפסק דிலוקו מודה הר"מ כמבואר בנמק"י ב"מ ו' ע"ב ועי"ש וא"ש.

ברם לכוא' ד"ז א"ש בדעת השו"ע אבל בדעת הרמב"ז ק"ר הניבות במקומה עומדת. הדלא ידע ש"י הרמב"ז הובא בקונטרס הספיקות שגט מפס"ד של יחלוקו מהני תפיסה וליל' לדבריו שישור דשותפי לא קפדי אהדרי הוא מתחיפה שלאחר שנולד הספק והא לדידיה מהני תפיסה אף מפס"ד של יחלוקו ואמאי כתוב הרמב"ן בסוף דבריו דמהני מינו, וצ"ל דל"ק כלל דאיו ס"ל ב"ב ל"ג ע"ב דמיגו להוציא מארין ושפיר מהני מינו.

אמנם לכוא' ק' א"כ אמאי באמת לא יוציא שיאמר שאין רוצה להשאל לו המקום וחסרונו של תפיסה לאחר שנולד הספק ליכא להרמב"ן וכמו שביארנו, ولكن פ"י ששופfine לא קפדי והוא רק מצד הלהכה שאפקורי מפרקיו ולא מצד שאלה, ומהפרק לא מהני חורה וא"ש זוזו"ק.

הנחה"מ שהקשה דיהא אינו נאמן במינו דהא הוא להוציאו, ולהנ"ל אל דנה יעי' בקゾה"ח סי' פ"ב שדן אם מינו להוציא נגד חזקת מראה קמא אמרין או לא, ובכיוון הדבר נרא דמיגו להוציא לא אמרין אלא היכא שמי מוציא לפועל אבל היכי שאין מוציא לפועל אפי' שמחמת הדיינים הם של המ"ק לא מיקרי מינו להוציאו, וראי' לוזה נרא מוטס' ריש ב"ב דפי' דקמ"ל דהוי מינו נגד אכן סחדרי ולכאו' צ"ב אמריל לא פירשו דרו מינו להוציא דהלא מעיקרא שניהם מוחזקים בו, ומוכח דמיגו להוציא לא"א אלא אי מוציא לפועל אבל היכי שאין מוציא לפועל לא הוא להוציאו.

ולפ"ז א"ש דכאן לפועל לא מיקרי מוחזק כיון דהשני טוען שאין רוצה עכשו להשאילו המוקם, וגם גבי דידיה אין מוחזקות כמובואר לעיל דהוי תפיסה לאחר שנולד הספק אבל מינו שפיר יוציא מכין דעתך שניהם אינם מוחזקים וא"ש. ויסוד זה דשותפי לא קפדי הוא מידי תפיסה לאחר שנולד הספק א"ש אף להרמב"ם דס"ל דתפיסה מהני, כי הרמב"ם ס"ל זאת ורק מפס"ד של

והכל יודעים כי תועלת גדול יצחה מזה (מהופעת ירחון תורני) להגדיל תורה ולהأدירה, לעורר חשכת ואהבת התוה"ק, ולפעמים עניין חדש נתברר ונתלבן מתח שבסדרינה וחותמה לה, וכל בן תורה יש לו חלק בתוה"ק, ולפעמים מועצת ת"ח שאינו פקיעי טמי' דבר חדש בתוה"ק אשר והוא חלקו וע"י המכ"ע (ירחון) נודע חידושו לכל העולם.
(כ"ק מラン הגה"ק מהר"א מאוננוואר זי"ע הי"ד)

הר"ר משה ניימן

קרית אונגואהר

בעניין יצירת רשות ע"י גוד אסיק

הרבמ"ס, וצריך להבין אם יש קשר בין מחלוקת זו לעניינו, ועוד צ"ע מגמרא סנהדרין דף ע"ז ע"ב זוק צריך למללה ונפל לצדרין חייב, דכח כחשו הוא, ואומר רש"י שם שקצת כחו יש כאן ולא ממש, א"כ למה לא פירש התוס' בסוגיא שלנו מצד כח כחשו, ועוד צ"ל מהו היצורוף שלמד בתוס' שצורך שיש אסיק גם כח כחו וגם מקום פטור קאתי.

ונראה לכואורה לומר שתוס' התכוון בזה דכח כחו, לכח כחשו כמו בסנהדרין, והייןינו הר', ואין זה כח כחו המובא בגמרה. ולכן כיוון שהוא כחשו וגם הפסיק של מקום פטור, וממקום פטור היא העושה את ההפסק, וכח כחשו זהה לאחרי ההפסק אין בו כבר כח לחיבתו. אבל בפשטות נראה מותוס' ומהו הרא"ש כוונו שנפסק הכל ונמשך מזה עוד כח אחר, וע"ז הכוונה שנפסק במקום פטור. וצ"ע.

(ב) הרמב"ן זיל פ"י שהחסרונו כאן מפני שהוא באoir לר' רבעמדו אין דין של הר"י עולה עד לרקייע, וכיוון שורקו ממוקם פטור ועד בם"פ אכן פטור, ואין זה דומה לנעץ קנה ובארשו טرسקל, דשם החפץ מוקפת מחיצות משא"כ בעמודר, ולכאורה מעינו כאן מחלוקת אי לרקייע עד לרקייע כזו.

והנה רש"י ד"ה המקיים פטור, דהרי הר"י עולה עד לרקייע, ויש תלתת ד"ז א"א גוד אסיק מחייבת בעמודר או לא, ורש"י לשיטתו דף ר' ד"ה קמ"ל גמורה

א) בغم' שבת צ"ט ע"בBei מיניה ר' מרדי מרבא עמוד ברה"ר גבולה " ורחב ד' זורק ונח על גביו מהו, מי אמרין הרי עקירה באיסור הרי הנחה באיסור או דילמא כיוון דמקום פטור קאתי לא, א"ל מתני' היא וכו' והסביר רש"י ששאלת הגמ' כיוון שהגביה לפניו הנחה לעלה מי' אמן נח אח"כ ברה"י אבל מקודם עבר דרך מקום פטור יפטור.

והקשה התוס' מ"ש דין זה מדין דומציא משא למללה מי' חייב אפילו עבר דרך מקום פטור, וכו' ובכדי לתרוץ את רש"י אפשר לומר מהרש"ב"א שהביבא תוס' שמוציא ומעביר הי' במשכן אבל זורק למללה מי' לא, ובכל זאת קשה קושית תוס' ממוציא מחותן לפטליא דרך סטייו שגמ' הזורק חייב. ומפרש הרוב פורת דroxka cashpok כוחו במקומות פטור מספקין כגון זורק למללה מי'כנגד אויר לר' ויורד באלאנסון ונח על העמודה, דהו כי כח כחו דירידה זו אינו מכח הראשון, וכיוון מקום פטור קאתי יש הפסיק בין עקירה ראשונה להנחה עציל התוס', וביאור דבריהם ע"פ מה Dai' בתוס' הרא"ש כיוון שמכח כחו קאתי, וגם מקום פטור היא יש הפסיק בין עקירה להנחה, ממש דבעין שני העניינים ביחיד ואנו נהשכ הפסיק.

ובעיקר דין כח כחו יש מחלוקת בראשונים, דהרא"ש בב"ק פ"ב סימן ב' מחייב אכח כחו, וכתוס' שם דף כ"ב ד"ה ר' יוחנן כתוב שפטור, וכ"ה דעת

שער הלוות

נט

רה"י והסביר בזה כמו שביארנו לכאורה בתוס' וברשי" שאמוריהם גוד אסיק, ולגבי עמוד בסוכה פ"ד הי"ד כתב הרמב"ם שאם בנה עמוד בסוכה ואין מחיצות הניכרות פסולה, אלא מא דלא מהני גוד אסיק.

ד) ומה שנראה מהרמב"ן והר"ן, שלעשות רשות נפרודת בין לגבי שבת בין לגבי סוכה ציריך שייהיו מחיצות ניכרות ובנוסף לדין זה יש דינים מיוחדים לשבת וסוכה, ולגבי שבת ציריך שלא יהיה בזקעין בו רבים, ולגבי סוכה יש דין של דפנות סמכות לסקך. והראוי להז ציוון שהרמב"ן והר"ן מצוריכין חקק שמצוחר לסתול, ועוד שמחוץ ימנע רגלי רבים, ולאורה מספיק שמנוע רגלי רבים אלא ראי שלצירת כל ענן רשות ציריך מחיצות ממש שיגדור המקום ויסמנו, וכן חזין בסוכה דין ב' דפנות וטפח ומעמיד הטפח כנגד היוצא כדאי' בגמ' סוכה דף ז' והרמב"ן שם מסביר שלא כבעה"מ ועוד ראשונים שמעמידו כנגד הדופן הארוכה בסופו ולא במסוק להה, עי"ש בארכיות, כדי שהמחיצות יהיו ממשות שיגדרו את המקום לכן מניח את הטפח מנגד, חוץ מה לגבי שבת בענן גם שיהיא מונע רגלי הרובים ולגבי סוכה שהיא דפנות סמכות לסקך.

והנה הרמב"ם שהזוכרנו והרא"ש סוברים שמחיצות המונעות רגלי רבים מספיק ולא ציריך ניכר ולפי"ז תורתן מה שהרמב"ם סובר לגבי שבת לענן עמוד זה מספיק כיון שמנוע רגלי רבים, אבל לגבי סוכה צירכים סמוך לסקך ולכך לא מועיל עוד כשרוצה לעשות סוכה ע"ג, וגם הרא"ש מובן דהקרו מונע רגלי הרובים ולכן נקרא מוגני בזה ולא ציריך מחיצה הניכרת. והרמב"ן והר"ן מוכנים, שהצרכו גם צירוף גם שיהיה

וז"ל וכן גדר אמרין גוד אסיק ונמצא ראשו מוקף מד' צדדים וחלו לו.

ג) בgem' דף ז': א"ר נידל א"ר בית שאין חוכו י' וקריו משלים לי' בתוכו אין מטלטלין אלא בד"א ועל נבו מותר בכלול, אמר אביי ואם חקק בו דעתך והשלימו לי' מותר לטלטל בכלול, והו חורי רה"י וחורי רה"י כראוי גמור מכאר כיון שנגד החוק זה רה"י גמור אין הוא פיאות תשמש רה"י. מכואר מרשי" שאמוריהם גוד אסיק מכוטל החוק, ומוחוץ לחוק זה כמו חורי רה"י כמו חור באמצע הכותל, והנה בתוס' מכיא שי' הריב"א וגם הר"ן ומחלקים מדויע לגבי סוכה ציריך שהחקק היה סמוך לכוטל ג"ט ולענין שבת לא, מכיוון דסוכה צריכה דפנות סמכות לסקך משא"כ בשבת שציריך רק שימנו רבים מהליכה ואז מצטרוף גם הגיוד והחקל, ומוסיף הר"ן דעתקין שגם מבחן יש מחיצות י' עם הקורי, ועי' בתו"י בדף ז' וברא"ש שטוביים שמחיצות מבחן שמנעת רגלי הרובים הוי מחיצה, וחקק היא כדי להשלים אויר י', וציריך להבין דברי הר"ן אם מועיל מחיצות מבחן א"כ למה ציריך צירוף החוק. ועי' במשנ"ב סי' שמ"ה ס"ק ס"ג ושער הציון ס"ג.

הרמב"ם גם הלך בשיטה זו של הר"ן ותוס' בשם ריב"א שהקרי מבחן מונעת רגלי הרובים ולכן היא מחיצה וגם הענין של צירוף, וק' על הרמב"ן מדויע ציריך שייהינה שניהם, ועי' ק' הרוי הרמב"ן לשיטתו דברענן ממש מחיצות הניכרות ולמה מועיל כאן ע"י קורי.

וע"ק שיטת הרמב"ם פי"ד משבת ה"א תל שגבוה י' ורחבה ד' דינו כראוי ולכאורה שעולה עד לרוקע כמו שאור

דרבן, והסביר הר"ן שמה שאמר בגם' כי איזרכא הילכתא לגוד ולבוד ודופן עוקמה, אם אמרין גוד לגבי סוכה דלפי הר"ף לא אמרין ולהרמב"ם אמרין.

והסביר בזה בגם' שם ד"ד ורבה אמר בדיון עמוד לגביה סוכה בעין מחיצות הניכרות ולפי הרמב"ם הפי' שדויקא לגבי עמוד לא אמרין גוד אסיק, ובשאר אופנים אמרים, בסוכה גוד (ולכואורה כמו שתוט' מחלוקת שם שניכר בית) ולפי הר"ף נctrיך ממחיצות ניכרות בעמוד וכן בשאר מקירם בסוכה דלא אמרין גוד אסיק אבל לגבי שבת כן אמרין אף' בעמוד.

לכואורה צ"ל שהרמב"ן לומד שבעין מחיצות הניכרות והחסרון היא בהעמוד שבזה לא אמרין תמיד גוד אסיק ולא מצד סוכה כהרמב"ם, ורק' לומד כהר"ף שرك לסתוכה בעין מחיצות ניכרות אבל בשבת סגי אפילו עמוד לומר גוד אסיק.

וגם הרמב"ן שלומד כהרמב"ם אין זה כמותו ממש. קרי של שבת בעמוד אלא צריכין ממחיצות ממש.

בחוץ י' למונע רgel רביים כי לעשוות המחייבת בעין כמו גדר ולן צריך צירוף שייה מחייבת ממש, ולמנוע רgel רביים מספיק הקורי, ואין זה סתירה כלל, לדין עמוד בריה שצעריך מהחייבת ממש שצריך להיות במקום מהחייבת המגדירה ומסנת, ולזה זה לא יועיל עמוד, אבל למניעת רgel גם בקורי סג'. אבל לכואורה צ"ע למה לא למד הרמב"ן כרש"י שאמורים גוד אסיק ע"ג עמוד זה מועיל המחייבת של הלכה להקיף את החפץ.

(ה) בגם' סוכה ד"ד נען ד' קונדסן וסיק' ע"ג ר"י מכשור וחכמים פוסלין א"ר הונא שהמחלקה אי אמרין גוד אסיק או לא. אבל באמצע הגג ד"ה פסולה, כי אין גוד אסיק, ורק' נחמן אמר באמצע הגג מחלוקת והגמ' מסתפק לר"ג שפת הגג אי גם אותו דין ונשאר בתיקו, ולכואורה צריך לומר לחומרה והלכה כרבנן שגם בשפת הגג לא אמרין גוד אסיק וכתחב הר"ן שלכן השmittת הר"ף דין זה, והרמב"ם פ"ד מהל' סוכה אומר שעל שפת הגג כשרה, דגירותו הייתה על שפת הגג ד"ה כשרה, וכמו שגורס ר' שרירא גאון בר"נ אליבא

בדינה דפלגין דיבורא

בעל מוחרת להנשא על פיה וכ"פ לשאר דיןאים אינה נאמנת. גם מה דס"ל לב"ש דנאמתה על כתובתה היינו לאו מכח נאמנותה שמת בעלה אלא משומ מודרש כתובה דמספר כתובתה נלמד לכשנתשאי לאחר תטלי כתובתך וחוירו גם בית הלוות כב"ש הרי דבלאו זה לא היהת נאמנת אף דנאמת גבי היתר נישואין.

וצ"ע דבמתרני יבמות (דף מ"ז) כי

דנאמן אב לומר בני זה גדול הוא ונאמן לגבי איסורין וכו' מ' אינו נאמן שיענוישו בו ב"יד ע" עדותו שהוא גדול הרוי להדריא דפלגין נאמנות²). ושמעתו שבשבועורי הגור"ש רוזובסקי ח' דחתם במותני מיריו בעד אחד ול"ר כלל להן דאלילא וטובה וטעה דהא עד אחד כشمעד עדותו נאמין על כל מה שמעיד כל'ו ואינו מופקע מהתורה עדות אלא דהתורה אמרה ע"פ שניים עדים יקום דבר וכחזי' להדריא דבאיסורין נאמין עד אחד א"כ עדות א"כ גם היכא דעתך תרי עדים עדותם עדות ולא י策רף אליו אחר יהיו נאמנים כשנים ונידון על פיהם ומשא"כ באילילא וטובה לגבי הערב לא נאמין עדותם כלל אף כשהוא דנן ביחס ללווה.

אמנם תמהני וכיפה קדוש יאמר דבר כזה ודאי דتلמיד טעה כתבו ותלה בוקי וסוקי באילנא רברבא דהא כל הנני משניות דנקטינן לעיל לא מירוי بعد אחד הנאמן וחסר רק בנסיבות דבעין ב' עדים דהא חתום מירוי באשה

מכות דף (ז' ע"א) אילילא וטובה קריביה דערבא הו סבר רב פפא למימר גבי לוה ומולה רחיקו נינהו (פי' ונאמן העד על הלוה שחיב) א"ל רב הונא בריה דרי יהושע לרוב פפא אי לית לי ללווה לאו בתר ערב איזיל מלוה עכ"ד הגמא, ופי' שם רשי' דמייריו בעידי הלוואה, וכבר עמד עליו הרמב"ן) דא"כ נימה פליגין דיבורא ונאמינו על הילזה ולא על הערב עי"ש.

גם הרא"ש שם הק' דנימה פליגין דיבורא והביא דעת הראב"ד דהכא אמר' בעדי פרעון והוא שלא אמרין הכא פליגין דיבורא היינו משומ דפלגין אמר' רק היכי דהוא בע"ד והראב"ד לשיטתו בכל מקום דבע"ד לא הוי עד פסול אלא איננו עד אמנס בקרוב שהוא עד אלא דעת לי פסילות א"כ כיוון שא"א להאמינו אמר' עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ובאמת דבכ"ם בש"ס דאיقا פלגי מיריו בע"ד וכבר הוכיח לדבר הראב"ד הרא"ש והרמב"ן והר"ן כאן בגיטין (דף ח' ע"ב) ושאר ראשונים.

וההיא דהרא"ש נמי דעת הי"מ דנקטו כרש"י דמייריו בעידי הלוואה ופי' דהכא לא פלגי כיוון דאיقا שטר ואז א"א שלא להאמינו על הכל, והיינו שלא אמר' פלגי נאמנות דנאמן בעדורן רק על מה שכחוב בשטר ביחס ללווה ולא נאמנים ביחס לערב, האומנם דלא כלאו' קשיא טובה דהא חז' משניות להדריא דאמרי' פלגי נאמנות דהא בהאה רבבה אי' האשה שאמרה מת

הך דאיילעא וטובייה ודור'ך היטב ותמצא
נכון.

והשתא אתי לברורי סוגית הגמ' דידן דהנה בגיטין דף ה' ע"ב א' איביעיא להו עבד שהביא גיטו וכתחום בו כל נכסים מהו וסלק א שמעתין דפלגין דיבורא כרכא, ועצמו קנה נכסים לא קנה, ובאיי פליגן וס"ל בהו"א מתוך שקנה נכסים קנה עצמו ובמסקנא מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו, ועיין ברש"י בד"ה עצמו דפי' דנאמן הוא לומר בפני נכתוב ובפני נחתם והינו בגונא דאומר לו הרוי שליח עד רמתית להחתם וכור' וכדנקתת הגמ' באשה בגיטין דף כ"ד ע"א.

אמנם התו' ר' י"ד שם פ"י דלא בעי' למימר הכל ומציין שפיר לאוקמיה כש מביא גיטו ואומר לנו רב' שחרונו בזה דנאמן מידי דהו באשה דנאמנת בכח' ג' וכחדתני שם בגמ' כ"ד ע"א³). והנה נח' הרשונים בכבורו סוגית הגמ' דעת הר"ן וכן לכאו' דעת הרא"ש והרמב"ן במקות דהך סוגיא בגיטין היינו סוגיא דפלגין דיבורא דבכל הש"ס אמם הרמב"ן כאן נקט דהך פלוגתא אינה כלל אי פלגי' דיבורא או לא אלא א"א לדון כלל על חצי שטר אי לאו והיינו ראית הגמ' מהא דכתב כל נכסיו לעבדו ושיר').

והשתא בגמ' דידן אי נימא דגבוי דידן הו מדין פלגי' דיבורא דבכל הש"ס לפ"י ר' ש"י דמיירי כshawmr בפ"נ ובפ"ג א"כ אינו סתם מה' דפלגי' דיבורא או טטרא אלא פלגי' נאמנות דאבי' ס"ל דא"א להאמין להך בפ"ג אלא או לגמרי או כלל לא ורבא ס"ל פלגי' נאמנות ואפי' להאמינו גם רק על עצמו ללא הנכסים. ולפ"ז צ"ע דלהראב"ד באילעא

שהיא בע"ד או באב שהוא קרוב ופסול לגמרי ואין נאמנים כלל לגבי הך דין שאין אנו דין על פיהם וע"כ דפלגי' נאמנות וא"כ הדרא קושיא לדוכתא מ"ש דגבי אילעא וטובי לא פלגי' נאמנות.

והנה הגרא"ו ב��וץ הערות למס' יבמות (סע"י ש"פ ושפ"א) כי לישב דה"ט דהא אמרנן פלגי' אינו אלא בגונא דבר דין נובעים מעדות אחת כגון שאומרת מה בעל דמציאות זאת נובעים כו"כ דין חדרה יותר נשואין ותו כתובה ונחלות וכו' דההם אפ"ל פלגי' נאמנות ונאמין להם לדין זה ולא לדין אחר וכן מתני' דאב שנאמן לומר בני זה גדול, אמן בהך דאיילעא וטובייה בהך גונא חשיב תולדה דהינו דחויב הערב נובע מכח הא דלווה הלווה ובתולדה ל"א פלגי' נאמנות כלל לדעת הי"מ ולדעת הרaab"ד בבע"ד אף בכח' ג' אמר'י פלגי' נאמנות.

ולענ"ד כי לברר בעניין אחר דעתמא הוא משום דשאני כל הר מהא דבאשה אין אני מגרע מעדותה כלום ולגבי הך דינא דהיתר הנישואין דנאמנת א"כ אני מאמין לכל פרט ופרט שספרה עדותה וא"כ לא הרוי פלגין הך דיבורא דידה ואני מקבל כל מה שאמרה אלא דלבבי שאר דין אין אני רוצה לדון מכח עדותה כוגן לגבי נחלות משום קרוב או לגבי כתובה מדין בע"ד, ומשא"כ גבי אילעא וטובייה דההם אני מאמין כל בעדותו על מה שאמר דבשאני דן על הלווה אני מאמין על הר חלק בעדותו שהי' ערב וכן איפכא ולהבי ל"פ דפלגי' נאמנות אמר'י רק היכי דאין אני מגרע מעודתו אלא מאמין לו על כל מה שאמר וזה באב ובאה ומשא"כ גבי

שער הלוות

סג

ונכסי זול ובסטר כל שזוכה לעצמו לענין מעשה ידיו משוחרר הוא למגורי עכ"ל ולכאו' דבריו אפ"ל והכא עכ"פ כל קניין הממון הו קניין בהקנאה אחת ביחס לממון שבעבד ושאר הנכסים וצ"ב⁶).

ומ"מ היא הנידון הכא בפליגין דיבורא ולא בפליגין נאמנות כהחתם בעילא וטובייה, דהנה הרץ' בסוגין כתוב וז"ל וסלקה שמעתנן דפלגי' דיבורא ואע"ג דבפ' יש נוחלין פלי' רבי מאירי ורב זעיר (ב"ב קיל"ד ע"א) התם ה"ט משום הדבר חד גופא אבל בתרי גופי וכור' עכ"ל וכ' הראמ"ן?) דמשמע הדכא אף קרוב יהא כשר בשטר גירושין שיש עלייו גם מיתה ולא אמרין עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה והק' עלי' דידיה מדברי הראב"ד דס"ל דלא אמר' פלי' אלא בע"ד וכדמוכח לי' להראב"ד מגמי' דפלוני בא על אשתי ותי' דהכא בפ"ג ובפ"ג הוא רק לחשא בעלמא עכתר"ד.

ובאמת דה"ה דברי הראמ"ן בסוגין אלא דהראמ"ן נקט דלפ"ז צ"ל דסוגיא דידין כלל ל"מ אי פלי' דיבורא או לאו אלא אם אפשר לוין בחזי שטר אי לאו, ועכ"פ הרץ' דנקט כוותרי ומ"מ נקט דרכ' קרוב יכול לומר בפ"ג הרי א"כ הך דפלגי' אזייל על השטר גופי ולא על אמרת בפ"ג ובפ"ג, אשר לרפ"ז א"ש דריש"י נמי נקט כהרץ' דתורתינו אית' להו דבגמי' דידין מירוי כמשמעות בפ"ג ובפ"ג ועכ"פ חזין בר"ן דאף קרוב יכול להעיר אף דס"ל בעלמא ל"פ דיבורא א"כ ודאי דהכא כל הנידון הוא על פלי' בגוף השטר והעדות אינה אלא לחשא בעלמא והג"נ ס"ל לרשי' בגמי' דידין, ולהכי התם באילעא וטובי

וטובי דס"ל דעתם דל"א התם פלי' נאמנות הינו משום דזה אמר' רק בע"ד ולא בקרובathi שפיר אלא לדעת הי"מ דס"ל דעתם משום דלא אמר' פלי' נאמנות א"כ צ"ע דבגמי' דידין חז'י ודאי אמר' פלי' נאמנות וא"כ הדרא קושיה לדוכתה דאמאי לא נימא גם התם דפלגי' נאמנות) וצ"ע.

והנה לדברי הגראי' הנז"ל שלא פלי' אלא בתורי דיני דעתו מחד עדות אבל לא פלי' בחולדה נקט דה"ט דשאני הכא מאילעא וטובייה דהכא בסוגיא דידין هو תולדה ובאמת אבי' ורבא בעלמא ל"פ כל וטורויהו ס"ל דבעלמא פלי' דיבורא אלא דהכא נח' אי בחולדה אמר' פלי' נקט דיבורא או לאו, וכונתו נר' כדכ' הגרא"ח בדעת הרמב"ם פ"ז מעות דהא דוכותב נסיו לשני בנ"א דנה' ר"י ור"ל בירושלמי ור"י ס"ל התם דלא בפליגין התם ה"ט משום הדבר חד הקנאה וא"כ אין אנו למייר פלי' נקט דהא פלי' נמי פלי' דל"ש מקבלים מה שהעיר דהוא העיד על קניין אחד לב' בני' ואל על ב' קניינים לב' בני' וא"כ ה"ג דהו תולדה דהכא הוי הקנאה אחת ואני ס"ל דבחולדת לא אמרין פלי' ורבא פלי' עלי' וס"ל דהכא לא מירוי בחולדה ולהכי פלי' נקט ומה שאין כן התם דודאי הוי תולדה ולהכי ס"ל דל"פ. והיינו דרש"י ס"ל לא כהראמ"ן אלא פי' שלישי בפלוגתיתיו דאבי' ורבא הכא אי הוי תולדה או לאו.

ולכאו' דבריו צ"ב דلسลง דהשחורה של הקניין איסור שבעבד יחשיב להקנאה אחת עם קניין הממון שבעבד ועם קניין שאר הנכסים וודאי דהכא לא הוי תולדה אלא כי דברים נפרדים ואולי אפ"ל כדכ' הריטב"א בסוגין גבי עצמן

על מה אזיל, וא"כ הו שפיר פלגי' דאין אלו מאמנים אלא מה שכתב ביחס לעבד ודוק.

ובאמת דלאחר העיון מצאתי דהרמ"ה בב"ב (קמ"ט ע"ב) נקט לבאר פלוגתא דר"ש ור"ם אי הוי הר שטר הקנהה אחת או תרתי הקנהות בשטר אחד, ולפ"ז איש דברי הגמ' דפלגי' דאבי' ורבא הוי אי הכא חד הקנהה היא או לא וזהו דוחוכיתה הגמ' מפלוגתיהו אי חש' קניין אחד וכדפי' פלוגתיהו לעיל באבי' ורבא וא"ש דזהו השינוי מסוגין להר דאלילא וטוביה ודוק היטב.

(1) ועי' נמי רמב"ן בהמשך דבריו הגם להר"מ הק' ותו' לכאורה כשי' ה"מ בראש' וצ"ב.
(2) ולהראב"ד לא יק' אלא מאשה שהיא בעיד אמן מאב שהוא קרוב לך לדבריו הראב"ד וכדפי' ודוק.

(3) ופלוגתיהו דרש' והתוס' ר"ד הכא תלייא בפלוגתיהו שם כ"ד ע"א ע"ש אליבא הרובי'ש דס"ל בדעת רשי' כהראב"ד פ"ח מעבדים דאיתנה נאמנת לו בעלי גרשני בוה.

(4) והיו דהتم נמי הא דל"א פלגי' לדעת ה"מ (שם כשי' רשי') משום דייכא שטר ולוש' לומר שנאמין בעדות רק על חצי השטר והכי חז' להריא דנאמן רק על חצי השטר ולפי דבריו במכות דבריו כאן הם רק בדעת הרוי'ה.

(5) ועי' שם בכור לוחב בהגחותאות ל' (6) ועי' מה שפיר רמב"ן מהרי' משמע הכו

ל"א פלגןין דיבורא משום דהتم אין העדות לחששא בעלמא אלא מדין עדות קיים כבכל שטר ממון והם וודאי אי בעין למילג פלגי' לעדות זהה א"א כאן דلس"ל פלגי' נאמנות ומsha"כ הכא דלא פלגי' בעדות אלא בעצם השטר. וודק.

והנה אמרת דמהא דמדמה היירושלמי פלוגתא דר"י ור"ל גבי שטר לגמ' דידן א"כ חז' להריא דגמ' דידן הוי נידון בפלגי' דבורה ולא בנאמנות דהتم ליכא עדיס אלא דינין בגוף השטר. והנה נקתה הגמ' דרבא דס"ל פלגי' ס"ל קר"ש בכותב כל נכסו ושיר ופירש'י (דר' ט' ע"א) בד"ה עד שיאמר זו"ל בגין שלא הזכיר שם הקרקע שיור דכתיב לה חוות מבית כור קרקע דהשתא לא קנה שום קרקע דבכל חד וחד אייכא למייר הינו ההוא דשייר אפ"ה הוא בא"ח דהוא לאו קרקע ולא שיריה אלמא פלגי' דבורה דהא כל נכסיך אמר לי' וכו' עכ"ל, ומוכרח מדברי רשי' אלו דל"מ הר' גמ' אי פלגי' נאמנות או לאו דא"כ Mai ראייתו דהא דר"ש הוי פלגי' בעצם השטר, וע"כ כדרישנו בדעת רשי' וכנרא' מדברי הר' ג'.

האמנם דברשי' עצמו צ"ב דהא בר"ש ל"ש לכוא' פלגי' דבורה ודקה קשייא לנו דהא הכא לא פלגי' צ"ל דרש' ס"ל דהוא משום שאין אנו יודעים ואין מוכח מהשטר על איזה נכסים אזיל והוא חסרון בשטר דשטר הקנהה שאינו לראי' גרידא צויך שיהא מוכח מתוכו

כיבוד שבת ועונג שבת هي מיניהם עדיף

הרי דעתם השבת היא קודם השבת ומ שא"כ עונג היא רק בשבת גופא ע"י אכילה ושתיה וכו' כדכתוב הרמב"ם, ול"ש בשום צורה שהוא להתענג מדרין עונג שבת לפני השבת, דהעונג תלוי דווקא ביום השבת, והנה ע"ז קו"ל דעתך ושאינו תודיע תדייר קודם, וככבוד שבת החسب תודיע לגבי עונג, שהה נהג בע"ש ובכל ימי השבוע כדרקיע"ל בגמ' ביצה ט"ז מצא בהמה הנה אומר זו לכבוד שבת מצא הנה הימנה ואכל ראשונה ולוקח השניה, וגם במוציא"ק אכן לכבוד שבת דרכ' הרמב"ם שם בה"ה וכן במוציא"ש מסדר שלחנו כדי לכבדו בכניותתו וביציאתו, משא"כ עונג שבת הדנאי רק בשבת גופא, ריש להעדיף את הבבב"ד שבת, וגם מכללא אין מעבירין על המצוות יש לדון, דכבוד שבת רמייא לעיליו מערקרא. ואל לו לעזוב את הכבוד ולעשות את העונג.

ואלא דיש כאן מקום עיון אי שיין הנى כלל לא לבן, ואפשר לכבוד שבת היא חיזoba דכל שעתה זזימנא, ואני חיזוב כללי כי אם בכל רגע רמייא עליהו לכבד השבת בכל יכולתו ונאמר זכור את يوم השבת לקדשו וממילא פשטוט דלא טיריך לדון הכא מדינה דתדייר קודם כיוון דבאותו שעה חלים עליה הנ תורי חיובי בב"א. ומה לי בזה אי אחד פינייהו גם קודם לבן כיוון דכעת הוא חיזוב אחר וצ"ע עצת בהה).

חינה נצاري ספק זה בספר שובה ישראלי במנויים בין המתבר להגאון בעל

הילכתא רבתה לשבת — וקראת לשבת עונג לקרווש ד' מכובד, תרי דיניטם הם, כבוד שבת. ועונג שבת. ופירשה הרמב"ם בפ"ל מהל' שבת ה"ב איזהו כיבוד זה שאמרו חכמים שמצוה על האדם לרווח פניו ידיו ורגליו בעבר שבת מפני כבוד השבת וכו', ומכבוד השבת שילבש כסות נקייה, ולא יהיה מלבוש החול כשל שבת וכו', ובה"ה כתוב איזהו עונג זה שאמרו חכמים שצורך לתקן תבשיל שמן בזיתור ומשקה מבושם לשבת וכו' עכ"ל.

יש להסתפק טובא בגונא הרכיבוד סותר לעונג מה עדיף. וכגון הא דק"ל דmedian כבוד שבת צריך להחלף בגדים. וכלישון הרמב"ם — ולא יהיה מלבוש החול מלבוש השבת, וצ"ע בכח"א הדבג של חול נוח לו מהבגד של שבת וזהו גודם לו עונג יותר מלבוש השבת איך יעשה, והיינו כבוד שבת ועונג שבת הי מיניהם עדיף.

והנה לפום ריהטה יש לדון בה מצד דני דחיה וקדימה וכל המצוות והנה ידוע החילוק בין כבוד שבת לעונג שבת דכבוד שבת שייך קודם שבת ולא עוד אלא שעיקרה הוא בערב השבת. ממש"כ הרמב"ם הנו' שמכובד שבת לרוחין קודם שבת וללבוש סעודה וכן שם בה"ד כתוב אסור לקבוע סעודה בע"ש מפני כבוד השבת וכו' וציריך לתיקון בינו נבעו מפני כבוד השבת. וכהרי' בגין ריש פ"ב דקוזטשין ר' כ מהריך רישא ר' בא מלך שבוטא, ועוד

עליהו, וגם מה נפשט לו יותר מהא דרב"ל שאמր לעולם ירוץ אדם לדבר הלווה, אלא יתכן לפרש בזה דייסוד ההיתר דבchorוים המתעננים בקיוצתם מותר לאו מדין עונגן הוא והעונג עדיפה, אלא היתרنا אית בהו, דהנה הטור כתוב זויל כתיב אם תשיב וגוי' ודרשו חז"ל שלא יהא הילוק בשבת כהילוק בחול, ע"כ אין לו אדם לירוץ בשבת כדרך שעושה בחול אבל אם רץ לדבר מצוה וכו', ז"ע הלשון כדין שעושה בחול, ונראה בזה דמקור דין זה היא מדברי הסמ"ק סוף סי' רפ"א זויל וכן אל יdlg ואל ירוץ בשליל הפציז להרויה, אבל לדבר מצוה מותר וניל כי בחורוים המתעננים בריצתם מותר שאינם רצים להרויה, עכ"ל, ואפשר לומר בזה דהיסודות איסור ריצה בשבת הוא למחר ולהיפכו אחריו עסוקו, אבל אין מעשה הריצה כשלעצמה איסור אלא החפותות והריצה אחר עניין עסק מסוים והוא האיסור, כי זהו דרך הילוק בחול, וכמו שהטיעים המשנה ברורה ריש סי' ש"א שדרך האדם לירוץ ולמהר אחרי עסוקו, וזה גדר האיסור.

וממילא יש להבין טובא דבchorוים המתעננים בקיוצתם מותר להם לירוץ דין זה התירא בעלמא כי אם בכח"ג לא גזרו איסור כלל, משום דהתכלית הוא עצם הריצה והקיוצה וזה תעונגו, ולא כדי להציג ולהרויח דבר מסוים, ובכח"ג ליכא כלל איסורא, וכמ"ש שדייק הסמ"ק הנז', וזה כוונת לשון הטור כדרך שהוא עושה בחול הינו כדי להרויח, ולפי"ז מתישב שפיר הר' דברות תמיית ר'ז ארכנן שהיו רצים לדבר הלווה בשבת, כי כל שכונתו אינה תכילת מסוימת הרי זה דומה קרן לעסוקו, וזה איסור מטעם שלא יהא וכו'.

התפארת ישראל, והביא לזה ראי' אלימתא ממש"כ בשו"ע סי' ש"א בחורוים המתעננים ממוציאתם ובקיוצתם מותר להם לעשות כן בשבת, אף דקי"ל אסור שבת כדוריין מקרה וככדתו מעשות דרכיך, שלא יהא הילוק בשבת כחול ואעפ"כ איספקה הלכתא דבchorוים המתעננים מותר, הרי איפשטא ספיקן עונגן טפי עדיף מכיבור.

איברא דיש לעיין בזה, והיא בהקדם מה שיש לבאר בהאי התיירא דריצה בשבת להחטנג שרי דהנה אם היה העטם דאיסור ריצה בשבת דין זה, וזה עונגן, שפיר מסתברא להתריר להני, דהרי ריצה מעוגנת אותם, כמו דשרניין ליטום ולא לאכול בשבת למי שהאכילה מצערת אותו, משום דין האכילה אינה כי אם לשם עונגןומי שהעונג שלו הוא באופן שלא יכול לעשות כן אבל בעניין לירוץ בשבת איינו כלל מדין עונגן כי אם הילכתא מוחדת מקרה וככדתו מעשות דרכיך שצורך לשנות הילוך דשבת מההילוק בחול, ומאי מהני בזה והריצה היא להם לעונגן כין דין דין רין לשנות מההילוק בחול, כן לכוארה צ"ע.

ועוד צ"ע דבגמ' ברוכות דף ז' ע"ב גרשין אמר ר' זира מריש כי הוי חזינה לרבען דקא רהטי לפירקא בשבתא אמיןנא קא מחייבין רבנן שבתא כינוי דשמענו להא דר' תנחים אמר ריב"ל לעולם ירוץ אדם לדבר הלווה ואפי' בשבת שנאמר אחרי ה' ילכו כאריה ישאג, أنا נמי רהיטנא, ז"כ תמיית ר'ז ארכנן שהיו רצים בשבת לביהכנ"ס, דעתו גרע ואות מבchorוים המתעננים מקיוצתם, דהא ידע שהם רצים לדבר מצוה וא"כ מה קמתמה

שער ההלכות

סז

בוק"ר על רשב"י שאמר לאמו שבת היום כסדרה בשבת דבריהם בעלמא, וכן מש"כ בירושלמי בטורה התירו שאלת שלום בשבת עי"ש, ולפ"ז קצת צ"ע בזה.

ווי"ש בתשובה הגאון בעל תפארת ישראל שהכريع מכמה ראיות דעתוג שבת עדיפה McCabe שבת, ונראה עוד טעם, דכל עיקר עונג שבת היא ג"כ הכבוד, כי כאשר מקיים עונג ממילא נתקיים גם כבוד, משא"כ McCabe שבת אינו כולל את העונג, ולכך עדיפה עונג, ודברים אלו מוכחים מתרי מקומות ברומב"ם, הדנה בפרק ל' הל' ה' כתוב ויהיה נר דלק ושולחן ערוך ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הון, עכ"ל, הרי אכילה נכללה גם בכבוד, אף שענינה רק עונג, אך ביותר מפורשים הדברים בה"ז זו"ל ואם אין ידו משגת אפי' לא עשה אלא סלק וכירוב' משום McCabe שבת הר"ז עונג שבת, עכ"ל, McCabe מדברי הרומב"ם ברור שעונג דשבת גם הוא חלק McCabe שבת שמתענג McCabe השבת, והם מדברי הגמ' שבת קי"ח ר"ח ברashi אמר א"ר אפי' דבר מעט ולכבוד שבת עשו הרי זה עונג, וג"ז McCabe לעיל דעתוג וכבוד חדר הם, וא"כ כשמתענג הרי בידו שתים, הון וקראת לשבת עונג והן לקודש ד' McCabe, א"כ מסתברא עדיף McCabe גרידא שאינו מתענג ודוח'ק.

וע"ז השיב דרבנן ר' תנחים א"ר יב"ל משמע שכדרכו הילוק לביהם"ד וכן היא צורת ומשמעות הדין בעצם ההלכה, ולא רק מפני ספר פסיעות אלא הילכתא היא בגוף ההלכה, ואז דומה דין זה להבhorim המתענגים מריצה שבת.

ואשר לפ"ז נשמטה מידנו הראיה שהבאנו דעתוג עדיף McCabe שבת, דהרי שם לא אסור כלל בכח"ג, איכרא דיש להביא ראי' מדרין אחר דק"יל שלא יהא דברך של שבת כשל חול, ואעפ"כ כתוב הרמ"א בס"י ש"ז סע"י א' ובני אדם שישFOR שמועות ודרכי חידושים עונג להם מותר לספרם בשבת, ומ庫ר הדבר היא מתשוי תה"ד סי' ס"א שסמן על דבריו הסמ"ק הנ"ל לענין בחורות וכו', ולכוארה מוכחה מזה דעתג' McCabe שבת הוא שלא לדבר, מ"מ כיוון דמתענגים בזה מותר, הרי דעתוג עדיף McCabe.

אכן קצת יש לפפק אי שיין למיסמן אהיתר זה בכ"מ כיוון דכל האיסור לדבר סתם סיפוריים אינו פשות כ"כ דהא לדעת רשי' אין אסור אלא במקח וממכה, כאמור ברש"י ב' פ' אלו קשיים על הלימוד ודבר דבר שלא יהא דיבורך וכו' כגון מקח וממכה וחוובנות עכ"ל ובתווסף פליג דהרי ד"ז מצוא חפץ למדין, אלא כתבו גם דברים בטלים אסור ותלו יסודותיהם ממש"כ

בדברי התינו"ט אי ניתן שבת לדחות אצל מצוות צדקה

ביום אפי' בשבת, אבל מצוות צדקה דלית לנו דרש ולימוד שירחי מהיכא תיתי דידי, ודין זה יהיה כמו כל המצוות דבמקום שאין קרא אמרין דאיינו דוחה שבת.

ועוד מצוות צדקה אפשר לקיים גם בלי' דרורא דחילול שבת שיכול להחנינו בביתו לאיכילו ולהש��תו, ולא יצטרך טלטל ברה"ר כדי שבת יהיה נדחה מפניו, ואפי' אם נימא שכן נדחה השבת לענן צדקה היינו דוקא בדריליכא דרך אחרת כמו בכל עשה הדוחה ל"ת כנבוואר בסוגיא דיבמות.

ואפשר לומר דלרבותה דיסיפה נקט לה, דתני עביד בעה"ב עיקירה ועני הנחה. שנייהם פטורין, ואמרין בגמרה וכן הביא רשי' דפטור אבל אסור, והייתי אומר כוון דהו רק אישור דרבנן הו ס"ד דבמקום מצוה לא גורו כדאשכחן הכי בסוף מיכילתין (דף קנ"ז ע"ב) אכן מדרידה בשבת אסור והיינו מדרנן מ"מ במקומות מצוה מותר, לכן בא המשנה להשミニינו גם מצוות צדקה לא תדוע שמותר בשבת באישור דרבנן ורק"ל דהו שבת לא ניתן להידוחה אצל מצוה צדקה אפי' בדרובן, והא רבאמת לא שרין במקומות מצוה עני ובעה"ב מכיוון דחוינן שח"ל היהתו במקומות מצוה כמו"כ היה מצוות צדקה רק"מ דוקא במדידה שלא אסור רק משם עבורין דחול ואו אמרין לא העמרו קרא יבום השמיini ודרשין ביבם בשאר אישורי דרבנן אינו כן, דבכ"מ

במחנני שבת ב' ע"א יציאות השבת וכו' כיצד עני עומדת בחוץ, מפרש הרע"ב ז"ל דלהכי נקט התנא הוצאה בלשון עני ועשיר, דאגב אורחיה קמ"ל דמצוד הכא בא בעבירה אסורה וחביבן עליה, היינו אף שמקיים ע"י הוצאה והפנאה זו מצוות צדקה אבל כוון שבת היא ומלאכה זו אסורה הרי זה מצווה הכא עבירה, וכותב ע"ז התוס' יו"ט שם מצואה הכא בא בעבירה חביבן עליה, ואפילו לר' יהושע דפטור (במכילתיין פרק י"ט דף קל"ז) למי שהיה לו שני תינוקות, אחד למול שבת ואחד למול עבר שבת ושכח ומיל של ערב שבת בשבת, ור' יוסי דפטור (בפ"ג דסוכה מ"ד) אם שכח והוציאו לולבו לרשות הרבים (לפני שיצא ידי חובת נתילה) בי"ט ראשון שחל להיות שבת דהילכתא כוותייהו, שאני הכא דשבת דהילכתא כוותייהו, לא נתנה לדחות אצל מצוות צדקה כלל משא"כ בmäßig וlolב שניתן לדחות, וה"ג מסקין בגמרה דLAGBI תינוקת דעלמא אתיחב לדחות, והרי זה טעה בדבר מצוה ועשה מצוה, שמלאת של ערב שבת בשבת פטור, וכוון דאייחי אייחי להתווא בכוולא, והעד ע"ז כי' אדרמור' גאב"ד שליט"א שמקור דברי הרע"ב ככר מבואר במאררי ריש שבת ועי' ח"ס.

וכאוד תמורה דמהיכא תיסק אדענן למינמר דמתני' צריך להשミニינו דאיין שבת נדחתת אצל צדקה. ההא גבי מילה אמר קרא יבום השמיini ודרשין ביבם אפילו בשבת וכן גבי לולב יש לימוד

יש מקום לומר דכשיש צורך מצוה או לא חשו חז"ל ולא גורו אטו קשירה נcona קש"ק, אבל הוצאה הינו עקירה שיש לחוש אם יעשה חצי מלאכה יבא על ידי זה לאיסור תורה ממש מסתבר שיש לגוזר ולא לומר יותר אף כי יש דבר מצוה.

אבל באמת קשה למה לא גורו חכמים בקשרית קשר שאינו של קיימת במעשה אומן הא בקהל יוכל לבא לידי איסור תורה דהרי מחשבתו משוויה קשר של קיימת ואם יחשוב להשאיו כן לתמיד היה זה קש"ק וא"כ הרי זה דומה לגזירות הוצאה.

ויש לחלק דמלאת קשירה היא רק אם דעתו שיאר כן לעולם ולכך אם כונתו בעת הקשירה הוא שיאר רק לאיזה זמן אין קשר כזה קשר, והווי כמו נגיעה שני חוטן בלבד, שאין זה מלאכה כלל, ולכן כאשר יחשוב בעת קשירה כזו שרצינו שיאר כך לתמיד כדי נקרא מלאכה דמחשבתו ורצונו עושה המלאכה, ופעילתו אף שזה רק קשר שאינו ש"ק יש לו דין של קשירה טוביה, ואם אין כאן דעתו בשעת הקשירה אין זה מן המלאכה כלל, רק דומה למלאכה ולכן גורו, ובאשר מצות אינו כן.

מצינו (פסחים צ"ב ועוד) דהעמידו חכמים דבריהם אפילו במקום כרת.

והנה בקשריה מפורש נמי בש"ע או"ח (ס"י ש"ז ס"א) דלצורך מצוה כגון קשור למדור אחד משיעורי תורה מותר לקשור קשר שאינו של קיימת. ובמג"א שם אפילו שהקשר היא מעשה אומן, דאל"כ אפילו בלי מצוה שרי, ולכורה קשה מאין טנה מלאכת קשירה שהתירוה לצורך משאר מצות דרבנן. שלא התירו ואפשר לחלק בין דין קשירה לדין דהוצאה והנכחה בשבת דענין ועשרה, אך שנייהם אסורין מד"ס אין טעם האיסור שווה, דעתם איסור חצי מלאכת הוצאה הינו עקירה או הנחה בלבד, גורה הוא טנה יבא כל אחד (הענין או בעה"ב) לעשות מלאכה שלימה בשבת, משא"כ טעם איסור קשירת קשר שאינו בר קיימת הויאל ודומה לקשירה גמורה מכיוון שהוא מודול להתקיים איזה זמן, וא"כ איסור הקשירה גם בכר קיימת וגם בקשר שאינו של קיימת איסורה חראה, וא"כ אין הטעם דילמא יבא עי"ז למזור קשר שאסורה מדאורייתא אלא קשר שאינו קיימת היא עצמה איסור, לאחר והוא מעשה אומן, ודומה לקשירה גמורה, ומכיון שבכל אופן כל האיסור היא רק גמורה, לאחר שהיא רק דומה לדאורייתא

הר"ר שמשון קלפּהוֹלִזּ

בעניין צירוף וחילוק מלאכות בשבת

הא דר"א מחייב אתולדה במקום אב אמא קרי לוי תולדה ואב, והק' בשם הר' ייחיאל ולימא דנפ"מ אם הוועיז חצי גורגרת והכenis חצי גורגרת מצטראפי ושני אבות לא יצטרפו לשיעור שלם, ותי' דהויל וליכא נפקותה בשאר מלאכות לא קאמר עכ"ד, ומוקור הדברים הוא היירושלמי הניל', חז"נ דעת השם"ק דרך הכנסת והוועיזה מצטראף שני ח"ש אבל לא בשאר מלאכות,etz"ע החילוק בזה, בעיקר שסובר שם הדכנסה הוועיז תולדה دائ' לא Mai ס"ד להביא ראי' מזה.

ועי' עוד בתוס' ריש שבת ב: ותי' ריב"א דבכל שאר תולדות אם היה הוועיז לשנותם היה צריך להאריך בלשונו אבל הכנסת דקרויה הוועיזה כוללת עמו בוקוצר עכ"ל התוס', מזה חז"נ דף' הדכנסה הוועיז תולדה מיקרי הוועיזה, עכ"פ' היא חילוקה משאר תולדות דחדרה שמא היא הוועיזה והכנסה, ולההש"ק דתוי' דין נפקותה בשאר מלאכות הנ"מ שהביא בס"ד דק' משמע דבשאר מלאכות לא אמרין דמצטראפי שני ח"ש באב ותולדה. כמו בשני אבות דלא מצורף לשיעור שלם,etz"ע במה תלא הצירוף.

ועתה נבא לעניין דין חילוק מלאכות בשבת לחיזוב חטא, ומזה ייווח לנו שמשמעותה הכא, לכוארה צ"ע מכמה וכמה תמיות, דשיעור שבת הוועיז גורגרת ופחות מזה אין לה חשיבות מלאכה. וא"כ מה שייך בזה צירוף הא ח"ש להועיז או להכנסה אין לה חשיבות, ועוד תמי' שאלת הגמ' בחזר

הנה בירושלמי מס' שבת פ"א ה"א אי' א"ר יוסי עני ועשיר אחד הם ומנו חכמים אותו שנים הכנסת והוועיזה אחד ומנו אותו חכמים שנים ותמה יציאות השבת אין הכנסת בכלל המוציא מרשות לרשות אין המכניות בכלל, נשמעינה מן הדא דאמר ר' ישא בשם ר' יוחנן הטעינה חצי גורגרת והוא זיהיר חביב ע"כ, מדין זה דהוועיזה והכenis חצי גורגרת פשט היירושלמי הדכנסה בכלל הוועיזה,etz"ע מי שייאתיה להאי דינא הדכנסה והוועיזה מצטראפין צ"ל לכאי ראי' לפוגוי על מה דסבירא בש"ס דידן לך מין דף צ"ו ע"ב,oso"ל כשםעתין ההכא הדכנסה הוועיז אמר מלאכה ובחדא מחתה בשם הוועיזה כדאי' במשמעותן דף' ב' ע"ב דלאokinמתא דר"א הכנסת נמי הוועיזה קרי לוי לכל עקיירת חפץ ממקומו הוועיזה קרי לוי ודאי הוועיז בכל מושcia מרשות לרשות,oSוגיות חילוקות הטעם והכא,oso"ל ליירושלמי כסוגיא דהכא קר"א.

ש"מ מזה דס"ל ליירושלמי דאב ותולדה אין מצטראפין מדרוזין דודוקא להך שיטה ההכא הדכנסה הוועיז אמר מצטראף הכנסת והוועיזהetz"כ, ויש לדידן אם דין זה ומctrappin ח"ש דאב וח"ש תולדה אם הוועיז בכל המלאכות, ונפ"מ לעניין קרבן, לכוארה מפשטות הירושלמי דאם הכנסת תולדה גם מצטרפת עם האב דהוועיזה, משא"כ כח"ש דשר אבות דאם הוועיז חצי גורגרת וחזר וטהנה פטור דח"ש אב זה וח"ש אב אחר אינם מצטראפין לשיעור שלם של אב. וההש"ק בריש ב"ק על

שער הלוּכוֹת

עו

והשתא דנפסק כר' נתן כל הלימוד הוא רק לגבי אבות מלאכות אבל שעשה כי תולדות אין חילוק מלאכות, לפ"ז ברור כמו שקיי"ל בכל האיסורים שני הצאי איסור ממש א' מצורפים אבל מב' שמות אין מטרף, א"כ ה"ג עשה שני סוגים הצאי מלאכות דלא מצטרף לשיעור באלו המלאכות שביעי שיעור שלם כמו בשני אבות קצירה וטחינה כיוון דדרין כשתי שמות של איסור כה"ג דחלב ודם לחיבך אכל אחד מהם בשיעורים שלמים, וממליא לא מצטרפים, ה"ג באבDKצירהחציגורגורת וטחינה חציגורגורת הסברא פשוטה דל"ש כלל צירוף בשני הצאי מלאכות, כגון ח"ג מקצירה וח"ג מטחינה דאיזה שם ניתן להם דלא קצירה יש פה ולא טחינה יש פה והו רק שני הצאי מלאכות.

(ההמשך יבא בעוז"ה בחוברת הבא).

וחנה וכי איזה חשיבות יש לזה, ועוד מהמיה תירוצו הוואיל וליכא נפקותא לשאר מלאכות לא קאמר, מה שיין לפלוגי בין הכנסה לשאר מלאכות ולפלפל דחדא שם הווא.

והנה בעיקר דין חילוק מלאכות איתא במס' שבת ע'. דיליף מקרא מהלילה מות יומת רבתה התורה מיתנות הרבה על חילול אחד ופריך ותיפ"ל מהיכא דນפקא לה ר' נתן מקרא דלא תעבורו אש בכל מושבותכם הבURA בכל היהת ויצאה ללמד מה הבURA לאלו יצאת אף כולן, והנה להלכה אנו פוסקים כר' נתן מלימוד שלו, שהחיב קרבענות לפי המלאכות, ומוכא במנ"ח סי' ל"ב דאבות בשבת ההו כשות מחולקים כמו אוכל דם וחלב, ויחיב כי קבענות אבל כשהיה העלם ושגנת שבת עם זדון מלאכה או הו שם אחד ומתחייב א'.

הר"ר אברהם ישעיה ריבלין

עורך

בסוגיא דבר מצרא בירושה

בחו"מ סי' קע"ד שדעת הרמב"ם מכיוון
שבשדות שוות לא צריך לקרוא דיש לנו
סבירא של כופין על מدت סודום لكن בא
הקרה ללמד כשאין שות דוקא שגם
או מקבל אחד מצרא.

הנה יש חקירה באחוריים בדין
רבכור נוטל פי שנים, לפי מה שכתב
תוס' דמתנה קרייה ורחמנא, מי נקרא
נותן המתנה אם נתן המתנה הוא האב
המוריש. או שאחין הירושים הם
הנותרים המתנה שהתוורת חיבתם ליתנם
לע' ובנחתה"מ סי' רע"ח סק"ט כתוב
שהאחיהם הם הנותרים והקאה"ח (שם)
סביר דaab הוא הנותן המתנה, והאריכו
שם בסכורת המחלוקת והരאות ע"ז.

ולפי"ז אפשר להבין מחלוקת Tos' ורמב"ם.
תוס' סובר שהאחין הם
הנותרים וא"כ א"א לכוף את הנוטן
ול%;">א אין סברא לומר כופין אותו על
מדת סודום אפי' כשהשדרות שוות ולען
ציריך את הקרא ללמידה שנותני לו אחד
מצרא והכל מירוי בשדרות שוות, אבל
הרמב"ם יסביר דaab נתן מתנה ולען
יש על האחין דין דין דוכופין על מدت סודום
בשדרות שוות ולען ציריכין את הקרא
בשאיין השדרות שוות. הגם כשאין שות
נותניין אחד מצרא.

והנה בנחתה"מ הנ"ל הביא ראי'
דה אחין הם הנותניין, מדין דרי' ינא (ב"ב
דף קכ"ז) הוכיחו ולבסוף נחרכו כתביין
ספק בכורה אחד נוטל רשות מהשני
ולוקח בכורה כמו בכורה ממש, ומכאן

מס' ב"ב דף י"ב ע"ב ב ז"ל הגם/
א"ר הונא בר"י דר"י פשיטא חלק בכור
וחלק פשוט יהבין לי אחד מצרא
(פירש"י), שני החלקים מה שבכור נוטל
פי' שנימ' יהבין לה, אחד מצרא זו אצל
וז, שהרי שנייהם חילקו הם והרי זה
חלקל אחד) יבם מא' (פירש"י), יבם
היווש את אחיו דקם תחתיו לנחלת
נמצא נוטל ב' חלקים. חילקו וחילק אחיו
אמר אבי היא היא. (הינו שיש לו
динים של בכור לעניין מצרא, עירש"י)
מ"ט בכור קרייה ורחמנא, רבא אמר
והיה הבכור, הויתו בכור ואין חילוקתו
כבכור, ושואל הגם' ההיא דזבון ארעה
אמצא דבי נשיה כי קא פלגו, (קנה
שדה ליד שדה אביו אי מקבל חילוקה
לייד קרקעו מדין מצרא) וכור, אמר רבה
כגון זה כופין (את האחין) על מדת
סודום, עכ"ל הגם'. והקשה התוס' (בד"ה
כגון) לדברי רבה למה צריך קרא לגביה
מכור שלוקח אמצרא, נגיד שהטהעם היא
שכופין אותו עמ"ס ולא צריך קרא.
ומתרין Tos' שבכור מתנה קרייה
רחמנא כדאמר בפרק י"ג ואין לכוף את
הנותן, ולען לא אומרים הטעם דוכופין.

ומשמע מחותס' שמדובר כאן
בשידות שיות, אדם אין שות מה
מקשה שכופין, הרי יש בזה גם צד
היזק, ועי' ברמב"ם פ"יב מהל' שכנים
הלו' ב', בכור נוטל אחד מצרא אפי'
בשדרות שאין שות, עי"ש. ולכאורה
צ"ע כנ"ל דאין זה מدت סודום כל شيء
עד חילוק בין שדה לשדה, ועוד מגילן
הא מה שכתב הרמב"ם, והסביר היב'

מידו, משא"כ בטלית בחצי השני אין לו שום וודאות שהוא הבעלים ולא ייעיל לו מה שהוא וודאי בחצי הראשון. והקשו האחرونנים דמ"ש זה מבם וספק גם שם אין לו ליבם וודאות ירושה אלא על החצי, דספק מטיל ספק חלק שני וא"כ חלק השני הוי ספק כמו בטלית.

ותי' בח"י ר"ח הלוי הידועים דבריושה נקרא יודאי על כל היירושה כיוון דעתם יורש יש לו, הרי הוא יורש וודאי בכל היירושה ומה יורשים כל אחד הוה מוחזק בכל היירושה עד החלוקה, נמצא שהוא הספק אין לו בכלל תביעה על כל היירושה אלא מכח ספק, וספקו זה הוי על כל הדין של יירושה שיש כאן, וא"כ אמרין אין ספק מוציא מידיו וודאי, וא"כ אפשר להבן את הרמב"ם, והיסוד שכתבנו שהרמב"ם סובר דהא בקיי נוטן המתנה בירושה לבכור, וא"כ תיקשי על זה כי ניל מדין דר' ינא שאה친 הים הנוטני ולא האב, אינו כן אלא הסברא היא דכיוון שכל האחין מוחזקין הים בכל היירושה ולכך צריך הרשאה הינו רשותם שיורידו החזקה שהחזיקו בה, ואין זה מ דין נתינה מתנה שלהם, וא"כ מושב למה הרמב"ם סובר דהקרה מיורי בשדות שאין שוות.

יש ראייה דאין האב הנוטן דא"כ למה צריך רשות מהחכים, הרי אין הספק בהם כלל, אלא דין ודברים יש לו עם ירושה זו וא"כ יהיה בה כמו כל ממון המוטל בספק, והמושיע מחייב עליו הראייה, והנה הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' נחלות פוסק הדין דר' ינא דאחים שמסתפקין ברכורה כותבין הרשאה, ולפי מה שכחכנו אייכא סתרה, דכאן במצרא לפি הניל סבר דאב הוא הנוטן וא"כ מושב דעתו לגביו שדות שאין שוות, וכן פוסק אהין הם הנוטנים דין ממש מע מדין זה לפי הנטה"מ.

ואפשר לתירוץ דבב"מ דף ב' בהמשנה שנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלו וזה אומר ח齊ה שלו. זה נוטל ג' חלקים וזה נוטל רביעי, והטעם כי הרי בחצי אחד הודה לחבירו, ודין רק אחץ השני או ייחלוקו רק אחץ, והקשה התוס' שם Dunnim אין ספק מוציא מידיו וודאי, זהה האומר כולה שלី הרי ח齊י וודאי שלו, והשוני האומר ח齊ה שלី לכ"ע הרי ספק אי יש לו בה כלום, וכמו שמצוין בספק ויבם שבאו לחילוק בנכסי המת, ספק אומר אני ברاء, ויבם אומר את ברא דידי ואין לך כלום, הוי' יבם וודאי דהו אי, וספק ספק, ואין ספק מוציא מידיו וודאי, וא"כ הכי נמי בטלית, ותירוץ תוס' דהתקם היבם וודאי יורש וא"כ אין לספק כח להוציא

בחייב נשים בקריאת המגילות

רשיי אם התוספთא המובא בתוס' קאי ג"כ אליבא ש"ס דילן או שע"ס דילן חולק על דברי התוספთא, ובדברי תוס' עצמס צ"ל למה האריך להביא כל דברי התוספთא הרי עיקר הדין שחוזין מהתוספთא היא שנשים עבדים וקטנים פטורים מקריאת המגילות והו"ל להביא הסיפה מהדברים הנ"ל, ולא כל לשון התוספთא, ובתוספתא מגילה רף ד' ע"א תוד"ה נשים חייבות במקרא מגילה הביא דברי התוספთא וז"ל בהתוספთא תנין בהדייא דטומטום אין מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו ואנדרוגינוס מוציא את מינו מוציא את מינו ואין מוציא את שאינו מינו ופשיטה דלא עדיפאasha מאנדרוגינוס וכור עכ"ל. והרי בסיפה דהתוספთא מוכחה בפי' שנשים פטורות מקריאת מגילה אבל בשמיעת מגילה חייבותם וא"כ אינן מוציאות את שאננו מין דיש בו חייב קרייה ושמיעה ומוציאות את מין שיש להם רק חייב בשמיעה, וא"כ למה דחק להביא ראי מדברי הרישא ולא הביא מההסיפה שמדובר על חייב נשים, ועוד יש להקשوت שבתוס' סוכה דף ל"ה ע"א בר"ה באמת מביא דהרי מגילה דנסים חייבות בה ופי' בה"ג שאין נשים מוציאות את הרבים ידי חוכתן, ובתוספתא בערךין הביא בשם הבה"ג דין אין מוציאות לא את היחיד ולא את הרבים, (וכן הক) רעך"א בערךין הש"ס בערכין).

ברמב"ם הל' מגילה פ"ג ה"א הביא הכל חייבין במקרא מגילה וכור' נשים וכור' הרי בהדייא חזין בש"י הرمבא"ם

במס' ערכין דף ב' ע"ב הכל חייבין במקרא מגילה, הכל כשרין לקרות את המגילות לאתומי מי, לאתומי נשים וכדר' יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס, ברש"י ד"ה לאתומי נשים שחיבות במקרא מגילה וכשרות לקרות ולהוציא זכרם ידי חוכתם, ובתוד"ה לאתומי נשים שחיבות במקרא מגילה הביא בשם הבה"ג שהביא מהתוספთא וז"ל הכל חייבין במקרא מגילה וכן טומטום ואדרוגינוס חייבין ואין מוציאין הרבים ידי חוכתן, אנדרוגינוס מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו מינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו איננו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו מי שחיציו עבר וחיציו בן חורין מקריאת המגילות עכ"ל התוספთא, ובhalbכות גדולות הוסיפו אלא שחיבין בשמיעה שהכל היו בגזירה להشمיד להרוג ולאבד ר' יהושע הוי מכנס כל אנשי ביתו וקורא לפניהם ר' יונה אבוחז דרי' מנהם הוא מתכוון לקורתה לפני נשים שבכיתו שהכל היו בספק והכל חייבן בשמיעה עכ"ל הhalbכות גדולות لكن צרך בכך דין דין הנשים מוציאין אלא הנשים אבל לא אנשים והכל חייבן במקרא מגילה כו' לאתומי נשים, והוה מצי לומר לאתומי קטן אליבא דרי' יהודה דמכשיר הקטן בפרק שני דמגילה עכ"ל התוס' שם בערכין.

ולכאו' יש להסתפק במה תלוי מחולקת רשיי ותוס', וכור' צ"ל בש"י

שער הלוות

עה

אין להם כל החובים של אנשים והם רק חייבים במשמע מגילה ולא במקרא מגילה, (ולהתוס' ה'יל גירסא אחרה בש"ס דילן הכל חייב במשמע מגילה, ועי' Tos' מגילה דף ד' ע"א שג' גרש הכל חייבים במשמע מגילה וכ"ה במרדי הובא בכ"י לפ"י שי' הבה"ג וכני'ל).

וכו"כ שי' התוספתא שפטור את הנשים هو רק בקריאת מגילה ולא במשמע מגילה שיש להם חוב חדש ולא הוא הורדת הפטור של מ"ע שהז"ג (וכעת ראייתי במקראי קודש עניין חנוכה סי' י"ד ובהררי קודש אות ו שג' למד בדבריו התוספתא ובזה"ג כנ"ל ושם תירץ ג"כ למה נשים אין מדיקות נ"ח משום דמחוויבין רק לאות נ"ח, ומקיימין ראי' בנו של הבית ואין להם דיניהם של מהדרין וכו' כי זה דין בהדלקה ולא בראוי), ולפ"ז א"ש מה התוס' במגילה ובעריכין הארץ והביא את כל לשון התוספתא, דרצו להוכיח דנשים אינם מוציאות את האנשים ואפי' יחיד, ואם היה מביא ראי' מהסיפה הומ"ל שנשים פטורות ואינם מוציאות את האנשים ברבים משא"כ את האנשים ביחיד, ולכך הביא את הרישא להוכיח ממש שאינם מוציאות את האנשים אפי' ביחיד והסיפה בא לאשמעין שאפי' נשים אינה מוציאה אפי' כשהם רבים, והיינו שתוס' לש"י ש"ל שהתוספתא ס"ל כשי"ס דילן וכן טרח לדיריך ממש מה שלא מבואר בש"ס.

ועי' בספר הפלאה שבעריכין שחי' כעין זה ברכרי התוס' בערךין ובמגילה, ולפי הנו"ל ג"כ א"ש דברי התוס' בסוכה שכ' שהבה"ג פסק שאין נשים מוציאות את הרבים ידי חובתן אלא בא לאשמעין שאינם מוציאות את הזכרים ידי חובתם

دل"א ס"ל כתוס'. לכארוה יש לחקרו בדין של ר' יהושע בן לוי דניסי חיות במקרא מגילה דף ה' באותו הנס אם זה מורייד את הפטור של מ"ע שהז"ג אבל וכך אונשיים שאין להם הפטור של מ"ע שהז"ג או הפ"י שאף הם היו באותו הנס היו חוב חדש וזה דין חדש בקריאת המגילה הדלקת נ"ח וד' כסות, וייל שבזה תלויה מחולקת רשי' ותו' שרש"י למד בדין דריב"ל דף ה' אין היו באותו הנס שמורייד את הפטור של מ"ע שהז"ג שייך בנשים וא"כ נשים חייבות כמו אנשים דהו בני חיות.

א"כ ע"כ דש"ס דילן חולק על הא דהתוספתא شهرיה שי' התוספתא הווא דניסי פטורות ממקרא מגילה כלשון התוספתא נשים ועבדים וקטנים פטורים מקריאת המגילה, (ואה"נ מדברי התוספתא אין ראי' שמורייד כל החובים של נשים בקריאת מגילה ואיל שפטורים מקראית וחובים בשמיעה וכדו' אבל מ"מ לש"י דש"י דף ה' אין הם היו באותו שהז"ג לש' חלק בדיני החובים בין אנשים ונשים וכני'ל, עyi בשפ"א עמו"ס מגילה דף ד' ע"א שכ' ג"כ שיש"ס דילן חולק על התוספתא, וע"ז בטורי אבן במגילה שם שאומר סברא זו שהדין של אף הם היו באותו הנס היו רק הורדת פטור של מ"ע שהז"ג ועי' ש"ב לתרץ בדברי התוס' לפי סברא הנ"ל ודחק חלק בין מגילה ושאר חובים).

משא"כ שי' התוס' והוא דהדין דף ה' והוא באותו הנס היו דין וחוב חדש כלפי הנשים בקריאת המגילה ובהדלקת נ"ח ובדי' כסות, וא"כ א"ש שי' הש"ס דילן לפי דברי התוספתא שא"ל שנשים

מגילה הוא דאצל נשים יש חסרון כלפי רבים בכלל ולאו דוקא כלפי אנשים ברכים ועייש בקרבן נתנהל עין זה).

(כמו זימון המדבר שם בסוכה) אלא דתוס' בא לומר שאינם מוציאות אפי' ברבים של נשים משום דזילו כי מילתא וכ"ש ברבים של אנשים, (וראית התוס').

בדרכי הפיטן בעל ההגדה, ואילו לא הוצאה הקב"ה את אבותינו מצרים הרי אנו ובנו וב"ב משועבדים היינו לפרעה למצרים, ויל"ד דאי' הקב"ה מוציאת הטרופה מן המכיה עצמה (עי' דעת לבעה"ת פ' מקץ ורמכ"ן שמות ט"ו כ"ה) ובדין הוא שהגואלה תהי' בישיבת ישראל למצרים וכניעת קשה ערפו של פרעה לטובתם, והנכו, ע"ד דרשת חז"ל (כ"ב נ"א) ע"פ המקרא (משל'י כ"ב ז.) עבר לוה לאיש מלוחה, ועי' בगמ' ע"ז (ו' ע"ב) משומ דאייל ומודה להו וכ' רשי' דעתו'ם שמח כישראל צרייך לו, ולכן הצריך הקב"ה לגואלם ע"י עצמו ולא ע"י שליח (עי' ירושמי סנהדרין פ"ב) שלא יהיה שום צד הכנעה והכרת טובה לפערעה שעצם זה הינו שיעבוד לכל הדורות, והבן.
 (הגה"ק מרכז רבבי אליעזר זאב זי"ע הי"ד
 אבי כ"ק אדמור"ר שליט"א)

הה' משה קליין
בן כ"ק מրן שליט"א

בעניין פק"נ דוחה שבת ובגעין סומה אי פטור מכל המצוות.

המצוות באה אח"כ ולכן אין להתריר לחלל את השבת.

וזהו יש להבין מה דנקט שיטה דמוטב לחלל שבת אחת מפני הרבה שבתוות דעתך הטעם להיתר חילול שבת בפק"נ הוא מוחי בהם ולא שימוש בהם, וכן מכואר בח"ס י"ד סי' רמ"ה (עי' להלן) ושם מסיק כהנ"ל ועי' ורמ"ס פ"ב משבת.

וזהו תמהיה לי ושוב מזאתוי שעמד ע"ז זקה"ק בבי"ש או"ח סי' שי" ב"א"ד ח"ל אדם כל היום של חילול שבת בפק"נ כדי שישמור שבתוות הרבה והרי קי"ל שמא ימות חיישנן וכעכ"פ לזמן מרובה ועי' הו"י ומא ב' ע"ב ד"ה והחכ"א וא"כ בכ"מ הרו ספק אם ישמור שבתוות הרבה דהא שבתוות הרבה הוא יותר מז' ימים והוא זמן מרובה ואפשר שימוש קודם ואפ"ה אמרה תורה חילל שבת ומוכחה מזה רגמ על ספק מחלין שבת ולפ"ז בכל ספק פק"נ וספק אם ינצל ע"ז דוחין שבת, וכ' שם לבאר הכוונה בזה כמ"ש בcap"ת דשמר שבתוות הרבה כוונתו מצות הרבה ולא דוקא שבת קאמר, דהא אף לחיי שעה זהה שבת, ע"ש דהו לא כח"ס י"ד סי' רמ"ה, וא"כ שפיר הוי ודאי דעתכ"פ בחיה שעה שלו יקיים מצות הרבה, ובמיוחד מצות התלויותقلب שיכול לקימן בכל שעה עי' ספר חרדים ועוד, (ויש לדיווק דסומה דעלמא היה חייב עכ"פ במצוות התלויות בכל ויש להאריך בזה).

ועי' מנחת חינוך במוסך השבת או'

עי' בהגחות חכמת שלמה או"ח סי' שכ"ח שדן במני שלקה בעניינו בחולי הסנוורים ר"ל עד שנתייאשו הרופאים למצא לו מזור רק בעיר א' של נקרים ושם יש ב"ח של נקרים וככדי שלא יתקלקל מאור עניינו למגاري צrisk הוא לא יכול טריפות, ובא"ד שם מחלוקת בין עין א' לבין ב' עיניהם כיוון דלטעם אחד דוחה שבת דמוטב שיחללו שבת אחת כדי לשמר שבתוות הרבה וא"כ לדעת ר"י דסומה פטור מכל המצוות ולדעת ר"ו הובא בב"י סי' תע"ג דק"ל כר"י, ואף דרוב הפוסקים לא ס"ל כן מ"מ אין הולcin בפק"נ אחר הרוב וא"כ יש לחוש לדעה זו, וא"כ י"ל בסכנת שאר אבר דין בו ביטול תורה ומצוות וכן בגמ' בעין שמרדה דמיירי בעין אחת דבזה אף אם לא יהיה סומה למגاري ופטור מכל המצוות ודאי י"ל מוטבל לחלל שבת אחת כדי לשמר מצוות הרבה ועי' ש מה שהאריך בטוב טעם ודרעת ע"ש.

ולעקר דינה ראייתי באחרונים שכיווןsscנת אבר אחד אומרים הרופאים שיש לחוש להתחפשות בכל הגוף וזה הוי פק"נ ואז מותר לחלל עברו שבת.

ויש להעיר כמה דברים שלא זכינו להזכיר, וחדר מה דרדרמה החכ"ש פק"נ של סכת הגוף לסומה שבסומא אין הפטור של המצוות בא אלא אחר שייהי סומה בפועל אבל בשיש סכנה באבר חד אז הפק"נ על מחלת השינוי בפנינו שיוכל להביאו ר"ל לידי מיתה וא"כ נחשב כבר כמחלת כל הגוף, אבל בסומה פטורו מן

ל"ת חיב, ועי' בספר המכريع לר"י הוזן סי' ע"ח דסומה פטור גם ממצות ל"ת, ועי' בהג'ה שם שהשיג עליו מהירושלמי סוטה פ"ב ה"ב מענייני אישת פרט לסומה הוא סומה בין שנייה אסומה אינה שותה) ועי' בספר מנחת חינוך מ' מ"ב דרכ' אי נימא בספר המכريع מ"מ חיב במצוות של ב"נ דלא גרע מעכו"ם, ועי' שומוצה כי זדאיינו גענש ע"ז זדינו כישראל, לענן ב"ג שבת חיב מיתה וכורמה, ועי' נו"ב מ"ת או"ח סי' קי"ב ועי' תוס' מגילה כ"ד ע"ב ד"ה מי, ועי' מג"ס סי' נ"ג ס"ק ט"ו שפט שם דמדרבנן כן חיב, ועי' במדרשם תנומא פ' תולדות אתה מוצא בכל מי שנסתים מעניינו כאילו הוא מת, ועי' בכсад הרנסא סי' ע"ג שהעללה מהמן"ח הנ"ל ועי' ר' רב"ז ח"ג סי' תכ"ה לענין השלמת פרשיותיו עם האלול דריש' להגיד שомуע כעונה ויוצאת בשמעיה (ודרך אגב יש לדיק בחייב השם נ"ל דג"כ נקט קrhoת ע"ש). דאנן קי"ל דחיב בכל מצות האמורות בתורה חז' מצאות שמוועיטים הקתוכ' בהדריא אפ"ה פטור כיון דבריהם שבכתב א"א רשאי לאומן בע"פ ובכתב א"א דהא אין רואה ולא מצינו בדבר שיהי פטור ע"י עצמו מתחייב ע"י אחרים עי"ש.

ויש לעין בטעם הדבר דסומה פטור מכל המצאות שבתורה אי מפני שחביב כמת או מטעם שהתורה נתנה לו היתר ופטורו מצאות כיון שאינו רואה, וא"אצד' השני או אפשר לחלק דמה שיכول לקיים ציריך לקיים אבל לפי הטעם הראשון פטור. ובעיקר דין סומה ולהלך בין עין א' לבין עינים עי' משנ"ה ח"ה סי' רס"א

ל"ט שתמה על אור החיים בפ' כי תשא, והוא נמי כשי' ודלא כח"ס, ועי' שווית פרי השדה ח"ב סי' ייז' לישיב דברי אה"ח הנ"ל (דרהיכא דברור שהילול שבת זה לא יכראה לו לחים גמורים אלא לשעות וימים אין מחלוקת עליו את השבת) דמיiri במומר להכuis, ועי' פתח הדבר (להחידר"א) א"ח סי' שכ"ט שחקר בספר חי שעיה אי דחין שבת ועי' ח"ס או"ח סי' פ"ג.

ויש מן האחרונים שכתו לחלק בין ב' טעמי הנ"ל וחיבם ולא שימוש בהם או מوطב שיחול שבת אחת כדי לשמר שבתות הרבה, דעתם דוחיב בהם שיק' אצל כל אדם אבל בעוכרין שבתותם אדם אין עדין עליהם מצילין אותן בחילול שבת מחתמת הטעם דמוטבל בחילול וכורו, ולכוארה שיטה זו מيري בנולד כבר ועד ל' יום, دائ עדין הוא בمعنى אמו מצילין שבת להצילו מכח amo שהיא בכלל וחיב בהם, וההסביר לאורה דהרי על ידו יקימו מצות הרבה כגון מילה ופורה"ב וגם מילה יש דעתו שוגם עליו חל החיבור כבר, וא"כ הוא חיבור דיליה, וזה אליבא והכפ"ת הנ"ל, ויש לבאר עפ"י תשובת הרדב"ז ח"ד סי' ק"ל ווז"ל עוד אני אומר כי אין דיחוי שבת מוטל על החולה אלא על כל ישראל העודדים עליו, ע"ש וא"כ אצל המחויבים בהצלת נפשו יהיה סדרא שם יחולו עבור המצאות שיתוסף להם ע"י עיבור זו החולה, אבל באמת אין זה נכון כי אין שום היתר לדוחות שבת עבורי קיום מצות התורה או לקיום מצות ע"י אדם מסוים, אלא מה שהיא ביד האדם לעשות אם יחייה ואין זה נוגע לאחרים. ולענין דברי הוכח"ש ייל' שהדעת' הביא מקורת ספר להמבי"ט דסומה פטור ממצאות היינו מכל מצות עשה אבל מצות

שער הלוות

עט

הנ"ל דמזהר על מצות ל"ת ודרשנין סמכים דכל שישנו בכלאים ישנו בגיזולים, והרי כתבו התוס' ביבמות דאע"ג דעתית לא הויעשהו"ג ג"כ היו נשים חייבות מטעם הנ"ל, וה"ה בסומא הויכי לר"י ומשום הכא בעי קרא לר"י למעט, ולפ"ז לר"ז ה"ה בסומא חייב במצוה דכל שישנו וכו', ועי' בשם ראש הנ"ל שכ"כ, וא"כ מזה ראי להפוטקים הנ"ל שהבאו.

לגביו חליצה اي איכשר לדון, ע"ש מה שהאריך בעניינים אלו ולענן דין סומה עי' שדי חמד מערכת סומה. ועי' שו"ת בית יצחק ח"ז סי' ה' או' י"ב לישב קושיא בסוגה פטור מכל המצאות וא"כ מה צריך לקרוא וראיתם אותו פרט לכשות סומה וליכא לתרץ דמיידי بما ששאל הטלית מאת הסומה להשתמש דהא מה"ת אם שאל טלית פטור מן הצעית, ותוי' שם עפ"י הפסיקים

**דברי הספד וקול בוכים אשר קרא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ככלות ה"שבעה" להסתלקות חרב"ג הגה"ץ רבי יהודה אריה
אלתר זצ"ל, בהיכלbihem"ר הגدول ד"גורה" ירושת"יו**

כתב ע"י בר משה

תורה עצמה וז"ל כלום תורה עומדת
מן לומדיה ופרש"י שם לפ"ע שוסקין
בדבר הלכה הי' קרי להו לדידתו תורה
עצמה ולדידה קרי לומדיה ע"כ. ולכן
מיתת צדיק שלומד תורה גודלה כשריפת
בית אלקינו שלול העוסק בתורה מעלה
עליו הכתוב כאילו הקريب קרבנות (עיין
מנחות ק"י ע"א) אמר רבא כל העוסק
בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטא
ולא מנחה ולא שם ומשמת נמצאת
בטלו אלו הקרבנות והו כאילו חרב
ביהמ"ק שבטלו הקרבנות.

אבל צדיק העוסק בד"א של הלכה
לבור הלכות ולאסוק שמעתתא אליבא
רהלכתא צריך סיועה דשמייא וא"כ
הרי בנה מקדרש מעט להקב"ה לאחר
שהחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה לא של
בעולם אלא ד"א של הלכה וא"כ לאחר
הורבן ביהמ"ק העוסק בהלכה השכין
הקב"ה בד"א שלו ובנה בית משכן
ולאחר שנפטר אותו צדיק ונסתלק נמצא
חרב אותו מקום השכינה אשר הcinן לו
בד"א של הלכה וח"ו אין מקום לשכינה
נמצא גודול סילוקן של צדיקים יותר
משrifת בית אלקינו הצדיק כזה וא"כ
צדיק שלנו ר' אריה שעסוק בד"א של
הלכה יורה יורה כדת של תורה ובאים
הלוו לאورو הרוי קשה סילוקו יותר
משrifת בית אלקינו.

עוד נראה ליישב דנה על אף
הורבן ביהמ"ק נותר מקדרש מעט בכל

נמצאים אלו כבר בליל ר"ח, בו
אסור להספיד, אומנם, בעינן זה ידועה
שי ר"ת, לפי הלילה מתחילה מאוחר
יותר... על-כל פנים משום כבוד התורה
ሞותר במעט מילוי דהספירה, באם לא
להספיד את חתני ר' אריה זצ"ל הרוי כי
לא הייתה בנסיבות כעת באה"ק. עצם
המצאות כאן הינו הספד מר.

★

אי גודלה מיתה צדיקים יותר
משrifת בית אלקינו (ר"ח יח). לעומת
זאת ישנה גירסה אחרת גודול סילוקן
של צדיקים כשrifת בית אלקינו
(ביבלקיוט). והגירסאות סותרות. ברם, כל
עניין ביהמ"ק הינו עברו השرات כבוד
השכינה, ועשוי לי מקדרש ושכני בחוכם.
וא"כ בשrifת בית אלקינו מסתלקת
השכינה, ומה יכול להיות חמור יותר
משrifת בית אלקינו.

אומנם, אי' (ברכות ח) מ沙חרב
ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא
ד' אמות של הלכה בלבד, פירשו של
דבר, שישנם ב' מני צדיקים אחד
שלומד תורה תורה חיים בעיון ובעמוק
מפלפל ומסלסל ואין עוסק בהלכה
למעשה. והשני הצדיק שלומד תורה
ועסוק בד"א של הלכה לאסוק
שמעתתא אליבא רהלכתא ובגמ'
(קידושין ל"ג ע"ב) קורא לצדיק שעסוק
בתורה ואין שעסוק בהלכה לומד התורה
והצדיק שעסוק בתורה להלכה נקרא

שער הלוות

פא

ז'וק"ל עם כמה ענפים, ולאחר שנים רבות עליה פרח ויצץ ציצ'ן ועלה ונתעלת אחד מבני בניו, בנו של הגאון הגדול מהותני הגראף"מ שליט"א, הלא הוא הארי' הגדול אשר מקטנותו ניכר בו שלגדולה נוצר והגם נשאה ארוי' לבו כלב ארוי' בתורה ובכל הדברים, בשנים חמיקון שהוא אריות הרבה הייתה זה אברה גודולה לאין תמורה, אף כי אחר החורבן הנורא הזה שנשאר העולם שם ונסתלק הארי' מן העולם. הן העולם חסר עתה אריה גדול. האריה איננו. רבינו אריה נסתלק והעולם חסר מעתה אריה... גור אריה יהודה מטרוף בני עליית, לפני שנים לא מוכבות היה עדין' ר' אריה זצ"ל אריה קטן והנה צמח ונתגדל לאريا גודול וענק בתורה ובמעשים. אכן העולם חסר מעתה אריה...

★

אי' בגמ' (שבת קו). אחד מבני החבורה שמת תdag'ג כל החבורה כולה. אמריו לה דמית גדול, ואמרי לה דמית קטן, ומה הדין באמ הנפטר הינו גם קטן וגם גדול, הרי כי אז צריכה כל החבורה כולה בודאי וכבודאי לדאוג, כזה היה רבינו אריה זצ"ל, קטן בשנים וגדול מאד. בקושי מלאו לו ז"ך שנים. בבחוי' זיך ונקי כפאים, ומайдיך גיסא גדול וענק... גדול בתורה ובמעשים טובים.

לאחר נישואיו כשהיה סמרק על שולחניقارب וחזי שנים, בכל יום למדנו יחדיו שיעור בוגمرا. ואף יגענו בנושאים חמורים בש"ס ובהלכה בכל חלון שוו"ע. שאלות בהלכה הגיעו מכל קצווי תבל. ורבינו ארוי' זצ"ל, בתור אברך צעריר פסק בבהירות נפלאה ובבקיאות מדහימה ממש. ועתה, אהה... חסר העולם אריה... פסקין לא היו מקופיא

ד' אמות של הלכה אותן האדם לומד. אלא שבדר' אמות אלו ישנס ב' דרגות. האדם כשלומד לעצמו הרירו עושה ד' אמות ותו לא. וא"כ חמורה מיתחו רק כמו שריפת בית אלקינו ולא יותר. אבל הצדיק אשר לומד ומלמד לאחרים הרירו עושה ומקרים הרבה ד' אמות של הלכה. וא"כ בסילוקו הדבר חמור יותר משrifת בית אלקינו...

כהה היה חתני ר' אריה זצ"ל, הואעשה מקדשות הרבה, הרבה ד' אמות, שכן למד ולימד הרבה לאחרים, בקיוטו הקיפה כל חדר תורה. וא"כ בשעה שנסתלק מן העולם נשrepo הרבה מקושות של ד' אמות, הרבה ד' אמות הללו מן העולם, וא"כ האבידה גדולה ועצומה יותר משrifת ביהם"ק.

★

בפרשת השבוע במדרשי רבה (פרק נח) נאמר כי, נח פירנס את כל הנבראים שהיו בתיבתא. פ"א שכש בשוגג להביא מזון בזמן לאريا שהיה בתיבתא, ומשבביה באיחור הכישו הארי' וקטע לו את גרגו התלונן נח בפני הארי': על מה ולמה הכתית אותה כלום לא פירנסתי אותך כראוי השיבו הארי': נח, אין לך יודע במה המדבר, המכוב בלבב את הכל ושטוף את כל העולם, בקושי נשאר העולם עם אריה אחד... ואילו עתה, באם אני מקבל את מזוני בזמן ילך יומות גם האריה ומהיכן יטול העולם אריה... אחר החורבן הגדול והנורא אשר עברנו ובאונ'ה הרשעים השמידו את רוב קהילות ישראל גזליה וחכמיה לומדיה סופרים וחזניהם. ונשאר העולם שמא מגDOI תורתה ומאריות שהיה בקרוב ישראל, וברוב רחמי השair לנו שאarity מעט אודים מוצלים מאש ובראשם כ"ק אדרמו"ר בעל אמרי אמת

על חתני זה בפה מלא: אם היה חי לפני מעתה שנים היה ג"כ קדוש וטהר וכבר אורין, שכן כל התנהגותו הייתה מתוק קדושה וטהרה בכל רמ"ח איבריו וש"ה גדייו. אשריו ולדתו אשרי אמו שילדה כוה קדוש...

★

האבידה עצומה מאד, כת"י איכה ישבה בدد העיר ורכתי עם וגוו. לאורה הפס' סותר עצמו, ובאמ' "בדד" הרי כי אין "רבתה עם", ובאמ' יש "רבתה עם" הרי כי אין היא "בדד", ברם, התירוץ הוא "היתה אלמנה". כאשר אלמנה יושבת "שבעה" ל"ע על בעלה, רואה היא כי העולם ממשיך לחיות, האנשים מתחלים, העיר ורכתי עם. והכל על מקומו בא בשלוות, ואילו היא בדר יושבת, על אף שהכל מנהמים אותה. ומדובר הינה בדר. זאת מכיוון והיתה היא כאלמנה, הראש ניטל ממנה, בעלה נסתלק ממנה, והיא גלמודה ובודודה... וכיון שבשעת החורבן נטל ביהם"ק והמלך נשארה העיר ברודזה ומוקנון ירמי' איכה ישבה בדר העיר ורכתי עם. ועל זאת אנו בוכים וכואבים, שכן גם כאן נותר אלמנה וחותם ללא ראש. רבי אריה נסתלק ואונטו עזוב לאנחות... כמה כואב לשם עזוב כי היתום הקטן הפונה אל אמו האלמנה ואומר: אמא, תני לי אבא... אבא... לו כבר אין אבא. ויעזר הש"ת כי לכולם יהיה כן אבא... אבל, על אף הצער והשכול נותר היתום הקטן וכולנו עם זנות האבות שיש לו, והיה לו לרבי אריה וצ"ל. ובכן נחמת כולנו.

★

היסורים הללו אוותם אנו חשים הינם יסורים של אהבה. על ר' יוחנן מספרת הגמ' (ברכות ה:) כי סבל יסורים

כלל. כי אם פסקי ההלכה אשר נתקבלו אצל כל הגאנונים, ואצל כל הרבניים, שכן הכל הערכו את הבחריות אשר הייתה בו ובפסקיו. ואת החן אשר היה נסוך על פני פסקי ההלכה וההוראה אשר יצא מתחת ידו. והוא עדין אברך צעיר ביותר.

מעורי הייתי מעודדו כי יעלה את חידושי תורתו על הכתב. ואומנם, בהגינויו לאורה"ב לקראות חוג הפסח לשנת תשמ"ז הביא בידו תשורת עבורי, מנחה ערוכה, קונטרס וכו' כמאתיים תשיבות בהלכה, בבחירות ובעמינות נפלאה ומלימה ביותר. ואת מהץ לכל אותן תשיבות בהלכה אשר היה מшиб לשואלו דבר בעל-פה, בעשרות רכבות בכל יום.

חידושי תורה רבים נותרו בכתב". הותיר אחריו חיבור מקיף על כל התורה (שבכתב) כולה. חיבור עצום אותו החל לאחרונה לעורך. נקווה איפוא כי נוכל להוציא לאור את כל חידושי התורה אשר נותרו ממנו בעצם כתבייו.

זכרון מופלא היה לו לחתני רבינו אריה וצ"ל. זכווני, בليل פסח הערתי לו על איזה פירוש שהוא וכי כדאי להעלתו על הכתב. ואולם, הו, בענוה גמורה ופשוטה אמר לי: באם אני רוצה לזכור איני שוכח. — כפושטו. זכוון שכזה תלוי ב מידת הקדושה, שכן הקדושה מביאה לידי זכוון למען תזכרו והייתם קדושים. בקדוש ליל שבת אומרים: זכוון למעשה בראשית, הזכוון יכול להגיע ולהביא עד למעשה בראשית, עד להשיית ממש... והוא ע"י קדושה אשר קדרשנו במצוותיו וכו' ושבת קדשו וכו' זכוון ובקידוש יו"ט מקרא קודש זכר ל'צ"מ. אוכל איפוא להזכיר

ברם כאן ראיינו, אצל חתני זצ"ל, את המミת עצמו עליה. שכן נסתלק ונפוגע בשעה שדיבר על תורה, על כולן, וא"כ הוא ברודאי קיים בעצםו אין התורה מתקינה אלא במי שemmת עצמו עליה, ממש... וא"כ בודאי עצומה האבידה...

ומכאן יוצאת הבקשה לכל אחד ואחד. נאמר יdaggo כל החבורה כולה. ומה הפ"י יdaggo לא לאכול ולא לישן והרי דאגה בלב איש ישיחנה אלא, לדאוג להמשכת הכללים, לדאוג ולהמשיך במה שהוא מסר נשׂוּ, שכן נתן את נשׂוּ ואת כל שנוטיו על זה, לדאוג להרבות תורה ומצוות, טהרה וקדושה. ואם אנו נשחיך ונdaggo זה איזי היהיה לך קיום, בתורה ובקדושה. והיה ממש בבחיה' התורה מתקינה במי שממית עצמו עליה.

מיוחד היה חתני רבי אריה זצ"ל בתורה ובגדולה. הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל התבטה עליו פעמי' בפני בשוכבו על מיטתו בחוליו. והדבר היה בהיות עדין רבי אריה זצ"ל בגיל כ"ג שנים... וכחה אמר עליו: אצלנו אין כאלו... אצלנו זה לא נמצא כלל. וחזר על הדברים פעמי' לחזוק. שכן באמת לא היה נמצא כמותו. זכרונו לשם דבר, לא היה מוסיפות אחד בכלל הש"ס אותו לא זכר, בשו"ע או"ח היה בכחפילה אשרי... בשו"ע י"ד טיל כבתוך של. בח"מ השלים עצמו בהעמדת כולל ח"מ. העמיד כוללים, השיב בהלכה לשואליו, וככש עוד ועוד את ההלכה ואת ההוראה. בראותו היה להקים כולל גם לימוד הגפ"ת... שכן כל חפזו היה להעמיד עוד מקדים להשיית, עוד מרכיבה להשכינה. הוא גם הרחיב והרבה את גבולות הקדושה,

של אהבה כאומו דין גורמא דעתיראה ביר זאת העצם מבני העשורי (שנפטר). ברם. בהמשך מסורת הגמ' כי ר"י נכנס אצל ר' אליעזר בשעת חוליו ומצא אותו כי הוא בוכה. ועל שאלתו, למה הוא בוכה? השיב: על האי שופרא דבל' בעפרא קא בכינא, ור"י לא חפץ ביסורין של אהבה. וכל זאת למה היסורין היו רבים מדי, לעלה מכפי יכולתו... מוכתחני, כי אצל מחותני, הגרפ"מ אלתר שליט"א, היסורין שלו הינם יסורים של אהבה, שכן לא יכול להיות סיבה אחרת הגורמת לך. הוא בודאי צדיק... ואולם, מדו"ע עלי' לסבול יסורים בהסתלקות חתני זצ"ל מדו"ע על כל קהל אנ"ש לסבול יסורים והרי אנו איןנו צדיקים... אף שאמרו זל' ועמך כולן צדיקים אבל אני בעצמי לב יודע מרת נשׂוּ.

אלא למדנו מוסר, כדי שנתבונן بما שקרה לכולנו, בקרובי אקרש ועל פניו כל העם אכביד, לתקחים כוה צדיק ונותני לו יסורים של אהבה בנטילת בנו הצדיק והגאון על פניו, כדי שאנו נתבונן במעשינו ונתקן אותם, שכן אנו צדיקים קורבן לכפרה. בבחיה' כפר לעמך ישראל... וזה כפרתנו... ואמרו זל' כשם שיו"יכ מכפר כך מיתה צדיקים מכפרת.

★

אין לנו השגה על האבידה כלל, אי' (ברכות ס"ג זוהר ב' קנה): אדם כי ימות באוהל, אין התורה מתקינה אלא במי שמית עצמו עליה, וצ"ע, הלא אמרו וחיה בהם ולא שימוש בהם. ונראה לפמ"ש הרמב"ם בפיה' אם אבות בן הא הא אומר וכו' כי תורה שנייה מיגיעה אין בה תועלת ולא קיום. אך נאמר "מתקינה" ולא "מתמלמת". ויל' עוד בדרך פשוטה, כי ימות ממש שהולך לד"ת ובהליך מות ופי' וממית עצמו.

כולה האבלה בצעורה — למען יוכלו
אלו להחזיק מעמד ביגום וגם כולנו
נתחזק. ואמ' אמרו חז"ל (מכות ה):
הנטפל למצוה יש לו שכר של אותה
מצורה, הרי כי כאן בודאי, הכל התפללו
למענה, הכל השתתפו בצעור וביגום, ואם
חו"ו נגזרה גזירה רעה על מאן דהוא —
יהיה הוא הכהפה עברו הכל ובודאת
ההסתלקות תרד הגזירה מעלה כלנו.
והנפטר ימליץ טוב עבור אשתו הרובנית
האלמנהathy ובני היתום שנתייתם
מןנו אברהם מרדי כי שייצו לגדלו
לגדול בתורה ויראת ה' טהורה לחפарат
אבותיו ולנחת רוח בג"ע לאביו זצ"ל
ובפרט אנו מבקשים ממנו שילך לזכינו
שיתפלל علينا ועל כל ישראל ועל
שכינתא בגלותא לגאלינו גאותה עולם
במשיח צדקינו. ובלע המות לנצח
ומכח ה' אלוקים דמעה מעלה כל פנים,
בכיאת גואל-צדך במהורה, אמן סלה.

אבל... אהה... בamu עבודת הקודש
נסתלק מעמנו, בamu דיבורו על עניין
הכלל נסתלק, וכך זכה לטהר את עצמו
קודם... לפני פטירתו... הוא קידש וטירח
את עצמו בסילורין. בלכטו לדבר מזו
נסתלק... וא"כ האבידה גדולה פי כמה
משrifת בית אלוקינו...

חתני זצ"ל, כל חייו קודש למען
הכלל והפרט היו. הוא היה מוכן לקבל
על עצמו יסורין, ואף החבטא כן בכיתו
כמה פעמים, והוא צם העניות וממש
סיגף את עצמו ולא שעה להפצרות —
לבל יענה את עצמו.

ואם תוכלו, אחבי', תבקשו
ותתפללו עבור האלמנה והיתום. עבור
ההורם השוכלים. ועבור כל המשפהה

הగאון רבי פנחס מנחם אלתר שליט"א
ראש ישיבת שפת אמרת

יקר בעניין ה' המותה לחסידיו...

(המשן — דברי הספר, בביבה מ"ד הגadol בגור י"מ)

כתב ע"י בר משה

המקבל ממנו מה לעומת הפעלים
האחרים. שכן הוא יקר יותר. יקר בעניין
ה...
★

מיתת צדיקים מכפרת. והרי צדיק
היה. בירושלמי נאמר: יגע ורבין בכ"ח
שנה מה שלא יעג תלמיד ותיק במה
שנה, וע"כ ההפסד גדול לאין ערוך
ושיעורו. שכן הספיק כי הרבה בכ"ז
שנותיו ומה היה יכול יותר אילו חי
יותר שנים? בודאי היה מספיק יותר.
ועל כוגן דא אפשר לומר כי זאת היה
בכיתתו של רבי משנטאלק ר' אלעזר בן
דורדריא: יש קונה עלמו בשעה אחת,
לבכיה מה זו עושה? והרי ארוך לשמה
כי אפשר לתקון בשעה אחת? אלא —
מן פרש מרן השרפ' מקאץ זי"א. — מה
פנימ' יש לעזה"ב של שעה אחת...
פירושו של דבר. אילו בשעה אחת זהה
ראב"ד למדרגת עזה"ב. כמה היה זוכה
אילו כל שנותיו לא היה חוטא והיה
בכח' ראב"ד. אישר ע"כ החיוב לפניינו
עצום יותר. בני רבבי אורה וצ"ל מחיב'...
אם לפני שמנוה שנים היה עדין בחור.
ולפני י"ד שנים היה עדין ילד
בתלמוד תורה ואעפ"כ הספיק מה
הרבה המשן שנוטנו הקזרות. הרי
שהחל עצום. וכמה חייב איפוא כל
אחד מאיתנו...?

אי, חייב אדם לברך על הרעה
כשם שהוא מברך על הטובה (ברכות
ס':) ושם בגם' נאמר: לקובלנוهو
בשמה... שנאמר בתהילים (קט"ז) צרה
ויגונ אמאז ובסם ה' אקרה. כוס ישועות
אsha ובסם ה' אקרה. לגבי צרה ויגונ
נאמרו דברים מעודדים כגון כי חלצת
נפשי ממות וגו'. ואילו דוקא לגבי כוס
ישועות נאמר לאחר מכן יקר בעניין ה'
המותה לחסידיו"... מהו היקר והכבד
זהה לה? אבי ז"ל (מרן האמרי' אמרת
זיע"א היה רגיל לומר בשם אביו (סב),
מרן השפ"א זיע"א כי כאשר אומרים
אנא ה' אפשר להוושע. קהל השועמים
חשב כי הכוונה לאנאה ה' הוושעה נא,
ואולם. מרן האמרי' אמר כי הכוונה
להפס' אנא ה' כי אני עבדך. ואומנם,
לאחר הפס' יקר בעניין ה' נאמר הפס'
אנא ה' כי אני עבדך....

יקר בעניין ה'. גם כאן הוא יקר.
קרבן יקר הקרבנים. והוא יקר בעניין ה'.
וכל זאת למה? זכות גדולה היא בשמיים
עת עולה למלعلا נשמה כה יקרה
מאברך כה יקר, מפיין תורה ויר"ש,
קדושה וטהרה וחסידות — לפני עיתו
וזאת ועוד. זכות גדולה היא שכן
בשעה קשה שכזאת נפתחים שעריו
שמים עברו כלל ישראל. דומה הוא
לאותו פועל הקרוב בנפשו לבעה"ב.

עקבא נתפסתם. אני חכם ויש חכמים ממוני. אני עשיר ויש עשירים ממוני. אלא בשביל זה גדול ויש גדולים ממוני. כן היה רבי שוויכה את הרבים... ארייה זצ"ל (שלא להשוו כל לר'ע...) מזוכה את הרבים, בהקמת כוללים, במעשי צדקה וחסד — ובছגנו ממש. בלילות — ביתו פתוח לרוחה וככל שעתה היום מזוכה את הרבים. בני, ריח טהריה יש בר. נפגעת בצתרך מן המקורה. שכן הכנסת הרבה קדושה וטהרה. וכאשר נסתלקת — פתוחים שעריהם...

★

יקר בעני ה' המותה לחסידיו. יקר זה הינו כבוד להש"ת, ומהו הכבוד במיתת חסידיו? אומר ע"כ המגיד הק' מקוזענין וכבר מובא בספ' החת"ס. בקדושת "כתרא" אנו אומרים: משותיו שואלים هل להאה מקום כבודו, היתכן כבוד אצל הקב"ה והרי הינו מלך להימת ולהחיות...? ברם, כל זאת אצל מלאכי השורת שאין להם בחירה והריהם חיביכם. אמונם, אנו בני-אדם אשר מצויה בחירה בידינו והרי אנו מכזוים במדינה אחרת ואעפ"י כ' אנו עושים הכל לש"ש, הרי כי כמו מלך שדברים נשמעיהם במדינה שאינה שלו והוא כבוד למלן. כך אנו מכבדים את הקב"ה, כאלו צריכים להיות מעשינו בעזה"ז. עבודת הש"ת בקדושה ובטהרה מתחך רצון עצמי: מתחן נתינה כבוד להש"ת, וזה היקר של הקב"ה. והוא הוא מש"כ יקר בעני ה' המותה לחסידיו. וכמ"ש בראש ויקרא, באלו"ף זעירא, לרמז על אלף של עולם. שכן תחולת וכל תכליות עבדותנו בעזה"ז לעשו יקר להש"ת ולא ח'ו להיפך. ואם עושים יקר איז פתחת למוסרי...

★

אי' בגם' (כתובות קג:), בשעה שנסתלק ובניו הקדוש, יצתה בתיקול ואמרה: כל מי אשר השתקף באשכבה דרבי מזמן לחי עוה"ב, חוץ מאותו כוכב. משמעו הכוכב כן, עללה לגג, נפל וממת. יצתה ב"ק ואמרה: גם כוכב זה מזמן לחי עוה"ב. והרי כוכב זה הינו כמאבד עצמו לדעת? ברם. מיתת צדיקים מכפרת. אשר ע"כ אפשר להצטוף ולזכאות בח'י עוה"ב. יחד עם אותו צדיק שמת. אי' (שבת ק"ה:) כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן ומניחן בבית גניו. בכיכול אצל הקב"ה אשר נקרא "עשיר השמה בחלקו" מצוי בית גנים. ושם סופרים ומניחן דמעות? היתכן? אומנם רגילים הם בני האדם להתכוין אך לעצםם. האנוכיות מושלת בכיפה והוא מפרעה לעבודת הש"ת. כמ"ש אונכי. האנוכיות עומדת בין ה' וביניכם. ואם כל אדם דorsch טובת עצמו. מתחפל, ומבקש עבור בריאות, פרנסה ואושר, מתחפל ומתכוון הוא לעצמו ואז אין בכך כל טפה לשם שמים. וכדברי הרמב"ם בפי המש' סוף מכות כי אם יעשה האדם מצוה אף ללא פניות כלל וכלל, אז יזכה לעזה"ב. אבל קשה הדבר מאד מאד. אמונם. כאשר מוריין דמעות על אדם כשר ומתחפלים על الآחרים. בכיכול הוו זה שם שמים. שכן מבקשים על הקדושה שהשרה ואז הקב"ה סופרן בגינוי... וזה פי' אני ה' כי "אני" (האנוכיות) — عبدالך", בסמור ליקר ה' המותה לחסידיו.

★

חו"ל מספרים (מס' שמחות פ"ח) משנת בנו של ר' עקיבא נתפסו חכמי ישראל ללובתו, אמר ר' ר"ע: לא בשビル

לדאכונינו, נסתלק אברך יקר, ירא שמיים, נעים הליכות, אשר ריבץ תורה בקדושה ובטהרה לאין ערוך ושיעור. והפוץ את התורה והקדושה באחרות. חסלה איפוא קדושה בעולם והחלה עצום. ונל כזה אברך אומרת הגם' גבי מבטלן ת"ת להלוויות המת. ומהו שיעור הביטול? למאן דמתני לית לה שיעורא. וככל זה למה? שכן הוא מתני לאחרים, לומד ומלמד לא רק לעצמו כי אם לאחרים, והריחו מכניס תורה וקדושה רכה באחרים ועכ"ז אין שיור להלוויות. כן היה רבנן ארי ז"ל. הוא היה מתני, הוא חיפש להחריר תורה בק"ט באחרים, וכבודאי אם היה נשאר בחים היה גדול פי יותר, פי הרובה, אשר ע"כ העדר והאכידה גודלה ביותר.

★

בפרשת עגלת ערופה נאמר כפר לעמך ישראל, ולמה עופרים דוקא עגלת? שלא הניחוה לעשות פירות, שאם היינו מניחים היו פירותיו מסתעפים למרחוק, ומה הם הפירות הללו? אי' בגם' יומא (כ"ג) על שני הנים שהיו רצין וועלין בכבש. משראה האחד שחבירו מקדים תקע סיכון. הגיעו אכיו של תנינוק זה ואמר: בני, הרי הוא כפרתכם, וудין לא נתמאת הסכין. למדך שתורת כלים חשוכה להם יותר משפיקות דמים. ומהם כלים אלו? כל"י נוטריקון כפר לעמך ישראל, כפרת כל ישראל... גם למסקנת הגם' אמרין כי טהרת כלים כדיימה קיימת וש"ד ופחותה יותר, וקשה: מדוע נגד כי שפיכת דמים זולה יותר? ועוד קשה: אכיו של תנינוק. שרוי בצער על מות בנו. והרייהו אומר כי בנו כפרת כל ישראל...? ממשיכה הגם' ומספרת על ר' צדוק שנעמד על מעלה העוזרה ושאל

★

חוכה עצומה מוטלת על כאו"א להשאיר את ה"יקר" על כנו ולא להופכו ח"ו. לא לעשות "ריק" ח"ו וכמ"ש הארזי ז"ל כי לא דבר ריק והוא מכם... מדוע הוא ריק? בגללכם ח"ז, לעבוד את הש"ית כראוי ולא ח"ז בזרה של "קרוי", של עראי וכמ"ש וש"י בפ' בחוקותי קרי-עראי ח"ו, אלא מתוク יקר, לשמור על היוז"ד שתהיה בתחילת, לשומר על קוצו של יוז"ד לכל לפוגם את יקרו של הש"ית. גם אצל האבל אומרים: אדם ביקר בלילין וגוו. למדנו להתנהג אך בקדושה ובטהרה כראוי, כמו שמצוינו אצל הכהן הגדל שלא האכילתו אכבי"י בלילה יהכח"פ. ומהו אכבי"ז זה? נוטריקון אדם למי או מי אכבי... ומהו אכבי זה? נוטריקון אדם ביקר ולא יבין. ללא זאת נמשל כבהתות נדמו. אלא כי צרכיהם אנו לשומר על היקר, להתנהג בקרו"ט, ולא להפוך ל"קייר", לקייר נתוי אשר מוציא עניין של סכנה, שכן קיר נתוי מוציא עוננותו של אדם, ואז באם הדור איינו ראוי ניטל הצדיק ח"ו, ומקרי נהפק ליקיר בעניין ה. אשר ע"כ צרכיהם לשומר ולהשגיח בעבודת ה' כי היקר ישאר על כנו וכי אז יהיה יקר בעניין השם וגוו.

★

משנסתלק מון האMRI-אמת זיע"א, האבא ז"ל. פנה אליו מון הכתית-ישראל זיע"א ואמר לי: אחרי הסתלקות אדם אומרים קדיש. يتגדל ויתקדש שםיה רכה. שכן חסלה קדושה בעולם, ואם האבא ז"ל נסתלק, שהכנים ב"כ הרבה קדושה וטהרה בודאי צרכיהם לומר יתרגדל ויתקדש שםיה רכה. כאן,

اسم הכהן השני? שהיה לו לראות שיגמר דין של הרוצח לזכות... וקשה, האומנם? הן התקון היחיד עבورو היה הgalות. ומדוע איפוא — שאל הרבי השurf זיע"א מקאץ — היה צריך הכהן ג' להשגיח שכל הב"ד יטעו ויפסקו כי רוצח זה שהרג יגמר דין לזכות? הוא מותך לה והוא מתרך לה. בידני נשות מצינו כי אם "כלו חייב — זכאי", באם ראו כל הב"ד מיד, לא דין. כי הוא חייב — אויה הוא זכאי לגמרי. הוא הדין בחיקם גלות. הכהן היה צריך לראות כי כל הב"ד, ללא יוצא מן הכלל יראו את האמת ויחיבבו אותו ואו מלילא זכאי לגמרי... ואם יצא זכאי. מהicken יבווא תיקונו? ע"י תשובה, ע"י תשואה כי אף אחד לא מוצא כל זכות עבورو, יודע הוא כי אין לו מקום בעוה"ז, והריהו מצטרע ביותר ושב בתשובה שלימה. וא"כ אינו צריך לגלות כלל, מכיוון וכבר בא על תיקונו הגמור... ומה פוטרו לרוצח? ובגמ' מידי גנות קמפרה — מיתהה הכהן מכפרה — כי במיתת הכהן נפתחים השערים בשמיים. חשובה היא מיתת צדיקים המכפרת, ואצל מיתה צדיקים יוכלים כולם להתכפר ולשוב מהחטאיהם, שכן על זאת נאמר יקר בעני ה' המותה להסידרו... .

★

מוחותנו להתחזק בשעה קשה זו, אצל קרבן מדין נאמר: אם מידי עבירה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו. שכן הרהור עבירה קשים מעבירה... ואם המתחבות לא הגנות איזי ה"יקר" נהפְּן ואין לו חלק לעזה"ב והריהו כבמה (וכדאי' במס' כליה), אשר ע"כ מוחותנו להתחזק ולהשתפר במחשבות טהרות. בתורה, בקדושה ובטהרה, בשמרות

לכל בני ישראל: בפ' עגלת ערופה נאמר ויצאו ז肯י העווה וגוי ומדרו. אנו, על מי להביא, על העיר או על העזרות?

והסוגיא מוקשת מאי: מה נפ"מ היכן בדיק עמד ר' צדוק? ובגמ' מק' והרי בעיה"ק ירושלים לא הביאו עגלת ערופה. ועוד מה הפ' ולא נודע מי הכהן. והרי כאן הכל ראו ויידעו מי הרוג את הכהן שרען? מה עוד שאי' בירושלמי ובכלי כי בירושלים לא דנו דין נשות? אלא — מתרצת הגמ' — להרבות בכבי, אשר ע"כ אמר זאת ר' צדוק והדבר תמה ביותה, שכן בגמ' ברכות (לב): אי' מיום שחרב ביהמ' ק' שערי דמעה לא נגעלו. ואם לא נגעלו — משקה הרבי השurf מקאץ זיע"א — מדוע איפוא צרייכים כל שערים? השערים נצרכים עברו דמעות טפשיות... ה"ה כאן. מכין ואין עגלת ערופה, ונודע המכחה, מה הפ' להרבות בכבי. והרי אלו דמעות טפשיות ולא נכוונות כל? — צריכה להיות לנו נגעה בדבר. כמ"ש אצל החיל בעגלת ערופה גבי הווידי של הכהנים ז肯י העדה: ידינו לא שפכו. על שפטרנוهو בלי לויה... עד כדי כך? אלא מי? רוצח נפש בשגגה חייב בגנות לערי מקלט. וע"ז אי' במשנה אמותהן של הנים היו מספקות מזון לרוצחים שלא יתפללו על בניהן שימתו. ולפי גירסא ב' שיתפללו על בניהן שלא ימותו. היכן? הן הרוצח. תיקונו היחיד הוא הgalות. שם ישב עד מות הכהן ג'. ומודיע הכהן אשם? ומה מקום לתפילה זו כלל — כקו' הש"ס שם? ברם. הכהן ג' אשם. כי היה צריך לבקש רחמים על דורו... שלא יהיו רוצחים... כן מצינו בנגמר דין אצל הכהן השני. גם שם אמותהן של הכהן ג' ספקו מזון לרוצחים וכו' . ומה

ושבת, והוא שוכב בבית החולמים מחוסר הכרה) — ואומנם סדר העניין לאישורו גם עתה. זאת ועוד, כאשר הביאו את בגדיו ללבורה (מכיוון והוא ספוגים בדם הנפש) מצאנו פקס שיקים ושם ראיינו לאלו אנשים נתן מכיספו, היטיב לכל החוגים ולכל העדות. וא"כ האומנם עני בא לידיו ולא פרנסו...? ואין ח"ז להשוותו לר"פ — כי בר"פ בודאי הי גדול — וכבר אר"פ לדידי חשד ואלא הוא ב'.

★

מחוכתנו איפוא להתלמד ולקחת מוסר מעשה נורא זה. רשי"י בספ' ירמיה (ב' ח') מפ' "לשוא הכתית את בנייכם מוסר לא לךו". כי הקב"ה נוטל בנים מן העולם כדי ששאר האנשים יקחו מוסר השכל מך. ואם לא לוקחים מוסר הקרבן הוא לשוא. האומנם היה זה קרבן חים? צריכים להתלמד ואף להתחזק ביותר שת וביתר עוז בכל אותן דברים בהם ניכר רביה זצ"ל בשנותיו המעתות עלי אדמות. להתחזק בתורה ויר"ש, בשמרית הלשון ובקדושה וטהרה, ובכל שאר מידות טובות, וכי או תהיה זאת מיתה צדיקים המכפרת ולא יהיה לשוא הכתית את בנייכם ח"ז... והרי יסורי וצורת הסתלקותו לא הי אלא לכפר על הדור ולזעע את כולנו.

עלינו להתאמץ בעוצמה רבה כי שעיה זו הינה שעת הקשר, רביה ארי' זצ"ל — זכות אבותם מסיעתם. הוא היה ממזכי הרבים בכל עניין וענין, בהקמת כוללים, בהקמת שיעורים בכל פינה ופינה, ובפרט (כאן) בכיהם"ד בירושלים, אשר נבנה ע"י אח ממן הבית ישראלי זע"א. וממשיך הלהה בהנהגת יבדחט"א כ"ק ממן האדמו"ר שליט"א עד בית גוא"צ, הרי כי בודאי זכות

הלשון, בגמilitות חסדים בין איש לרעהו בין בגוף ובין במנון, שכן גמilitות חסדים מביאה לקדושה וטהרה, להתחזק במידת השלום והאהבה בין איש לרעהו, שכן, רביה ארי' זצ"ל היה מיחיד ומוציאין בזה, מעולם לא שמע ולא דיבר לשונך הרע, הוא היה גדול בתורה, בקרונת, בשלום ואהבה, במחשבות (לא בריונות), כי דבר ריק הוא מכם, הוא ריק בגללכם...). ועתה. משנפטר מן העולם החל עצום ונורא ועלינו למלא את החסר. علينا להתחזק בטהרה, ואם נתחזק איזו יכול גם זה בבחוי כובס, זה שבגדיו מלוקלים במידות לא הגנות להצטרף ולהתחזק ולהשתתק באשכבה דרכו — ולעו"ב...

★

השעה — שעיה קשה מאד. המצב נורא. אין לנו יודעים מה רוצים מעמו. כדי בפרט ר' לוי בר סימון: אנו שאבדנו את ר' לוי על אחת כמה וכמה. נלקח מאתנו בפתחאות כזאת אברך כה יקר בצורה טראגיית ומחורידה שכזאת. ממש כבמיית סקילה ל"ע. על ר' פפא נאמר כי התאונן כאשר נפל מסולם לארץ: על מה ולמה? וכמעט הגועתי לידי סקילה. נענו תלמידיו ואמרו לו: שמא עני בא ליזק ולא פרנסתו, ברם. אצל בני ר' ארי' זצ"ל אין הדבר שמא כלל. הוא נזרק ע"י הארטובוס למרחק של עשרה מטרים... מיתה סקילה ויסורין... האומנם עני בא לידי ולא פרנסו. האומנם? הוא עסק בגמilitות חסדים בהצנע עד שאינו גם לא ידעתי כלל. כביתו היו מבשלים בכל ערך שבת עבור נצרכים והוא — ר' ארי' זצ"ל — הרגע סכום כספי וחובלת מזון וرك עתה, לאחר התאוננה המחרידה שמעתי את הדבר (שכן מדובר היה בגי' מיר'ה

נוראים, ימים גודלים, אנא, התפללו עלי, זכרוני, ואזכרכם. יהודא אריה אלתר... והדברים מדברים בעד עצמן, חביבים אנו לזכר אותו ואת פועליו ומעשו הדגולים והצדיקים אשר עשה בחיו עלי אדרמת. להמשך הלהה בקיים הכלולים הרבים אשר הקים. שכן הוא בחיו קידש ממש שם שמיים וככל הבריות — אנשים מכל רחבי העולם, מאה"ב, מאנגליה, מבלגיה ועוד ועוד צלצלו והעידו על ר' אריה כי קידש ש"ש. וDicevo בנהחת עם הבריות והכרייזו עליו: אשרי שלמד תורה, אשרי אבי והוא רבו שלמדו תורה. וא"כ עליינו למד ממדתו. שכן כבר קבלנו כמה תזכורות כאן על מעלות העוזרה... בראות (אחי) הרב שילט"א שתהיה במרירה, בפרטית יל"ח מרד כאן בקרבת מקום. ועתה בהסתלקות ר' אריה זצ"ל - דוקא כאן בסמוך לביהם"ד. עליינו איפוא להרבות בככיה, לקחת מוסר שלא יהיה לשוא, שלא יהיה קרben בחינן. להתחזק בתורה, ביר"ש, בקדושה ובטהרה — כדי שייהי יקר בעיני ה'. להתחזק בשמרות הלשון ובמידת השלום והאהוה. וכמ"ש מרן האמרי"אמת זיע"א במכח: דבר זה חסר אצלם... הינו להתרחק ממחולקות. לחזק את הכלולים: שכן הנימוח באסון זה היה והינו מכאי לכולנו ממש. להתחזק בעצמו ולהיות כר' אריה זצ"ל — מוציא הרבים ויהי הוא מלין יושר עבורנו — וככפי שאמר עליין יבדליך"א כ"ק מרן האדרמו"ר שליט"א (בכלל ש"ק חווה"מ), יರיה הוא כפרת כלל ישראל. וכי אז, באם נתחזק ביותר, נזכה להכנס לבית גניםיו של הקב"ה ונינתן לך יקר וכבוד להשיות, וקיים בעזהשיות במרחה לנו: ובכל המות לנצח ומהה ה"א דמעה מעל כל פנים, בתחום ים במרחה, מן.

אבותם מסיעתם. ודוקא בעת מיתמו נידון לכמיהת סקליה ל"ע. את היסורים הוא הרגייש, כאשר נגעו בו בחזקה הרגישי יותר, וא"כ בודאי נלקח מעמו בעונן הדור, ודוקא ביום א' דחג הסוכות. ואם מצד אחד שמחו בני ירושלים בשמחות בית השואבה הרי כי מайдך גיסא בכו ריבס עת שמעו את היחסם הקטן אומר קדריש... ודוקא דמעות אלו בספרים ונכנסים לבית גניין של הקב"ה, במקומות שאין היד שליטה בו. כי כאשר מוריידין דמעות על אדם כשר כזה. שהיה מזוכה את הרבים — הרי הן חשובות, וא"כ אין לנו אלא להתחזק במידותיו התרבותיות. בזיכוי הרבים היה כוחו עצום, שכן כל ימי פעיל בעבר האחים, בהחרתת תורה, קו"ט, אהבה ושלום בין הבריות, כן מצוים אנו למדוד מידת החסידות שהיתה בו, חסיד נלהב, אש קודש, והכל בהצעה, מותן ענווה פשוטה וגמורה, החסידות בערה בו. לפעמים לא יכול לישב בעריכת השולחן-הטההור בסמו"ך ליברליך"א כ"ק אחוי מרן האדרמו"ר שליט"א מכיוון ופשט לא היה מסוגל לכך... ואינו ראוי לכך... — כלשונו. הרי כי, מכל המידות הטובות הללו שהיו עליינו למדוד ולהתחזק בהם, לבקש רחמים על הדור כולם. הוא זכה להכנס ולהיטמן ב"מערת-החסידות" ואילו אנו צריכים להתרדק בזה ולתחזק. *

השעה הקשה הזאת דורשת מהנו התחזוקות בכל תרי"ג מצות, בכל המידות הטובות, מוחכנתו להתעורר ולהתאמץ, ולקחת מוסר מכך. ומ"לנו גדול מבני ר' אריה זצ"ל עצמו, בלילה האחרון לפני התאונה והותיר פרתק בכת"י וכו כתוב בזה"ל: "הנה באים ימים

ישיבה גדולה בקרית אונגגוואר

עם סגירתה של הגלילן זכינו בעזה לבשר ולהביא לידיעת הציבור על יסוד ומפתחת היישיבה-הגדולה" בתוככי קריית אונגגוואר בעיה"ק, ירושת"ו, מעמד הפתייה התקיימים בטכס צנעה ומרגש בו נשא דברים כ"ק אדמו"ר שליט"א שבאר באורך וברוחב את דרכיו קניית התורה וגולות מודויה, והעיקר שיהא שם שמיים מתאהב ע"ז לומדי וועוסקי תורה, בתקופה שבית גדור זה שמנגדlein בו תורה ותפלה יתעללה ויתגדר לשם ולחתפарат לכבוד תהלה ושיטרבו בגבולה תלמידים הגונים בהשראת השכינה בד' אמות של הולכה.

בן נשא ברוכה הגאון רבי אליעזר דוד ברנד שליט"א מראשי אוצר הפוסקים, שעמד על גדלותו ועל רוב חישבות ספריו של כ"ק אדמו"ר שליט"א שזכה בהישיבה להיות תחת נשיאותו הרמה, ובבודאי יוציא תלמידים מוכשרים שייזכו להoir לאرض ולדרים עליה. המעד התקיימים בהשתתפות ראש הישיבה: הרב הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א, ורמ"י היישיבה הרב הגאון חיים ברנד שליט"א, הרב משה לייב לוי שליט"א, הרב דוד סיירוטה שליט"א, בן נטלו חלק הר"ר אליהו פרידמן היין"ו יוז"ר קריית אונגגוואר, והרה"ג רבי חיים שלמה בקר שליט"א, תושבי קריית אונגגוואר, עם תושבי שכונות ומוסדות כלליה מלואה בברכה יחד עם כל בית ישראל על פעילות המבורכת להרחבת גבולי הקדושה ובהרבעת תורה ויראה בכורם בית ישראל